

Miesięcznik Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej • nr 1/201 • styczeń 2014

Wiadomości Uniwersyteckie

LAT
UMCS

**Zima w Ogrodzie
Botanicznym UMCS**

OPŁATEK CENTRUM JĘZYKA I KULTURY POLSKIEJ DLA POLONII I CUDZOZIEMCÓW, 13 GRUDNIA 2013 R.

Fot. Wacław Kostko, Edward Styż

KONCERT ŚWIĄTECZNY ZESPOŁU TAŃCA LUDOWEGO UMCS, 18 GRUDNIA 2013 R.

Fot. Anna Danilo

e-mail: wiadomosci@umcs.lublin.pl
www.wiadomosci.umcs.lublin.pl

Wydawca: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

Adres redakcji:
pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5,
p. 1313, 20-031 Lublin
tel. 81 537 54 19

Redakcja: Ewa Kawalko-Marczuk
(redaktor naczelny), Aneta
Adamska, Agnieszka Gałczyńska,
Magdalena Kozak-Siemńska

Współpracownicy: Monika
Gabryś-Sławińska, Jolanta
Jarzyńska, Jerzy Kasprzak, Eliza
Kosieradzka, Wacław Kostko,
Beata Kozłowska, Piotr Majewski,

Monika Mielko-Remiszewska,
Maria Młynarska, Katarzyna
Niećko, Aneta Okuń, Przemysław
Mroczek, Monika Pańczyk,
Sylvia Skotnicka, Sylwester
Spasiewicz, Krzysztof Trojnar,
Iwona Wieleba

Okładka: Ogród Botaniczny
UMCS, fot. Grażyna Szymczak

Druk: Multipress

Nakład: 600 egz.

Projekt graficzny i skład:
Idealit & Grzegorz Zychowicz,
info@idealit.pl, www.idealit.pl

**Redakcja zastrzega sobie prawo
do skracania i korekty nadesłanych
tekstów. Ma również prawo do
wyboru tekstów do publikacji.**

SPIS TREŚCI

Wydarzenia

Z życia Uczelni..... 4

Na Wydziałach..... 13

70-lecie UMCS

Z myślą o przyszłości.
Uczelniana Oficyna Wydawnicza
w okresie 1946–1955 17

Kartka z kalendarza

Jubileusz 70-lecia urodzin prof.
Stanisława Grabiasa 21

Życie i czas Profesora Adama
Paszewskiego (w 110. rocznicę
urodzin)..... 26

Natalia Gorbaniewska,
doktor *honoris causa* UMCS..... 30

Łagodne istnienie Zygmunta
Dechnika (1950–2013)..... 33

Nauka i ludzie

Opozycje jako kategoria
kulturowa 37

Poglądy prawne i polityczne
prof. Grzegorza Leopolda Seidlera
– w setną rocznicę urodzin 38

Aplikacyjność i komercjalizacja
badań geograficznych..... 40

Polonistyka na Uniwersytecie
Sofijskim w optyce wykładowcy
UMCS 42

Goście z Uniwersytetu Kultury
i Sztuki w Mińsku 44

Sprawy studenckie

Przedsięwzięcia Samorządu
Wydziału Ekonomicznego 45

Trzecia praktyka zawodowa
slawistycznej specjalizacji
turystyczno-kulturowej 46

IV Studencki Okrągły Stół 48

Dzień Kultury Rosyjskiej
w Białej Podlaskiej 49

„Dzień Gotycki” w Instytucie
Anglistyki UMCS 50

Biznes w Nowej Gospodarce 51

Sport Telegram 52

W świecie książek

Nowości wydawnicze Wydawnictwa
UMCS 54

„The Linguistic Worldview.
Ethnolinguistics, Cognition,
and Culture” 56

Życie kulturalne

Wiesław Myśliwski
gościem „Akcentu” 57

Ikony Janusza Kirenki 58

Droga Janusza Kirenki 59

Archiwum Barbary Hlibowickiej-Węglarz

WSPÓŁPRACA Z ANGOLĄ

W dniach 21–22 listopada w Angoli na zaproszenie rektora Uniwersytetu Lweji 'A Nkonde (ULAN) Samuela Vitorino przebywali prorektorzy: Barbara Hlibowicka-Węglarz i Ryszard Dębicki. Goście z UMCS odwiedzili Wydział Ekonomii, Wydział Prawa oraz Wydział Pedagogiki uczelni Lunda Norte w Dundo. Uniwersytet, który funkcjonuje w trzech filiach (Lunda Norte, Lunda Sul i Malanje) zaledwie od czterech lat, zapewnia studentom dobre warunki nauki i dobre warunki socjalne. Podczas wizyty wykład na temat języka portugalskiego w dobie globalizacji wygłosiła prorektor Barbara Hlibowicka-Węglarz. Przeprowadzone rozmowy pozwoliły na sprecyzowanie możliwych kierunków współpracy, którymi mogłyby być: prawo, ekonomia i zarządzanie. Podczas wizyty zostało podpisane porozumienie o współpracy.

Archiwum Barbary Hlibowickiej-Węglarz

Z ŻYCIA UCZELNI

Opracowała Ewa Kawałko-Marczuk

Zmarła Natalia Gorbaniewska

29 listopada zmarła Natalia Gorbaniewska, doktor *honoris causa* UMCS, tłumaczka, poetka, dziennikarka, legenda rosyjskiego i wschodnioeuropejskiego ruchu oporu. Więcej o N. Gorbaniewskiej można przeczytać na s. 30–32.

Barbórka w Instytucie Geologicznym

Prorektor Ryszard Dębicki wziął udział w tradycyjnym Spotkaniu Barbórkowym Państwowego Instytutu Geologicznego, które odbyło się 3 grudnia w Zabytkowej Kopalni Węgla Kamiennego GUIDO w Zabrzu.

Otwarcie VII Komisariatu w Lublinie

5 grudnia odbyło się uroczyste otwarcie nowej siedziby VII Komisariatu Policji przy ul. Wyżynnej w Lublinie oraz Policyjnej Izby Dziecka. W uroczystościach udział wzięli: Minister Spraw Wewnętrznych Bartłomiej Sienkiewicz, Komendant Główny Policji nadinsp. Marek Działoszyński, przedstawiciele władz województwa lubelskiego i miasta Lublin, reprezentanci służb mundurowych, sądów, prokuratury oraz policjanci. Nasz Uniwersytet reprezentował prorektor Ryszard Mojak.

Gala finałowa konkursu „Diamenty Lublina 2013”

4 grudnia w Chatce Żaka odbył się koncert finałowy „Diamenty Lublina 2013”, podczas którego, obok 16 laureatów konkursu, wystąpili również Bracia, Robert Chojna-

cki i Mieczysław Jurecki. W głosowaniu na najlepszą interpretację polskiego utworu zwyciężyła Julia Szczepanowska, otrzymując tym samym tytuł i statuetkę „Superdament Lublina 2013”. W wydarzeniu uczestniczył prorektor Ryszard Dębicki.

Głównym celem konkursu „Diamenty Lublina” jest promowanie uzdolnionych wokalnie uczniów z Lublina i Lubelszczyzny. Organizatorami przedsięwzięcia są: Urząd Miasta Lublin, Stowarzyszenie „Solo Życia” i „Kurier Lubelski”.

Mikołajki Folkowe 2013

W dniach 5–8 grudnia odbył się 23. Międzynarodowy Festiwal Muzyki Ludowej „Mikołajki Folkowe”. W czasie czterech dni, na trzech scenach wystąpiło 14 formacji zaproszonych z Węgier, Rosji, Ukrainy, Wietnamu, Litwy i Polski. Dodatkowo w konkursie „Scena Otwarta” rywalizowało 12 zespołów. Pierwszą nagrodę zdobył zespół „Dzikie Jabłko”, drugą „Same Suki”, trzecią „Duet Kipikasa”. Specjalną nagrodę w konkursie na interpretację piosenki z repertuaru Ani Kiebusiewicz otrzymała grupa „Kalokagathos”, a nagroda publiczności przypadła grupie „Same Suki”. Nagrody wręczył rektor Stanisław Michałowski. Bogato prezentował się Klub Festiwalowy, w ramach którego odbyły się warsztaty tańców serbskich, pieśni litewskich, etno-solfeżu oraz imponujący jarmark rękodzieła. Bardzo dużym zainteresowaniem cieszyła się studencka konferencja naukowa „Nowe życie tradycji. Inspiracje,

zapożyczenia, recepcje motywów ludowych we współczesnej kulturze” oraz panel dyskusyjny „Po co nam Konwencja? Folk a Konwencja UNESCO o ochronie niematerialnego dziedzictwa kulturowego z 2003”.

Konferencja nt. bezpieczeństwa narodowego

W dniach 5–6 grudnia na Zamku Lubelskim odbyła się konferencja „Wielonarodowe komponenty wojskowo-cywilne w procesie utrzymania bezpieczeństwa narodowego”, zorganizowana przez Dowództwo Wielonarodowej Brygady w Lublinie i Akademię Obrony Narodowej. W seminarium udział wzięli prorektor Ryszard Mojak.

Wizyta w Racalmuto

Prorektor Urszula Bobryk była w dniach 9–13 grudnia gościem Urzędu Miasta w Racalmuto na Sycylii, gdzie podpisano porozumienie o współpracy między Uczelnią a sycylijskim miastem, obejmujące prowadzenie wspólnych projektów artystycznych, muzycznych, kulturalnych oraz dydaktycznych.

Wdrażanie technologii proekologicznych w nowej perspektywie finansowej

9 grudnia w Inkubatorze Medialno-Artystycznym odbyła się konferencja „Wdrażanie technologii proekologicznych w nowej perspektywie finansowej”, zorganizowana przez naszą Uczelnię we współpracy z Uniwersyteciem w Białymstoku przy udziale przedstawicieli Narodowego Centrum Badań i Rozwoju (NCBiR) i Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Wśród zaproszonych gości byli m.in. prof. Krzysztof Jan Kurzydłowski, dyrektor NCBiR, marszałek Województwa Lubelskiego – Krzysztof Hetman, prezydent Miasta Lublin – Krzysztof Żuk, ▶

Archiwum Barbary Hlibowickiej-Węglarz

Podpisanie umowy z Uniwersyteciem w Brasili

WSPÓŁPRACA Z BRAZYLIĄ

W grudniu zostały podpisane dwie umowy dwustronne UMCS z uniwersytetami brazylijskimi: Uniwersyteciem w Brasili oraz Uniwersyteciem w Passo Fundo w regionie Rio Grande do Sul. Ze strony UMCS umowy podpisał rektor Stanisław Michałowski, ze strony Uniwersytetu w Brasili – rektor Ivan Marques de Toledo Camargo, ze strony Uniwersytetu w Passo Fundo – rektor José Carlos Carles de Sousa.

Obie umowy są wynikiem ożywionych kontaktów prorektor Barbary Hlibowickiej-Węglarz, z naukowcami brazylijskimi i jej udziału w konferencjach naukowych organizowanych we wspomnianych uczelniach brazylijskich (w sierpniu 2013 w Passo Fundo oraz w grudniu 2013 w Brasili). Podczas wizyty w dniach 4–6 grudnia prorektor Barbara Hlibowicka-Węglarz wzięła udział w seminarium poświęconym jubileuszowi nauczania języka portugalskiego jako języka obcego na Wydziale Humanistycznym UnB oraz przeprowadziła dwa wykłady.

W ramach umów strony zobowiązały się m. in. do wymiany pracowników naukowych i studentów, wymiany doświadczeń naukowych, wspólnych projektów badawczych, promocji badań naukowych, organizowania wspólnych seminariów, spotkań naukowych i innych form współpracy.

Uniwersytet w Brasili powstał w 1962 r. i jest jednym z największych uniwersyte-

tów brazylijskich. Na 26 wydziałach i instytutach oraz 21 specjalistycznych centrach naukowych studiuje ponad 35 tys. studentów. Uniwersytet oferuje 109 kierunków licencjackich oraz 147 kierunków magisterskich. Uniwersytet w Passo Fundo (miasto ok. 190 tys. mieszkańców) powstał w 1968 r. Oferuje 59 kierunków licencjackich oraz 51 magisterskich, na których studiuje ponad 22,5 tys. studentów.

Warto dodać, że tylko w 2013 r. podpisaliśmy trzy umowy dwustronne z Brazylią. Poza wspomnianymi, również z Uniwersyteciem w São Paulo (Wydział Biologii i Biotechnologii). Bardzo dobrze rozwija się również podpisana w 2005 r. dwustronna umowa z Uniwersyteciem w Ijuí (UNIJUI), położonym w regionie Rio Grande do Sul. W ciągu ośmiu lat współpracy, semestralne lub roczne staże na tym uniwersytecie odbyło już 12 studentów portugalskich z UMCS, w tym samym czasie przyjęliśmy w UMCS trzy osoby z UNIJUI. Chętni na rok następny zostali już zakwalifikowani.

W 2013 r. Polska przystąpiła do brazylijskiego programu stypendialnego „Nauka bez granic”, który umożliwia wymianę pracowników, doktorantów i studentów między krajami oraz współfinansowanie programów badawczych. UMCS zgłosił swój udział w programie i już w najbliższym roku akademickim możemy spodziewać się studentów brazylijskich w UMCS.

Fot. Aneta Adamska

Prof. Lena Kolarska-Bobińska z władzami UMCS

WIZYTA MINISTER NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO NA UMCS

12 grudnia w naszym Uniwersytecie gościła Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego prof. Lena Kolarska-Bobińska. Była to jej pierwsza wizyta w UMCS po objęciu urzędu. Minister Lena Kolarska-Bobińska spotkała się z rektorem Stanisławem Michałowskim, prorektorami Ryszardem Dębickim i Ryszardem Mojakiem oraz kanclerzem Grażyną Fiok. Tematem spotkania były sprawy bieżące Uczelni.

Wcześniej w rozmowie z lubelskimi dziennikarzami prof. Lena Kolarska-Bobińska zapewniła, że uczelnie wyższe nie potrzebują żadnej rewolucji, ponieważ wiele zmian instytucjonalnych zostało wprowadzonych w ostatnich latach: „Spokojnie musimy zastanowić się razem z całym środowiskiem akademickim, jak wykorzystać szanse stwarzane przez Horyzont 2020, bo nie chodzi o to, aby wydać te pieniądze, ale aby wydać je z głową”.

Przed objęciem funkcji Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego prof. Lena Kolarska-Bobińska była (od 2009 r.) posłem do Parlamentu Europejskiego. Zasiadała w Komisji ds. Przemysłu, Badań Naukowych i Energii, Komisji Rozwoju Regionalnego i Komisji Petycji. W latach 1991–1997 była dyrektorem Centrum Badań Opinii Społecznej. Od 1997 r. sprawowała funkcję dyrektora Instytutu Spraw Publicznych. Doradzała Prezydentom RP: w latach 1992–1995 Lechowi Wałęsie (Komitet Ekonomiczny), w latach 2001–2005 Aleksandrowi Kwaśniewskiemu (Grupa Refleksyjna), a także Pełnomocnikowi Rządu ds. negocjacji członkowskich z UE. Jest członkiem Komitetu Socjologii PAN oraz Rady Naukowej Instytutu Studiów Społecznych UW, a także autorem ponad 300 prac naukowych.

rektorzy i prorektorzy lubelskich uczelni oraz przedstawiciele jednostek badawczych, samorządów i jednostek badawczych.

Prof. Kurzydłowski przedstawił działalność NCBiR w zakresie wsparcia wdrażania i rozwoju technologii proekologicznych. W 2014 r. Centrum zamierza wydać ponad 5,5 mld zł na projekty badawczo-rozwojowe. Rektor Stanisław Michałowski przypomniał, że widoczny jest wzrost zainteresowania przedsiębiorców ofertą UMCS. Technologie proekologiczne są szansą wykorzystania potencjału naukowo-badawczego uczelni Lubelszczyzny. Prezentację nt. „Lubelskiej Wyżyny Biogospodarki” przedstawiła, w imieniu prorektora Ryszarda Dębickiego, Karina Kasperek, dyrektor Centrum Badań Naukowych i Współpracy Międzynarodowej.

Fot. Agnieszka Galczyńska

Szlachetna Paczka na UMCS

W grudniu Pracownicy Uniwersytetu, w ramach ogólnopolskiej akcji „Szlachetna Paczka”, wspólnie przygotowali prezenty dla wieloosobowej Rodziny z Lublina, do której przekazaliśmy 38 paczek.

Fot. Agnieszka Galczyńska

Wolontariuszka, która przekazywała prezenty Rodzinie, powiedziała nam: „Kiedy przywieźliśmy paczki i zaczęliśmy je wносить do

domu, pani Paulina była coraz bardziej zaskoczona i wzruszona liczbą paczek. Bardzo dziękowała za okazaną pomoc. Dzieci cieszyły się z otrzymanych prezentów oraz z artykułów szkolnych, które przydadzą im się do nauki. Żywność sprawiła radość szczególnie rodzicom, których odciąży w przygotowaniach do świąt”. Rodzina także podziękowała za okazaną pomoc i złożyła darczyńcom życzenia z okazji Świąt Bożego Narodzenia. Do życzeń dołączyła kartki świąteczne wykonane przez dzieci.

Biuro Promocji, koordynator akcji, dziękuje wszystkim, którzy wsparli „Szlachetną Paczkę” na UMCS, za okazane wsparcie i tak duże zainteresowanie tą inicjatywą.

Bezpieczeństwo energetyczne województwa lubelskiego

10 grudnia odbyła się konferencja „Bezpieczeństwo energetyczne województwa lubelskiego”, zorganizowana przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Spotkanie, w którym uczestniczył prorektor Ryszard Dębicki, miało na celu podsumowanie kampanii oraz upowszechnienie wiedzy nt. bezpieczeństwa energetycznego regionu, a zwłaszcza możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz korzyści płynących z gazu łupkowego.

85 lat Zespołu Szkół w Niemcach

12 grudnia rektor Stanisław Michałowski wziął udział w uroczystościach jubileuszowych z okazji 85-lecia Zespołu Szkół im. Ziemi Lubelskiej w Niemcach i 5-lecia nadania szkole sztandaru.

Wigilia w CJKP

13 grudnia, już po raz 23., odbyła się uroczysta Wigilia zorganizowana przez Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców UMCS. W uroczystości – obok dyrekcji, pracowników i stu-

dentów CJKP – udział wzięli także zaproszeni goście, wśród których wymienić należy rektora Stanisława Michałowskiego, prorektora Ryszarda Dębickiego, ks. bp. Mieczysława Cisłę, sekretarza stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej Tadeusza Sławeckiego, dziekana Wydziału Humanistycznego Roberta Litwińskiego oraz prodziekanów Małgorzatę Karwatowską, Irminę Wawrzyczek i Marka Woźniaka, dyrektora Wydawnictwa UMCS Grzegorza Żuka. Zaproszenie na naszą Wigilię przyjęli również: Joanna Wójtowicz, dyrektor Ośrodka Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą (ORPEG), prowadząca cykliczne spotkania z literaturą w CJKP – Anna Nasalska wraz z mężem Zygmuntem Nasalskim, dyrektorem Muzeum Lubelskiego na zamku oraz przedstawiciele władz Lublina i organizacji polonijnych.

W spotkaniu wzięło udział łącznie ponad 170 osób, w tym około 100 studentów – cudzoziemców. Studenci CJKP to głównie osoby polskiego pochodzenia, w większości stypendyści Rządu RP. Najliczniejsze reprezentacje w tym roku akademickim przyjechały z Białorusi i Ukrainy, ale są też obecni przedstawiciele Kazachstanu, Rosji, Arabii Saudyjskiej, Turcji i Indii. Znakomita większość to słuchacze tzw. roku „0”, przygotowujący się do podjęcia studiów w Polsce. Blisko 20 osób to słuchacze Podyplomowych Studiów Humanistycznych.

W imieniu gospodarzy zebranych przywitał dyrektor CJKP Jan Mazur. Istotą tego niezwykłego spotkania było podzielenie się opłatkami i złożenie sobie życzeń, poprzedzone przemówieniami, skierowanymi do wszystkich zgromadzonych, wygłoszonymi przez ministra Tadeusza Sławeckiego, rektora Stanisława Michałowskiego oraz bp. Mieczysława Cisłę, a także spożycie tradycyjnej polskiej wieczerzy wigilijnej. W trakcie Wigilii zaśpiewano także wspólnie kolędę *Wśród nocnej ciszy*.

Zgromadzeni mieli możliwość obejrzenia tradycyjnych jasełek w wykonaniu studentów CJKP, przygotowanych pod kierunkiem Anny Trębskiej-Kerntopf i Jacka Brzezińskiego. Integralną częścią występu artystycznego był koncert kolęd w wykonaniu Chóru „Ponad Granicami” CJKP UMCS, przygotowany przez Jacka Brzezińskiego.

Chór zaśpiewał kilka polskich kolęd, ale w programie nie zabrakło także kolęd ukraińskich i rosyjskich, a znaną w całym świecie kolędą *Cicha noc* można było usłyszeć w siedmiu językach: po niemiecku, rosyjsku, angielsku, ukraińsku, hiszpańsku, białorusku i po polsku. Gościnnie wystąpiła także grupa ubiegłorocznych studentów CJKP, pochodzących z Rumuńskiej Bukowiny, którzy rewelacyjnie zaśpiewali kolędę *Pašli pastere woły*.

W bieżącym roku Teatrowi i Chórowi „Ponad Granicami” akompaniowała na pianinie Tatiana Szulgina, a dodatkowo na skrzypcach – Roman Derdziuk, studenci Podyplomowych Studiów Humanistycznych.

Podczas tegorocznej Wigilii, oprócz studentów-aktorów odgrywających jasełkowe role oraz chórzystów, część artystyczną współtworzyli wszyscy pozostali studenci CJKP, trzymając w rękach specjalnie przygotowane różnokolorowe brokatowe gwiazdki. Jasełka i występ chóru zostały nagrodzone wielkimi brawami przez zgromadzone w Centrum Kongresowym Uniwersytetu Przyrodniczego audytorium.

Jacek Brzeziński
Anna Trębska-Kerntopf

Regionalny System Zarządzania Zmianą Gospodarczą

13 grudnia w Lubelskim Urzędzie Wojewódzkim odbyła się konferencja podsumowująca projekt Regionalny System Zarządzania Zmianą Gospodarczą (RSZZG), realizowany przez Samorząd Województwa Lubelskiego w ramach Depar-

Uczestnicy debaty

PRZYSZŁOŚĆ LUBLINA W LATACH 2014–2018

2 grudnia w Inkubatorze Medialno-Artystycznym odbyła się debata poświęcona ocenie trzech lat rządów prezydenta Lublina Krzysztofa Żuka, zorganizowana przez „Gazetę Wyborczą Lublin” oraz ACK UMCS „Chatka Żaka”. Udział w niej wzięli: prezydent Krzysztof Żuk, rektor Stanisław Michałowski, przewodniczący Rady Miasta Piotr Kowalczyk, politolog Andrzej Podraza (KUL), prezes Związku Prywatnych Pracodawców Lubelszczyzny „Lewiatan” Dariusz Jodłowski oraz radny Wojciech Krakowski. Wśród poruszanych tematów znalazły się m.in. sprawy dotyczące miejskich inwestycji oraz zadłużenia, infrastruktury drogowej i komunikacji, tworzenia nowych miejsc pracy, budżetu obywatelskiego, sytuacji lubelskich szkół wyższych i ich współpracy z władzami Lublina, a także planu politycznego na najbliższe wybory oraz podstawowych zadań stojących przed przyszłym prezydentem Lublina. Prezydent Krzysztof Żuk odpowiadał także na pytania uczestników spotkania.

Fot. Robert Frączek

UROCZYSTA PROMOCJA DOKTORÓW I DOKTORÓW HABILITOWANYCH

4 grudnia w Auli Uniwersyteckiej na Wydziale Prawa i Administracji UMCS odbyły się uroczyste promocje doktorów i doktorów habilitowanych. Stopień naukowy doktora habilitowanego uzyskały 53 osoby (tym samym UMCS osiągnął liczbę 914 doktorów habilitowanych wypromowanych w swojej historii). Promowano także 42 doktorów i tym samym dorobek Uniwersytetu od początku jego istnienia osiągnął liczbę 3853 doktorów. Zgodnie z tradycją akademicką uroczyste ślubowanie doktorskie odbyło się w języku łacińskim. Oprawę muzyczną uroczystości zapewniły Chór Akademicki UMCS im. Jadwigi Czerwińskiej oraz Chór Wydziału Artystycznego UMCS pod dykcją Joanny Ćwirko.

Fot. Robert Frączek

tamentu Gospodarki i Innowacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego. W spotkaniu udział wzięli prorektor Ryszard Dębicki.

Celem RSZZG jest integracja ludzi, informacji i podmiotów zaangażowanych w kreowanie zmian społeczno-gospodarczych w sposób umożliwiający dążenie do takiego modelu, w którym podstawowe znaczenie ma współpraca różnorodnych środowisk regionalnych w ramach jednego systemu zarządzania zmianą gospodarczą. Rolą RSZZG jest aktywne pozyskiwanie i koordynacja badań i analiz gospodarczych oraz sprawne zarządzanie informacją gospodarczą w regionie. Głównymi interesariuszami projektu są przedsiębiorcy, uczelnie wyższe, jednostki B+R, jednostki samorządu terytorialnego, instytucje otoczenia biznesu, urzędy pracy oraz mieszkańcy województwa.

Forum dla Rodziny

16 grudnia w Lubelskim Parku Naukowo-Technologicznym odbyło się spotkanie pod hasłem „Przedszkole i szkoła – nowy rozdział w życiu dziecka”, zorganizowane w ramach cyklu „Forum dla Rodziny” przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. W spotkaniu udział wzięli m.in. sekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej Tadeusz Sławecki, rzecznik praw dziecka Marek Michalak, podsekretarz stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, wojewoda Jolanta Szolno-Koguc, marszałek Krzysztof Hetman, prezydent Lublina Krzysztof Żuk i rektor Stanisław Michałowski.

Lublin – miasto mediów

16 grudnia w Instytucie Filologii Polskiej odbyło się spotkanie ze Szkołami Partnerskimi w ramach programu współpracy pod hasłem „Lublin – miasto mediów”. Podczas imprezy zastanawiano się nad miejscem humanistów w świecie współczesnych mediów. W spotkaniu udział wzięli m.in. rektor

Stanisław Michałowski i prorektor Urszula Bobryk, władze Instytutu oraz przedstawiciele lubelskich mediów.

Fot. Magdalena Pataj

Spotkanie z Angeliką Borys

Spotkanie z Angeliką Borys

17 grudnia przedstawiciele Związku Polaków na Białorusi (ZPB) wraz z przewodniczącą Angeliką Borys spotkali się ze studentami i władzami Wydziału Politologii UMCS.

Na Białorusi Związek Polaków oficjalnie nie istnieje od 2005 r., jednak mimo wielu trudności, działa i odbudowuje swoje struktury. Jest w nim zrzeszonych około 10 tys. osób. Głównym zadaniem Związku jest promocja kultury i oświaty polskiej na terenie Białorusi. Przy ZPB działają polskie chóry i zespoły artystyczne, szereg towarzystw i stowarzyszeń, w tym m.in. Towarzystwo Młodzieży Polskiej, Towarzystwo Lekarzy, Towarzystwo Plastyków i Rękodzielników, Komitet Ochrony Miejsc Pamięci Narodowej, Stowarzyszenie Nauczycieli Polskich. ZPB prowadzi również polskie szkoły społeczne i przedszkola.

Niedługo organizacja będzie obchodziła 25-lecie swojej działalności. Realizacja większości przedsięwzięć jest możliwa dzięki wsparciu samorządów poszczególnych miast oraz organizacji pozarządowych w Polsce. Celem wizyty reprezentantów Związku Polaków było nawiązanie podobnej współpracy z samorządem Lublina.

Oplatek i koncert kołęd Zespołu Tańca Ludowego

18 grudnia na tradycyjnym spotka-

niu opłatkowym spotkali się członkowie i przyjaciele Zespołu Tańca Ludowego UMCS. Świątecznym życzeniom towarzyszył koncert koled w wykonaniu Zespołu, który odbył się w wypełnionej po brzegi sali widowiskowej w „Chatce Żaka”.

Posiedzenie Senatu UMCS – 18 grudnia

Obradom Senatu przewodniczył rektor Stanisław Michałowski. Posiedzenie rozpoczęło się od uczczenia chwilą ciszy pamięci zmarłych: dr. hab. Mariana Klementowskiego, prof. nadzw., Natalii Gorbaniowskiej (doktora *honoris causa* UMCS), mgr. Zygmunta Dechnika i studentki Katarzyny Piszyk.

Następnie rektor złożył gratulacje z okazji jubileuszu pracy zawodowej: dr. hab. Zbigniewowi Korczakowi, prof. nadzw., dr. hab. Zofii Palak, prof. nadzw., dr. hab. Cezaremu Domańskiemu, prof. nadzw., prof. dr. hab. Janowi Hudzikowi, dr. hab. Stefanowi Stępniewi, prof. nadzw. oraz dr. hab. Janowi Rodzikowi.

Rektor przedstawił także informację na temat działalności Kolegium Rectorskiego od ostatniego posiedzenia Senatu, w której znalazły się m.in. następujące kwestie: prace nad utworzeniem Wydziału Zamiejscowego UMCS w Puławach; spotkania władz rektorskich z Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego prof. Leną Kolarską-Bobińską, Ministrem Skarbu Włodzimierzem Karpińskim, dr. Joanną Muchą – posłanką na Sejm RP oraz Marszałkiem Województwa Lubelskiego Krzysztofem Hetmanem; obrady Konwentu UMCS poświęcone obchodom 70-lecia Uczelni; pogłębianie współpracy z przedsiębiorcami oraz uniwersytetami zagranicznymi; wręczenie pracownikom odznaczeń państwowych i resortowych oraz nadanie stopni naukowych doktorów i doktorów habilitowanych; praca nad prowdzorem budżetowym; powołanie jako p.o. dyrektora Kolegium Licencyjnego UMCS w Biłgora-

ju mgr. Bolesława Babija; wspieranie działań Ukrainy w zakresie integracji z UE.

Następnie Senat jednogłośnie zgodził się na wszczęcie postępowania w sprawie nadania tytułów doktora *honoris causa* UMCS: prof. Romanowi Hausrowi, prof. Henrykowi Skarżyńskiemu, prof. Bogusławowi Śliwerskiemu oraz prof. Adamowi Danielowi Rotfeldowi.

Senatorzy jednogłośnie podjęli uchwałę w sprawie utworzenia od roku akademickiego 2014/2015 w Wydziale Zamiejscowym w Puławach następujących kierunków studiów: chemia techniczna (studia I st. stacjonarne i niestacjonarne inżynierskie o profilu praktycznym), administracja publiczna (studia I st. stacjonarne i niestacjonarne o profilu ogóln akademickim), public relations i doradztwo medialne (studia I st. stacjonarne i niestacjonarne o profilu ogóln akademickim) i fizjoterapia (studia I st. stacjonarne i niestacjonarne o profilu praktycznym) oraz uchwałę w sprawie określenia efektów kształcenia powyższych kierunków. W związku z tym zmieniono Uchwałę Nr XXIII-8.4/13 w sprawie zasad przyjęć na I rok studiów jednolitych magisterskich, pierwszego oraz drugiego stopnia w roku akademickim 2014/2015.

Członkowie Senatu zgodzili się także na przekazanie praw majątkowych do czterech sekcji „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska”: Sectio E Agricultura, Sectio EE Zootechnica, Sectio EEE Horticultura i Sectio DD Medicina Veterinaria Uniwersytetowi Przyrodniczemu w Lublinie.

W dalszej kolejności Senat UMCS wydał jednogłośnie pozytywne opinie w sprawach: zmiany Regulaminu „Annales UMCS”, zmiany Regulaminu Organizacyjnego i zmian w Centrum Dokumentacji Europejskiej.

Następnie przedstawiono plan działalności Uniwersytetu na rok 2014.

Senatorzy zaakceptowali jedno-

Uczestnicy spotkania

Fot. Jarosław Dudziak

PANEL DYSKUSYJNY NT. SYTUACJI NA UKRAINIE

13 grudnia rektor Stanisław Michałowski wziął udział w panelu dyskusyjnym na Zamku Lubelskim na temat bieżącej sytuacji na Ukrainie.

Spotkanie zostało zorganizowane z inicjatywy przedstawicieli władz samorządowych Lublina i Zachodniej Ukrainy: Iwano-Frankowska, Lwowa, Łucka, Równego i Tarnopola. Uczestniczyli w nim m.in.: Krzysztof Żuk – prezydent Lublina, Wiktor Anuszkewyczus – mer Iwano-Frankowska, Wołodymyr Chomko – mer Równego, Wasyl Pawluk – sekretarz Rady Miasta Lwowa, Taras Yakowlew – zastępca mera Łucka, Ivan Chimijczuk – zastępca mera Tarnopola, Olha Krużko z lwowskiego magistratu, a także przewodniczący Rady Miasta Lublin, europarlamentarzyści z Lubelszczyzny, rektorzy uczelni wyższych oraz Iwan Hrycak – konsul Generalny Ukrainy i Grzegorz Kuprianowicz – prezes Towarzystwa Ukraińskiego w Polsce.

Wasyl Pawluk przeczytał apel, jaki Rada Miasta Lwów skierowała do Parlamentu Europejskiego. Samorządowcy proszą w nim o podjęcie działań zmierzających do wprowadzenia zakazu wjazdu na teren UE dla polityków i oligarchów ukraińskich przeciwnych integracji z UE oraz zamrożenia ich kont bankowych. Te działania mają zmusić decydentów do powrotu do negocjacji z Unią.

Prezydent Krzysztof Żuk i Piotr Kowalczyk, przewodniczący Rady Miasta zapewnili gości z Ukrainy o wielkim wsparciu, na jakie mogą liczyć ze strony Lublina. Rektor Stanisław Michałowski zwrócił uwagę, że Polska, obok deklaracji o wsparciu i współpracy, powinna zadbać także o realne aspekty zbliżenia z Ukrainą – lepszą komunikację czy też ułatwienia w przekraczaniu granicy.

Wystąpienie rektora Stanisława Michałowskiego

Fot. Jarosław Dudziak

głośnię korektę planu rzeczowo-finansowego na rok 2013 oraz zagłosowali za uchwałą w sprawie wyboru biegłego rewidenta do oceny sprawozdania finansowego za rok 2013.

Senat poparł także wnioski Rad Wydziałów: Humanistycznego w sprawie likwidacji Pracowni Antropologicznej Instytutu Archeologii; Artystycznego w sprawie połączenia Zakładu Dydaktyki Muzycznej z Zakładem Muzykoterapii i Edukacji Muzycznej oraz utworzenia Zakładu Dydaktyki Muzycznej i Muzykoterapii.

Rektor Stanisław Michałowski poinformował Senat m.in. o planowanych spotkaniach świątecznych oraz stypendiach dla studen-

tów i doktorantów, zaś prorektor Ryszard Dębicki przedstawił informację nt. aktywności pracowników naukowych w zakresie aplikowania o granty naukowe. Wszystkie Wydziały wystąpiły o granty, zaś największą aktywnością wykazały się Wydziały: Ekonomiczny, Biologii i Biotechnologii, Matematyki, Fizyki i Informatyki oraz Chemii.

Magdalena Kozak-Siemińska
Rzecznik prasowy

Uniwersytecka Komisja Akredytacyjna

Prorektor Barbara Hlibowicka-Węglarz wzięła udział w obradach Uniwersyteckiej Komisji Akredytacyjnej, które odbyły się w dniach 19–20

grudnia w Ciężeniu k. Poznania. UKA podczas posiedzenia: przyjęła informację z 8. Forum Jakości Kształcenia, dyskutowała nt. ewaluacji kształcenia pozaformalnego, zadań UKA jako komisji merytorycznej KRUP oraz nt. systemu zapewniania jakości kształcenia w Polsce, powołała zespoły oceniające dla kierunku chemia oraz studenckich laboratoriów chemicznych, technologia chemiczna, inżynieria chemiczna i procesowa oraz studenckich laboratoriów chemicznych, zatwierdziła projekt zmian w Regulaminie Programu MOST, przyjęła informację dotyczącą kwalifikacji na Program MOST na semestr letni 2013/2014.

UROCZYSTOŚĆ WRĘCZENIA ODZNACZEŃ PAŃSTWOWYCH I RESORTOWYCH

11 grudnia odbyła się uroczystość wręczenia odznaczeń państwowych i resortowych dla pracowników naszego Uniwersytetu. W spotkaniu udział wzięli: wojewoda lubelski Jolanta Szolno-Koguc, wicekurator

oświaty Anna Szczepińska, rektor Stanisław Michałowski, prorektorzy Ryszard Dębicki i Ryszard Mojak oraz liczne grono wyróżnionych pracowników UMCS.

Wręczone zostały: Złote, Srebrne i Brązowe Krzyże Zasługi. Za Długo-

letnią Służbę Złotym Medalem odznaczono 41 pracowników, Medalem Srebrnym – 30 pracowników, a Brązowym – 25 pracowników UMCS. W imieniu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej aktu dekoracji dokonali wojewoda lubelski i rektor UMCS.

Decyzją Ministra Edukacji Narodowej za szczególne zasługi dla oświaty i wychowania Medalem Komisji Edukacji Narodowej odznaczono również 32 pracowników naszej Uczelni. Aktu ich dekoracji dokonali wojewoda, wicekurator oświaty i rektor.

Fot. Aneta Adamska

Fot. Aneta Adamska

Fot. Aneta Adamska

NASZE SUKCESY

Lubelska Nagroda Naukowa dla dr. hab. W. Piątkowskiego

Kierownik Zakładu Socjologii Medycyny i Rodziny UMCS dr hab. Włodzimierz Piątkowski został wyróżniony indywidualną nagrodą naukową im. prof. Edmunda Prosta, przyznaną przez Lubelskie Towarzystwo Naukowe. Kapituła nagrody doceniła monografię dr. hab. Włodzimierza Piątkowskiego *Beyond Medicine. Non-Medical Methods of Treatment in Poland*, opisującą niemedyczne metody leczenia w Polsce. Książka ukazała się równolegle w USA i Niemczech. Uroczystość wręczenia nagród odbyła się 7 stycznia w siedzibie Lubelskiego Towarzystwa Naukowego w Pałacu Czartoryskich przy placu Litewskim.

Laureaci stypendiów MNiSW za wybitne osiągnięcia na rok 2013/2014

W grudniu zostały przyznane stypendia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za wybitne osiągnięcia na rok akademicki 2013/2014 dla studentów i doktorantów. W gronie stypendystów znalazło się 24 studentów i doktorantów UMCS: Martyna Bakun, grafika; Anna Bojarska, pedagogika; Łukasz Bolesta, prawo; Iwona Chmielewska, zarządzanie; Emil Chról, filologia rosyjska; Karolina Filipczak, edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej; Kamil Franczyk, psychologia; Jan Gawron, historia; Kamil Jakimowicz, historia; Volodymyr Kraso, filologia rosyjska; Ewa Król, psychologia; Magdalena Lech, finanse i rachunkowość; Beata Agnieszka Lewicka, finanse i rachunkowość; Kamil Maciąg, biotechnologia; Aleksandra Majewska, edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych; Kamil Michaluk, historia; Maciej Mińko, prawo; Małgorzata Moskal, historia; Karolina Okła, biotechnologia; Ariel Orzełek, historia; Magdalena Pawluk, filologia polska; Marcin Sana-kiewicz, dziennikarstwo i komunikacja ►

Fot. Robert Frączek

WIGILIA UNIWERSYTECKA

17 grudnia na Miasteczku Akademickim, przed Domem Studenckim „Babilon” odbyła się Wigilia Uniwersytecka UMCS. Władze Uczelni reprezentowali: rektor Stanisław Michałowski, prorektorzy: Barbara Hlibowicka-Węglarz i Urszula Bobryk oraz kanclerz Grażyna Fiok. W Wigilii uczestniczyli także dziekani i prodziekani Wydziałów oraz dyrektorzy poszczególnych jednostek. Nie zabrakło wykładowców i innych pracowników UMCS oraz studentów.

Rektor Stanisław Michałowski przywitał zgromadzonych i zło-

żył życzenia z okazji nadchodzących Świąt Bożego Narodzenia oraz Nowego Roku. Następnie ks. Tomasz Gap odczytał stosowny fragment Ewangelii, a Piotr Wiśniewski, przewodniczący Zarządu Uczelnianego Samorządu Studentów UMCS przekazał wszystkim świąteczne życzenia, po czym połączono się modlitwą. Organizatorzy przygotowali także dla uczestników gorący poczęstunek.

Następnie w Chatce Żaka odbył się koncert świąteczny Łukasza Jemioły, Piotra Selima oraz zespołu Soulcity.

Fot. Robert Frączek

Fot. Robert Frączek

Fot. Robert Frączek

Fot. Dominik Smaga

Rektor Stanisław Michałowski – Ambasadorem Lubelskiego Klubu Biznesu

REKTOR UMCS – AMBASADOREM LUBELSKIEGO KLUBU BIZNESU

4 grudnia podczas Biznes Forum i Gali Lubelskiego Klubu Biznesu rektor Stanisław Michałowski otrzymał honorowy tytuł Ambadora Lubelskiego Klubu Biznesu 2013 „za inicjowanie działań w zakresie współpracy nauki i biznesu oraz zaangażowanie w tworzenie lubelskiego ośrodka naukowego”. W uroczystości wzięło udział ponad 350 gości, w tym reprezentanci placówek dyplomatycznych, władz publicznych, parlamentarzysty oraz przedsiębiorcy, przedstawiciele świata nauki, kultury i sztuki.

Fot. Dominik Smaga

Od lewej: minister M. Niezgoda, prezydent K. Żuk, marszałek K. Hetman, prezes LKB A. Gąsior-Mazur, wiceprezes LKB A. Kita, rektor S. Michałowski, sekretarz LKB R. Rzemieniak, prezes Spółdzielni Mleczarskiej „Bieluch” w Chełmie W. Skibiński, wiceprezes LKB W. Brodowski, dyrektor Dziecięcego Szpitala Klinicznego im. prof. A. Gębali w Lublinie J. Szarecki, wiceprezes LKB J. Woźniak, przedstawiciel Ministerstwa Gospodarki

społeczna; Paweł Szczęśniak, prawo oraz mgr Ewelina Kancik, nauki społeczne.

Nagroda Ministra Rolnictwa dla absolwentki UMCS

Absolwentka studiów II stopnia na kierunku administracja, mgr Elżbieta Pietrzykowska, otrzymała nagrodę Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi za pracę magisterską pt. „Oznaczenia geograficzne produktów winiarskich w prawie Unii Europejskiej i prawie polskim (rodzaje oznaczeń, rejestracja, treść i zakres prawa)”, napisaną pod kierunkiem naukowym prof. dr. hab. Ryszarda Skubisza.

Nagroda Polskiej Izby Rzeczników Patentowych dla absolwentki UMCS

Absolwentka prawa, mgr Natalia Osidacz, otrzymała nagrodę Polskiej Izby Rzeczników Patentowych za pracę magisterską pt. „Status prawny rzecznika patentowego w Polsce”, napisaną pod kierunkiem naukowym dr. hab. Andrzeja Korybskiego, prof. nadzw.

Sukces studentki Wydziału Humanistycznego UMCS

Agnieszka Romaneczko, studentka Wydziału Humanistycznego UMCS została laureatką konkursu dla studentów uczelni wyższych o pedagogicznym profilu kształcenia oraz studiów dających uprawnienia pedagogiczne na scenariusze zajęć dydaktycznych przeznaczonych dla szkół podstawowych. Konkurs zorganizowało Ministerstwo Środowiska. Przygotowany przez Agnieszkę Romaneczko (pod kierunkiem dr. hab. Iwony Morawskiej) cykl scenariuszy „Przez tekst kultury do wartości natury” został uznany za najlepszą pracę w konkursie. Uroczystość wręczenia nagród i wyróżnień odbyła się 19 grudnia.

Sukces studenta lingwistyki stosowanej

W połowie listopada ukazało się tłumaczenie wykonane przez Da-

miana Skowronka, studenta lingwistyki stosowanej, które zwyciężyło w konkursie na najlepsze tłumaczenie tekstu naukowego, zorganizowanym przez Ośrodek Badańczo-Dydaktyczny i Transferu Wiedzy Tekst-Dyskurs-Komunikacja na Uniwersytecie Rzeszowskim. Tekstem konkursowym był artykuł Marii Wojtak *O relacjach dyskursu, stylu, gatunku i tekstu* (*Zur Relation von Diskurs, Stil, Gattung und Text*). Nasz student został jednym z dwóch laureatów pierwszej nagrody. Celem konkursu jest popularyzowanie dokonań polskich tekstologów i badaczy dyskursu za granicą dzięki tłumaczeniom artykułów poszczególnych naukowców oraz wspieranie wymiany doświadczeń i przekazywania wiedzy pomiędzy polskimi i niemieckimi naukowcami.

Sukces studentki UMCS w konkursie „Debiut naukowy 2013”

Studentka III roku prawa, Natalia Kurek, została wyróżniona w konkursie „Debiut Naukowy 2013” na innowacyjny projekt, artykuł, esej nt. zrównoważonego rozwoju, zorganizowanym przez Biuro prof. Jerzego Buzka. Artykuł *Zrównoważony rozwój a innowacje ekologiczne* Natalii Kurek został zakwalifikowany do publikacji w monografii dotyczącej zrównoważonego rozwoju. Ponadto, autorka wygłosiła swój referat na Międzynarodowej Konferencji Naukowej w Wyższej Szkole Menedżerskiej w Warszawie, która odbędzie się 11 kwietnia 2014 r.

Budynek Instytutu Informatyki w Konkursie na Najpiękniejszą Polską Uczelnię

Budynek Instytutu Informatyki UMCS zajął czwarte miejsce w Konkursie na Najpiękniejszą Polską Uczelnię, organizowanym przez portal architektoniczny www.infoArchitekta.pl. Zwyciężył budynek Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego.

NA WYDZIAŁACH

WYDZIAŁ CHEMII

Doktoraty

5 grudnia miała miejsce publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Małgorzaty Gil – asystentki z Pracowni Technologii Światłowodów UMCS, pt. „Badanie reakcji fotopolimeryzacji akrylowych pochodnych żywic epoksydowych z N-winylopirolidionem jako rozcieńczalnikiem aktywnym”. Promotorem rozprawy była prof. dr hab. Barbara Gawdzik, recenzentami zaś dr hab. inż. Mohamed Bakar, prof. nadzw. (Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny, Radom) i prof. dr hab. Andrzej Dąbrowski (UMCS).

Goście

W dniach 1–31 grudnia w Zakładzie Modelowania Procesów Fizykochemicznych gościli prof. Yurii Kalyuzhnyi oraz dr Sci. Yaroslav Ilnytskyi z Institute for Condensed Matter Physics National Academy of Sciences of Ukraine. Celem przyjazdu była współpraca naukowa połączona z wymianą stypendialną w ramach projektu STCSCMBS zgodnie z kontraktem PIRSES-GA-2010-268498.

Wyjazdy zagraniczne

Dr Elżbieta Łastawiecka z Zakładu Chemii Organicznej w dniach 21 grudnia 2013 – 31 lipca 2014 odbywa staż podoktorski w Uniwersytecie Genewskim w Szwajcarii, gdzie prowadzi badania dotyczące zaawansowanej katalizy asymetrycznej ukierunkowanej na syntezę związków o znaczeniu farmakologicznym.

Prof. dr hab. Krzysztof Woliński z Zakładu Chemii Teoretycznej w dniach 15 grudnia 2013 – 28 lutego 2014

uczestniczy w konsultacjach naukowych w ramach współpracy naukowej z University of Arkansas, USA.

Dr Jolanta Nieszporek i dr Dorota Guęga-Fekner z Zakładu Chemii Analitycznej i Analizy Instrumentalnej 1–14 grudnia uczestniczyły w badaniach naukowych w Slovak University of Technology, Słowacja.

Dr Agnieszka Kierys z Zakładu Adsorpcji w dniach 6–12 grudnia uczestniczyła w konferencji naukowej „Nano Today Conference”, Biopolis, Singapore.

Prof. dr hab. Barbara Gawdzik z Zakładu Chemii Polimerów w dniach 11–13 grudnia uczestniczyła w konsultacjach naukowych w ramach tematu „Preparatyka sorbentów węglowych w oparciu o syntetyczne polimidy” w The Royal Institute of Technology Stockholm, Szwecja.

Dr hab. Paweł Szabelski z Zakładu Chemii Teoretycznej w dniach 10–13 grudnia uczestniczył w spotkaniu naukowym w Katholieke Universiteit Leuven, Belgia.

Prof. dr hab. Kazimierz Pietrusiewicz z Zakładu Chemii Organicznej w dniach 15–20 grudnia uczestniczył w konsultacjach naukowych w Palaiseau – Ecole Polytechnique, CNRS Université de Reims, Francja.

WYDZIAŁ EKONOMICZNY

Doktoraty

19 grudnia odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Elżbiety

Aleksandry Studzińskiej. Tytuł: „Satysfakcja klientów jako czynnik kształtowania efektywności banku”. Promotorem rozprawy była prof. dr hab. Elżbieta Skrzypek, kierownik Katedry Zarządzania Jakością i Wiedzą WE, zaś recenzentami: prof. dr hab. Genowefa Sobczyk (UMCS) i prof. dr hab. Grażyna Borys (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu).

WYDZIAŁ FILOZOFII I SOCJOLOGII

Doktoraty

17 grudnia odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr. Jana Kutnika. Recenzenci: prof. dr hab. Marek Szulakiewicz (UMK), dr hab. Andrzej Ostrowski (UMCS). Promotorem pracy był dr hab. Andrzej Niemczuk (UMCS). Tytuł pracy: „Sobornost’a dialogiczność. Relacja Ja – Inny jako istotowy aspekt podmiotu”.

Konferencje

W ramach europejskiego grantu Marie Skłodowska-Curie Fellowship, 10 grudnia dr Tomasz Kitliński wygłosił referat „Hospitality as Action and Hope: Art, Thought and Activism against Hatreds na seminarium naukowym Iota (Image-Object-Text-Analysis)”, organizowany przez University of Brighton. Teksty dr. Kitlińskiego o filozofii inności i utopii zostały opublikowane przez wydawnictwo Palgrave Macmillan i periodyk „Osteuropa”.

Dr hab. Honorata Jakuszkó, prof. nadzw. uczestniczyła w XVI Międzynarodowym Sympozjum Meta-

fizycznym: „Spór o naturę ludzką”, zorganizowanym 12 grudnia przez Katedrę Metafizyki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Wygłosiła wykład pt. „Źródła i skutki negacji natury w filozofii”.

13 grudnia dr Jarosław Chodak wygłosił referat pt. „Time of people power. Recent waves of global revolutionary activity” na konferencji „Rebellion and Protest from Maribor to Taksim. Social Movements in the Balkans”, która odbyła się w dniach 12–14 grudnia w Grazu, Austria. Organizator: Center for Southeast European Studies, University of Graz.

Dr hab. Krzysztof Kosior, prof. nadzw. w dniach 13–14 grudnia uczestniczył w międzynarodowej konferencji „Современные подходы к изучению религии / Contemporary Approaches to the Study of Religion”, zorganizowanej w Moskwie przez Wydział Filozofii Moskiewskiego Uniwersytetu Państwowego (MGU) oraz Wydział Teologiczny Prawosławnego Uniwersytetu Św. Tichona i wygłosił referat „Героическая религиозность против терапевтической (Heroic religiousness vs. therapeutic religiousness)”.

W dniach 13–14 grudnia na Wydziale Filozofii i Socjologii UMCS oraz Wydziale Humanistycznym UMCS odbyła się ogólnopolska studencko-doktorancka konferencja naukowa pt. „Co to znaczy, że znak znaczy? Znak i znaczenie w językoznawstwie i kognitywistyce”, zorganizowana przez Koło Kognitywistyki UMCS i Koło Naukowe Anglistów.

WYDZIAŁ HUMANISTYCZNY

Habilitacje

18 grudnia dr Ewa Pogonowska-Bezrak (Instytut Filologii Polskiej) uzy-

skała tytuł doktora habilitowanego z literaturoznawstwa. Tytuł rozprawy: „Czytanie Nowej Rosji. Polskie spotkania ze Związkiem Sowieckim lat trzydziestych XX wieku”. Recenzenci: prof. dr hab. Maria Woźniakiewicz-Dziadosz (UMCS), prof. dr hab. Tadeusz Klimowicz (UWr), prof. dr hab. Andrzej Romanowski (UJ), prof. dr hab. Piotr Fast (Akademia Techniczno-Humanistyczna w Bielsku-Białej).

18 grudnia dr Jolanta Panasiuk (Zakład Logopedii i Językoznawstwa Stosowanego) uzyskała tytuł doktora habilitowanego z językoznawstwa (specjalność logopedia). Tytuł rozprawy: „Afazja a interakcja. Tekst – metatekst – kontekst.” Recenzenci: prof. dr hab. Barbara Bokus (UW), prof. dr hab. Franciszek Grucza (UW), prof. dr hab. Tadeusz Zgółka (UAM), prof. dr hab. Edward Łuczyński (UG).

Doktoraty

3 grudnia odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr Marty Musiatewicz. Temat: „Aktywność twórcza uczniów i nauczycieli w świetle badań empirycznych”. Promotor: prof. dr hab. Barbara Myrdzik (UMCS). Recenzenci: prof. dr hab. Zofia Budrewicz (UP w Krakowie), prof. dr hab. Małgorzata Karwatowska (UMCS).

4 grudnia odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr Dariusza Piechoty. Temat: „Świat mieszczan w prozie Michała Bałuckiego”. Promotor: dr hab. Janina Szcześniak (UMCS). Recenzenci: prof. dr hab. Ewa Paczowska (UW), dr hab. Beata Obsulewicz-Niewińska, prof. nadzw. (KUL).

11 grudnia odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr Marty Skrzypek. Temat: „Literacka legenda Anny Doroty Chrzanowskiej”. Promotor: dr hab. Barbara Czwornóg-Jadczak, prof. nadzw. (UMCS). Recenzenci: prof. dr hab. Józef Tomasz Pokrzywniak (UAM), dr hab. Artur Timofiejew, prof. nadzw. (UMCS).

19 grudnia odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr Anny Vereshchaginy. Temat: „Spór o Rosję w szkolnych podręcznikach historii Federacji Rosyjskiej”. Promotor: dr hab. Andrzej Stępnik, prof. nadzw. (UMCS). Recenzenci: dr hab. Danuta Konieczka-Śliwińska (UAM), prof. dr hab. Marek Mądzik (UMCS).

Konferencje

W dniach 5–6 listopada dr Edyta Manasterska-Wiącek (Zakład Języka Rosyjskiego) wystąpiła z referatem pt. „Pokonać barierę znaczenia. O intelektualizowaniu wypowiedzi przez dzieci” na konferencji „Ściany między nami. Zakłócenia w komunikacji międzyludzkiej”, zorganizowanej przez Instytut Filologii Polskiej Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach.

W dniach 2–5 listopada dr Ewa Białek (Zakład Języka Rosyjskiego) przebywała w Sankt Petersburgu na zaproszenie Fundacji „Russkij Mir” i wzięła udział w dorocznym zgromadzeniu rusycystów z całego świata.

W dniach 15–16 listopada dr Ewa Białek oraz dr Edyta Manasterska-Wiącek wzięły udział w konferencji przekładoznawczej z cyklu „Medius Currens IV” pt. „Kierunki i problemy badań przekładoznawczych w Polsce i na świecie”, zorganizowanej przez katedry neofilologiczne Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Dr Edyta Manasterska-Wiącek wygłosiła referat na temat wzmocnień leksykalnych w przekładach poezji dziecięcej, dr Ewa Białek przedstawiła problem nazw własnych w leksykografii dwujęzycznej i dydaktyce przekładu.

W dniach 25–26 października dr R. Rybicka i dr hab. J. Tarkowska wzięły udział w Międzynarodowej Konferencji Naukowej zorganizowanej przez Zakład Antropologii Kultury Rosyjskiej, Instytut Rosji i Europy Wschodniej oraz Wy-

dział Studiów Międzynarodowych i Politycznych UJ: „Rosyjskie dzieciństwo. Русское детство. Russian Childhood”. Tematy wystąpień: dr Rybicka – „Dzieciństwo na tle epoki w powieści biograficznej Bułata Okudźawy *Wędrowniki pamięci*”; dr hab. Tarkowska – „Мотив близнецов в рассказах Чужие дети и Подкидыш как элемент неосентиментальной поэтики прозы Людмилы Улицкой”. ❧

Prof. dr hab. Halina Pelc (z referatem „Słownictwo Polesia – regionalne dziedzictwo językowo-kulturowe jako wykładnik tożsamości”) i dr Aneta Wysocka (z referatem „Dokąd woła przepiórka, a dokąd pójdzka? Ptasie głosy w polszczyźnie potocznej i ludowej”) z Instytutu Filologii Polskiej oraz dr Marta Wójcicka (z referatem „Pamięć zbiorowa jako magazyn i mieszkanie. Formy i funkcje pamięci zbiorowej w kulturze”) z Instytutu Kulturoznawstwa uczestniczyły w dniach 16–17 listopada w Festiwalu Gwary i Kultury Wschodniego Pogranicza, zorganizowanym przez Ośrodek Edukacji Regionalnej w Hołowni w ramach grantu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Polesia czar zamknięty w słowach”. Grant jest realizowany przy współudziale naukowym i konsultacjach merytorycznych pracowników Zakładu Historii Języka Polskiego i Dialektologii UMCS. W ramach projektu studentki filologii polskiej (specjalności regionalistyka) przygotowały pod kierunkiem mgr Ilony Gumowskiej zeszyty ćwiczeń dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów, promujące gwara i kulturę ludową regionu lubelskiego. ❧

W dniach 20–23 listopada odbył się w Uniwersytecie Jagiellońskim Kongres Dydaktyki Polonistycznej. Wydział Humanistyczny UMCS reprezentowali i referaty wygłosili pracownicy Instytutu Filologii Polskiej: prof. dr hab. Barbara Myrdzik, dr hab. Małgorzata Latoch-Zielińska, dr hab. Iwona Morawska: „Re-

lacje między uczelnią a szkołą jako przestrzeń i miejsce praktyk kulturowych”; prof. dr hab. Małgorzata Karwatowska, dr Ewa Dunaj, dr Beata Jarosz: „Po przejściu barbarzyńców... Tradycja, wartości i język w edukacji polonistycznej”; dr hab. Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska, prof. nadzw.: „Tekst i działania na tekście”; prof. dr hab. Jerzy Bartmiński: „Świadomość językowa na egzaminie maturalnym”. ❧

6 grudnia dr hab. Jerzy Libera, prof. nadzw. uczestniczył w konferencji „Parczew w dziejach”, zorganizowanej w ramach projektu „Dzieje Parczewa”, realizowanego przez Miejsko-Gminną Bibliotekę Publiczną w Parczewie i wygłosił referat „Osadnictwo pradziejowe i średniowieczne Parczewa w świetle źródeł archeologicznych”. ❧

12 grudnia dr Marek Florek z Instytutu Archeologii wygłosił referat „Płyty nagrobne z Ziemi Sandomierskiej z przedstawieniami mieczy. Domniemane nagrobki rycerzy krzyżowych i ich symbolika” na spotkaniu zorganizowanym przez Stowarzyszenie Miłośników Dawnej Broni i Barwy w Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie. ❧

Dr hab. Adam Głaz (wykład: „The linguistic sign: Metonymy and virtuality”) oraz prof. dr hab. Henry Kardeła (wykład „Karl Bühler’s Theory of Language: A Cognitive Appraisal”) z Instytutu Anglistyki wygłosili wykłady w ramach konferencji studenckiej (13–14 grudnia) pt. „Co to znaczy, że znak znaczy? Znak i znaczenie w językoznawstwie i kognitywistyce”, zorganizowanej przez Koło Kognitywistyczne Wydziału Filozofii i Socjologii oraz Koło Naukowe Studentów Anglistyki. ❧

Kwerendy

W dniach 14–25 października mgr Anna Jawdoszuk-Małek z Zakładu Literatury i Kultury Rosyjskiej XX–XXI przebywała w Moskwie, gdzie przeprowadziła kwerendę biblioteczną

w Domu Rosyjskiej Emigracji im. A. Sołżenicyna. Zrealizowała grant dla młodej kadry naukowej i doktorantów. Wyjazd do centrum Emigracji Rosyjskiej związany był z badaniami nad publicystyką A. Sołżenicyna, które będą zwieńczone pracą dokorską pt. „Myśl publicystyczna Aleksandra Sołżenicyna: wokół koncepcji *Ocalenia narodu*”. ❧

Współpraca IFS ze Szkołami Patronackimi

Instytut Filologii Słowiańskiej aktywnie współpracuje ze szkołami z Lubelszczyzny w ramach umów patronackich. Pod koniec roku 2013 odbyło się kilka wydarzeń, których gośćmi byli pracownicy i studenci IFS.

25 listopada w Zespole Szkół Ogólnokształcących im. ONZ w Biłgoraju odbył się IV Szkolny Konkurs Recytacji Poezji Rosyjskiej pod hasłem „А мои стихи текут...” (А.С. Пушкин), adresowany do uczniów gimnazjum i liceum. W kategorii gimnazjum I nagrodę zdobyła Katarzyna Maciocha (klasa II), w kategorii liceum I nagrodę przyznano Annie Książk (klasa I). Obradom jury przewodniczyła dr Katarzyna Oszust.

12 grudnia w tejże szkole gościła dr Ewa Białek, koordynator Wojewódzkiego Konkursu Piosenki Rosyjskiej na UMCS. Dr E. Białek (przewodnicząca) wraz z wicedyrektorem Jerzym Mazurkiem i nauczycielką muzyki z Powiatowego Gimnazjum w Biszczy Alicją Bełz oceniała zmagania wokalnie-muzyczne licealistów uczestniczących w III Szkolnym Konkursie Piosenki Rosyjskiej. Laureatem został Kamil Piastowicz (klasa III), wykonawca nastrojowej piosenki W. Wysokiego. Upominki konkursowe ufundowało Biuro Promocji UMCS.

Także 12 grudnia w IV LO im. S. Staszica w Białej Podlaskiej zorganizowano Dzień Kultury Rosyjskiej, w którym uczestniczyła dr Katarzyna Oszust, mgr Weronika Markowska, mgr Elwira Michalska oraz studenci filologii rosyjskiej – Katarzyna Dunda, Kseniya Malakhova, Katarzyna Wyrzykowska i Jakub Ka-

czor. W obchodach Dnia Kultury Rosyjskiej poza społecznością akademicką i szkolną wziął udział także proboszcz Parafii pw. św. Cyryla i Metodego w Białej Podlaskiej i dyrektor Podlaskiego Centrum Kultury Prawosławnej. Przygotowano bogaty program artystyczny – recytację wierszy rosyjskich poetów, występ szkolnego chóru z kołędami w języku rosyjskim i białoruskim, wystawę prac plastycznych. Wykładowcy oraz studenci IFS przygotowali prezentację o tradycjach świątecznych i noworocznych w Rosji. IV LO z Białej Podlaskiej do grona szkół patronackich IFS dołączyło w kwietniu 2013 r., współpraca z LO im. ONZ w Bilgoraju trwa od 2009 r.

WYDZIAŁ NAUK O ZIEMI I GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ

Doktoraty

10 grudnia na Wydziale Architektury Politechniki Krakowskiej odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr inż. arch. Anny Polskiej. Promotorem był prof. dr hab. inż. arch. Zbigniew Zuziak (Politechnika Krakowska), zaś recenzentami – prof. dr hab. inż. arch. Krzysztof Gasidło (Politechnika Śląska) i prof. dr hab. inż. arch. Elżbieta Węclawicz-Bialska (Politechnika Krakowska).

Wyjazdy

W dniach 21 października – 20 grudnia dr Waldemar Kociuba z Zakładu Geografii Regionalnej i Turyzmu UMCS wziął udział w programie stażowym TOP 500 Innovators, realizowanym na Stanford University w Kalifornii. Program Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego ma na celu podniesienie kwalifikacji pracowników szkół wyższych w Polsce w zakresie współpracy z gospodarką, za-

rzadzania badaniami naukowymi oraz komercjalizacji ich wyników.

Spotkania

W dniach 12–13 grudnia dr hab. Radosław Dobrowolski, prof. nadzw. reprezentował Komitet Narodowego UNESCO MaB w I Posiedzeniu Międzynarodowej Rady Koordynacyjnej Transgranicznego Rezerwatu Biosfery Polesie Zachodnie.

16 grudnia odbyła się debata studentka „Smart city – konieczność czy moda na nową etykietkę miasta?”, zorganizowana przez pracowników Zakładu Polityki Przestrzennej i Planowania oraz Studenckie Koło Naukowe Planistów. Gościem debaty była dr Dorota Sikora-Fernandez z Uniwersytetu Łódzkiego – specjalistka z dziedziny badań nad koncepcją „smart city” w założeniach polityki rozwoju miasta.

Zakład Kartografii i Geomatyki wraz z 22 Wojskowym Ośrodkiem Kartograficznym w Komorowie zorganizowali w dniu 20 grudnia panel dyskusyjny „Współczesna polska kartografia wojskowa”, w ramach działań „UMCS dla rynku pracy i gospodarki opartej na wiedzy”.

WYDZIAŁ PRAWA I ADMINISTRACJI

Wyróżnienia

Prof. dr hab. Antoni Hanusz, kierownik Katedry Prawa Finansowego, sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego, został ponownie powołany przez Ministra Finansów na członka Komisji Egzaminacyjnej dla kandydatów na biegłych rewidentów, jako przedstawiciel Ministra reprezentujący środowisko akademickie.

Doktoraty

27 listopada odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr

Anny Tracz. Temat: „Nadzór nad funduszami inwestycyjnymi w Polsce. Studium administracyjnoprawne”. Promotor: prof. dr hab. Marian Zdyb. Recenzenci: dr hab. Zbigniew Czarnik, prof. nadzw. (Wyższa Szkoła Prawa i Administracji Przemysłu – Rzeszów), dr hab. Jerzy Stelmasiak, prof. nadzw. (UMCS).

28 listopada odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr. Mariusza Sztorca. Temat: „Status prawny referendarza sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej”. Promotor: prof. dr hab. Halina Zięba-Załuć. Recenzenci: prof. dr hab. Ewa Gdulewicz (UMCS), dr hab. Małgorzata Masternak-Kubiak, prof. nadzw. (UWr).

5 grudnia odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr. Piotra Bartoszkę. Temat: „Rola regulacji etycznych we współczesnej służbie wojskowej”. Promotor: prof. dr hab. Roman Tokarczyk. Recenzenci: dr hab. Andrzej Korybski, prof. nadzw. (UMCS), prof. dr hab. Jerzy Zajadło (UG).

Konferencje

9 grudnia odbyło się V Lubelskie Seminarium Karnistyczne nt. Prostyucji, zorganizowane przez Katedrę Prawa Karnego i Kryminologii UMCS oraz Instytut Wymiaru Sprawiedliwości. Podczas seminarium referaty wygłosili przedstawiciele wielu polskich ośrodków akademickich i Lwowskiego Państwowego Uniwersytetu Spraw Wewnętrznych.

12 grudnia odbyła się Ogólnopolska Konferencja Naukowa pt. „Aktualne problemy prawa polskiego, europejskiego i międzynarodowego”, zorganizowana przez Wydział Prawa i Administracji we współpracy z Wyższą Szkołą Zarządzania i Administracji w Zamościu i pod patronatem medialnym „Przeglądu Prawa Konstytucyjnego”. Referaty podczas konferencji przedstawili doktoranci i młodzi pracownicy naukowcy z UMCS i innych ośrodków akademickich.

Z MYŚLĄ O PRZYSZŁOŚCI

UCZELNIANA OFICYNA WYDAWNICZA W OKRESIE 1946–1955

Cz. 1

Inicjatywy wydawnicze nowo utworzonego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej pochodzą już z początku roku 1945. Zachowało się datowane na 22 lutego 1945 r. pismo władz Uczelni w sprawie wydania przez Spółdzielnię Wydawniczą „Czytelnik” w Warszawie skryptu z mikrobiologii, napisanego przez prof. Ludwika Hirszfelda. Ta 250-stronicowa książka miała być wydrukowana w nakładzie 500 egzemplarzy.¹ Prof. Gabriel Brzęk wskazał, że „zbieranie i opracowywanie materiałów rozpoczęto już w 1945 roku” z myślą o czasopiśmie naukowym, jakiego funkcjonowanie miało zostać zainaugurowane w pekawuenowskim Lublinie.²

Jako pierwsze zaczęły się jednak ukazywać druki niezbędne w organizacji procesu kształcenia. 15 kwietnia 1946 r. drukarnie „Sztuka” oraz Spółdzielnia „Czytelnik” Oddział w Lublinie prolongowały UMCS oferty druku spisu wykładów w roku akademickim 1945/1946. W sierpniu prof. Feliks Skubiszewski, z upoważnienia rektora Henryka Raabego, pilutował sprawę zaliczki dla kierownika drukarni „Sztuka” z przeznaczeniem na druk spisu wykładów w roku akademickim 1946/1947.³

Świadectwem okrzepnięcia struktury UMCS oraz intensyfikacji procesów badawczych stało się coraz powszechniejsze przekonanie, zarówno w środowisku naukowym, jak i mecenatu politycznego, o potrzebie umożliwienia naukowcom w miarę szybkiego ogłoszenia wyników własnych badań, jak też ich popularyzacji. Miał powstać organ, który stanowiłby dla świata materialny dowód, że „żyje polska nauka i że rozwija się w nowych, najbardziej dla siebie pomyslnych,

choć trudnych warunkach”⁴ (czytaj również: nowa władza działa sprawnie).

10 maja 1946 r. dziekan Wydziału Przyrodniczego UMCS prof. Jan Mydlarski zgłosił pod obrady Senatu projekt edytowania „stałego wydawnictwa UMCS pt. Rocznik Uniwersytetu MCS”⁵. „Trudno nawet ustalić, od kogo wyszła [ta] inicjatywa – czy od Rektora Henryka Raabego, czy od kogoś innego”⁶ – napisał ostrożnie Zdzisław Raabe, syn Henryka, ówczesny docent, wkrótce profesor i kierownik Katedry Zoologii i Parazytologii UMCS, redaktor naczelny annałów w latach 1949–1953. Jadwiga Strawińska, pierwszy kierownik redakcji wykonawczej „Rocznika”, małżonka prof. Konstantego Strawińskiego, prorektora naszej Uczelni z lat 1945–1947, przypisuje również zasługę inicjatywy edytorskiej pierwszemu rektorowi UMCS oraz gronu profesorów zaproszonych do współpracy w tworzeniu tej szkoły wyższej.⁷

Jeszcze w maju 1946 r. Senat UMCS powierzył prof. Mydlarskiemu, jako pierwszemu ►

szeffowi lubelskiego czasopisma uczelnianego, zadanie utworzenia redakcji naukowej i wykonawczej. Według red. Strawińskiej to jednak prof. Zdzisław Raabe stworzył zarówno koncepcję organizacyjną, jak i plan funkcjonowania komórki realizacyjnej.⁸ 21 maja 1946 r. zostało skierowane do kierowników zakładów uniwersyteckich pismo o przystąpieniu Uczelni do pracy nad pierwszym tomem „Rocznika UMCS”, „obejmującego prace naukowe całego zespołu pracowników UMCS. [...] W związku z czym proszę o nadesłanie prac w postaci gotowej do druku na ręce prof. dr. J. Mydlarskiego”⁹.

Podczas sierpniowego zebrania inaugurującego prace redakcji podjęto decyzję o publikowaniu czasopisma „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska” („Roczniki Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej”). Annały miały być wydawane w sześciu sekcjach odzwierciedlających sześć podstawowych dziedzin ówczesnej aktywności naukowej naszej Uczelni, a mianowicie: 1) matematyki, fizyki, chemii, astronomii; 2) geografii, geologii, mineralogii i petrografii; 3) nauk biologicznych; 4) nauk medycznych i weterynarii; 5) nauk rolniczych; 6) nauk filozoficznych i humanistycznych. Poniechano na szczęście formułowanej w okresie organizacyjnym myśli o wydawaniu pisma omnibus, „obejmującego cały dorobek UMCS”¹⁰, czyli mało ambitnego miszmaszu artykułów naukowych bez podziału na dyscypliny. Publikacje miały osiągać odpowiedni poziom naukowy, a tomy planowaną objętość roczną oraz długoletnią ciągłość.¹¹ W ten sposób otworzyła się przed lubelskim środowiskiem akademickim panoramiczna perspektywa naukowo-czasopiśmienna.

Zachowało się pochodzące z tego okresu pismo UMCS skierowane do Wojewódzkiego Urzędu Kontroli Publikacji i Widowisk w Lublinie, zawiadamiające o przystąpieniu do publikacji rocznika, z wyszczególnieniem dziedzin naukowych oraz osoby odpowiedzialnej.¹² Już 3 września 1946 r. Senat UMCS zwrócił się do Dyrekcji Centralnego Zarządu Państwowych Zakładów Graficznych w Łodzi z prośbą o „przyznanie Uniwersytetowi przydziału jakiejś poważniejszej drukarni polonijnej. [...] Uniwersytet pragnie, na zasadach przedsiębiorstw państwowych wzgl. spółdzielczych, otworzyć drukarnię

Redaktor „Annales” w l. 1949–1953 – prof. Zdzisław Raabe (l. 60. XX w.). Zdjęcie uzyskane dzięki uprzejmości prof. Anny Skorupskiej

uniwersytecką dla celów naukowych. Równocześnie prosimy o przydział czcionek znajdujących się w polonijnych drukarniach w Boleśławcu”¹³. Te starania zakończyły się niepowodzeniem.

W listopadzie 1946 r. powstała w UMCS Komisja Wydawnictw Naukowych pod przewodnictwem redaktora naczelnego prof. Mydlarskiego – i właśnie ta data może zostać uznana za początkową w biogramie oficyny wydawniczej, która przejęła swą nazwę od tytułu mającego się ukazywać czasopisma. Wskazuje na to jednoznacznie Jadwiga Strawińska: „Wydawnictwo ciągle »Annales UMCS« powstało w listopadzie 1946 roku”¹⁴. W składzie Komisji, prócz prof. Mydlarskiego, znaleźli się wyznaczeni na kierowników poszczególnych sekcji profesorowie: Jan Mikusiński (sekcja A), Adam Malicki (sekcja B), Ludwik Fleck (sekcja D), Gabriel Brzęk (sekcja E) oraz docenci Zdzisław Raabe (sekcja C) i Tadeusz Tomaszewski (sekcja F).¹⁵

Komisja Wydawnicza zajęła się ponadto edycją podręczników: *Choroby wewnętrzne* prof. Jakuba Węgierki oraz *Rentgenologia kliniczna* prof. Czesława Murczyńskiego. Poza tym, postanowiono wydać pośmiertnie dzie-

ła prof. Jana Henryka Lubienieckiego. Drukowano też prace bazujące jeszcze na materiałach zebranych przed wojną lub podczas jej trwania.¹⁶

Z początkiem 1947 r. ukazał się w sekcji nauk o Ziemi (B) pierwszy tom annałów, a także zeszyty stanowiące zaczątek tomu sekcji biologicznej (C).¹⁷ Równoległe z pierwszymi działaniami edytorskimi czasopisma „Annales” zaczęto organizację funkcjonowania aparatu dystrybucji i wymiany. Powstał wówczas pierwszy spis pożądanych w barterowych transakcjach wydawnictw światowych, a także plan logistyki dystrybucji i wymiany.¹⁸

„Pierwsza partia wysyłki Annales UMCS odeszła w świat dnia 12 maja 1947 roku, pieczołowicie odniesiona na rękach przez Kierownika Biura Wydawnictw i z wielkim ładunkiem emocji przekazana pocztą” – wspominał z nieukrywaniem wzruszeniem Zdzisław Raabe.¹⁹ Wymianę bezdewizową tomów annałowych na periodyki zagraniczne prowadziło zorganizowane w 1947 r. – w bliskości redakcji naukowej i wykonawczej – Biuro Wydawnictw, kierowane przez Janinę Raabe. Według red. Strawińskiej, pół roku po tym, jak Biuro rozpoczęło pracę, „[...] liczba instytucji naukowych z zagranicy, które wyraziły zgodę na wymienianie swych wydawnictw za »Annales UMCS«, przekraczała 500. Liczba ta świadczy o sprężystości i inicjatywie ówczesnego kierownictwa Biura [...] – szczególnie w zestawieniu z liczbą personelu [...], który składał się wówczas początkowo tylko z kierownika – p. Janiny Raabe i nieco później z jednej jeszcze siły biurowej”²⁰.

7 października 1947 r. na zebraniu Komitetu Redakcyjnego „Annales” postanowiono rozpocząć wydawanie serii „Monografie i podręczniki”, co należy traktować jako lubelską próbę ominięcia – przez władze Uniwersytetu i zarząd Wydawnictwa – centralnego monopolu publikacji książkowych. Ustalono, że będą drukowane *Patologia nagłej śmierci* prof. Stanisława Mahrburga, *Zoologia kręgowców* prof. Janusza Domaniewskiego i *Podstawy fitosocjologii* prof. Witolda Sławińskiego. Zdążono opublikować tylko *Patologię* i *Podstawy fitosocjologii*, a działalność ta została zawieszona.²¹

Podjęto w tym czasie dalsze starania o przydział drukarni, tym razem w odniesieniu do

lubelskiej oficyny drukarskiej J. Pietrzykowskiego mieszczącej się przy ul. Kościuszki 4. Nie przyniosły one właściwych rezultatów, gdyż już 7 marca 1947 r. władze ministerialne wskazały Uczelni, że ma możliwość składania zleceń na druk w Poznaniu, Krakowie i Wrocławiu. Uniwersytet podjął w związku z tym zabiegi o uzyskanie przez lubelską drukarnię przydziału antymonu i cyny, potrzebnych do odnowienia stopu linotypowego.

W listach skierowanych 15 marca 1948 r. przez rektora Raabego do Zjednoczenia Przemysłu Metali Nieżelaznych w Katowicach oraz Izby Przemysłowo-Handlowej w Lublinie znajdujemy następujący zapis: „Uniwersytet jest w wysokim stopniu zainteresowany usprawnieniem pracy Drukarni, gdyż drukują się w niej wydawnictwa Uniwersytetu, a w szczególności »Annales Universitatis MCS«. [...] Wydawnictwo to, rozsyłane do około 500 instytucji naukowych całego świata, jest wydawane z funduszków Prezydium Rady Ministrów oraz Ministerstwa Oświaty i sprawa jego wydawania jest całkowicie zależna od sprawnej pracy drukarni Pietrzykowskiego”²².

Już około połowy roku 1948 władze partyjno-rządowe doszły do wniosku, iż należy odwołać niepokornego socjalistę prof. Henryka Raabego z funkcji rektora UMCS. 6 sierpnia 1948 r., tj. bezpośrednio przed wygaśnięciem 31 sierpnia kadencji rektorskiej na rok akademicki 1947/1948, zrealizowano ten zamiar. Na stanowisko rektora UMCS został mianowany prof. Tadeusz Kielanowski. W kontrolowanej przez władze prasie ukazały się artykuły zarzucające pierwszemu rektorowi UMCS tzw. tendencje odchyleniowe. 28 stycznia 1949 r. prof. Henryk Raabe został zmuszony do przejścia na emeryturę. Na początku 1949 r. przeniósł się z Lublina do Wrocławia red. naczelny roczników prof. Jan Mydlarski. Zaproponował on, by obowiązki redaktora naczelnego przejął prof. Zdzisław Raabe, pisząc w liście skierowanym do rektora: „Jego [Prof. Z. Raabego – L.M.] znajomość spraw drukarskich, wydawniczych oraz długoletnie doświadczenie w tych sprawach zarówno jako redaktora wydawnictw Muzeum Zoologicznego w Warszawie, jak i redaktora sekcji C »Annales« wysuwają go niewątpliwie na czoło wszystkich ewentualnych kandydatów. Prof. Z. Raabe zastępował mnie niejednokrotnie ►

w charakterze Naczelnego Redaktora, miałem przeto okazję stwierdzić jego wysokie kwalifikacje w tym względzie”²³.

Kierownikiem Biura Wydawnictw „Annales UMCS” pozostała do roku 1951²⁴ Janina Raabe. W tym okresie coraz większą władzę nad UMCS zyskiwał narzucony rektorowi Tadeuszowi Kielanowskiemu prorektor prof. Józef Parnas, fundamentalistyczny stalinista związany z najwyższymi czynnikami partii komunistycznej, przy tym naukowiec o poważnym dorobku w dziedzinie weterynarii. To on wysyłał do władz listy szkalujące rektora Henryka Raabego, co mogło przyczynić się do usunięcia go ze stanowiska. I to on w roku 1949 doprowadził do tego, że następny rektor UMCS, prof. Tadeusz Kielanowski, po wielomiesięcznym unikaniu nieznosnego współpracownika, zdecydował się na wyjazd do Białegostoku. W ten sposób prorektor Parnas zdołał sprawować przez dwa lata funkcję p.o. rektora UMCS.²⁵

Wydawnictwo uczelniane stało się w owym okresie celem licznych ataków politycznych, przeprowadzonych m.in. przez prof. Parnas²⁶, zmierzających do wzmocnienia przejawów ideologii marksistowskiej i sowieckości, choćby przez nakaz umieszczania streszczeń wyłącznie w języku rosyjskim, a nie na przykład w języku rosyjskim i w języku zachodnim. Ogromnym utrudnieniem były wymogi cenzuralne. Każde drukowane słowo musiało być zaakceptowane przez działającego z polecenia władz dyspozycyjnego cenzora, realizującego ingerencję ideologiczną w ludzkie myślenie. Trudno to sobie dziś wyobrazić, ale wymogom cenzury politycznej podlegały nie tylko nauki historyczne, ekonomia czy geografia, ale m.in. matematyka analityczna, biologia molekularna czy chemia organiczna. Wystarczy tu wskazać nakaz powszechnego wprowadzania do obiegu publicznego tematyki miczurinowsko-łysenkowskiej. Wykorzystując jako narzędzie walki ideologicznej całkowicie błędne teorie Iwana W. Miczurina, przypisujące człowiekowi zdolność do niemal dowolnego przeobrażania przyrody, stalinowski pseudonaukowiec Trofim D. Łysenko zaprzeczył istnieniu genów i uznał dziedziczną zmienność środowiskową za podstawowy czynnik przystosowawczy. Ten tzw. twórczy darwi-

nizm radziecki posłużył do indoktrynacji ideologicznej, woluntarystycznego rolnictwa prowadzącego do masowego głodu, próby wytworzenia zgodności wszelkiej nauki z marksizmem-leninizmem itp.

2 lipca 1949 r. na obradach Komitetu Redakcyjnego prof. Zdzisław Raabe jako redaktor naczelny poinformował zebranych, że „poczynił starania o otrzymanie czcionek rosyjskich, uważając drukowanie streszczeń w tym języku za słuszny gest kurtuazji, jakkolwiek streszczenia należy nadal drukować w językach kongresowych”²⁷.

Lech Maliszewski

1. M. Jędrzych, *Jak powstało Wydawnictwo UMCS*, „Wiadomości Uniwersyteckie” 1992, nr 5, s. 10.
2. G. Brzęk, *Henryk Raabe 1882–1951*, Lublin 1983, s. 67.
3. Jędrzych, *Jak powstało...*, s. 10.
4. Z. Raabe, *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska*, [w:] *10 lat Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie*, Lublin 1954, s. 41.
5. Archiwum UMCS, zespół „Wydawnictwo UMCS”. Dalej AUMCS, WU.
6. Raabe, *Annales Universitatis...*, s. 41.
7. J. Strawińska, „*Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska*”, „Życie Szkoły Wyższej” 1964, nr 7/8, s. 130.
8. Strawińska, „*Annales Universitatis...*”, s. 130; zob. Z. Raabe, *op. cit.*, s. 42.
9. AUMCS, WU.
10. Z. Raabe, *op. cit.*, s. 41.
11. Por. tezy sformułowane przez Zdzisława Raabego w *Ibid.*, s. 42.
12. *Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej. 3 lata pracy 1944/45–1946/47*, Lublin 1947, s. 247.
13. AUMCS, WU.
14. Strawińska, „*Annales Universitatis...*”, s. 130.
15. *Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej. 3 lata pracy...*, s. 116; G. Brzęk, *Garść wspomnień. Powołanie Uniwersytetu im. Marii Curie-Skłodowskiej*, „Kamena” 1974, nr 24, s. 4; Z. Raabe, *op. cit.*, s. 44. Zob. też uwaga na ten temat w przypisie drugim tekstu pióra A. i G. L. Seidlerów, *Wydawnictwa*, [w:] *Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej 1944–1979*, nakładem UMCS, (red.) W. Skrzydło, R. Orłowski, G. L. Seidler, Lublin 1979, s. 129.
16. K. Strawiński, *Z pierwszych lat istnienia Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie*, „Życie Szkoły Wyższej” 1964, nr 7/8, s. 148.
17. Z. Raabe, *op. cit.*, s. 44.
18. *Ibid.*, s. 43.
19. *Ibid.*, s. 44.
20. Strawińska, „*Annales Universitatis...*”, s. 132.
21. A. i G. L. Seidler, *Wydawnictwa...*, s. 134.
22. AUMCS, WU.
23. *Ibid.*; Jędrzych, *Jak powstało...*, s. 10.
24. Strawińska, „*Annales Universitatis...*”, s. 132.
25. L. Maliszewski, *Rectoribus Universitatis Mariae Curie-Skłodowska in Memoriam*, Wyd. UMCS, Lublin 2011, s. 56–57.
26. Jędrzych, *Jak powstało...*, s. 10.
27. AUMCS, Protokoły Komitetu Redakcyjnego „Annales” UMCS.

Fot. Anita Lorenc

Otwarcie konferencji przez Kierownika Zakładu Logopedii i Językoznawstwa Stosowanego dr. hab. Tomasza Woźniaka

JUBILEUSZ 70-LECIA URODZIN PROF. STANISŁAWA GRABIASA

W dniach 6–7 grudnia 2013 r. na Wydziale Humanistycznym UMCS odbyła się konferencja naukowa pt. „Język. Człowiek. Społeczeństwo”, połączona z obchodami jubileuszu 70. urodzin prof. dr. hab. Stanisława Grabiasa. Ze względu na unikalne zasługi Jubilata uroczystość miała charakter wyjątkowy.

 Zainteresowania naukowe Profesora skupiają się głównie wokół teorii komunikacji, w szczególności: społecznych uwarunkowań użycia języka, reguł interakcji, opisu socjolektów języka polskiego, teorii języka: zagadnień związanych z wyrażaniem emocji za pomocą języka, słowotwórstwa i leksyki.

Profesor Stanisław Grabias wyznaczył nową perspektywę opisu zaburzeń mowy w polskiej logopedii, co wpłynęło na znaczne poszerzenie możliwości opisu zachowań językowych i komunikacyjnych osób dotkniętych zaburzeniami mowy oraz na kształtowanie procedur diagnostycznych i terapeutycznych w logopedii. ►

**Przemówienie
Jubilata
prof. Stanisława
Grabiasa**

Fot. Krzysztof Porębski

Poszczególne etapy drogi naukowej prof. Grabiasa związane były z Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej. W roku 1974 na Wydziale Humanistycznym obronił pracę doktorską, a już pięć lat później, w 1979 r. uzyskał stopień doktora habilitowanego (na podstawie rozprawy „O ekspresywności języka”, która została wyróżniona Nagrodą Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego). Profesor Stanisław Grabias odbył w 1974 r. staż naukowy w Czechosłowackiej Akademii Nauk w Pradze, a w latach 1986–1988 był lektorem i wykładowcą języka polskiego na Uniwersytecie Michała Łomonosowa w Moskwie. W 1995 r. otrzymał tytuł profesora, a w 1998 r. został powołany na stanowisko profesora zwyczajnego UMCS.

Profesor Stanisław Grabias pełnił wiele ważnych funkcji. Był organizatorem i kierownikiem Studium Języka Polskiego dla Cudzoziemców UMCS (w latach 1982–1992) oraz inicjatorem powstania Kolegium Licencjackiego UMCS w Białymostku. Przez dwie kadencje sprawował funkcję Dziekana Wydziału Humanistycznego UMCS (w latach 1999–2005). Od 1989 do 2013 r. był Kierownikiem Zakładu Logopedii i Językoznawstwa Stosowanego UMCS. Pełniąc tę funkcję, organizował nowe formy kształcenia logopedów. Dzięki jego inicjatywie Zakład Logopedii i Językoznawstwa Stosowanego jest

placówką, która prowadzi wszystkie typy kształcenia logopedów. Początkowo odbywało się ono na studiach podyplomowych. W 1991 r. powstała specjalność logopedyczna na kierunku filologia polska, co pozwoliło na uzyskanie uprawnień logopedycznych w ramach studiów dziennych. Przełomowym momentem kształceniu logopedów w Polsce było powołanie w Zakładzie Logopedii i Językoznawstwa Stosowanego UMCS w 2007 r. kierunku studiów Logopedia z audiologią (studia pierwszego i drugiego stopnia), prowadzonych wspólnie z Instytutem Fizjologii i Patologii Słuchu w Warszawie. Standardy kształcenia na tym kierunku dorównują najwyższemu międzynarodowemu wymogom w zakresie kształcenia logopedów, a zajęcia przewidziane programem studiów prowadzą wybitni specjaliści w dziedzinie logopedii, audiologii i medycyny. Powołanie pełnych studiów logopedycznych w Zakładzie Logopedii zapoczątkowało nowy etap kształcenia logopedów w Polsce (obecnie licencjackie i magisterskie studia logopedyczne prowadzą także inne ośrodki w kraju).

Profesor Stanisław Grabias pełnił również liczne funkcje poza Uniwersytetem. Był Przewodniczącym Polskiego Towarzystwa Logopedycznego, członkiem Komitetu Językoznawstwa PAN i długoletnim przewodniczącym Komisji Rozwoju i Zaburzeń Mowy.

Zainicjował powołanie Polskiego Związku Logopedów oraz Polskiego Kolegium Logopedycznego – instytucji społecznej, zrzeszającej przedstawicieli różnych ośrodków naukowych i porządkującej proces kształcenia logopedów w Polsce. Przez dwie kadencje sprawował również funkcję Rektora Wyższej Szkoły Humanistyczno-Przyrodniczej w Sandomierzu.

Działalność naukowa prof. Stanisława Grabiasa sytuuje się w kręgu językoznawstwa, socjolingwistyki i logopedii. Jest autorem jedynej jak dotąd w języku polskim książki ujmującej język i interakcję z perspektywy socjolingwistycznej: *Język w zachowaniach społecznych*. Jest również redaktorem serii prac monograficznych *Komunikacja językowa i jej zaburzenia* (dotychczas ukazało się 27 tomów poświęconych językoznawstwu stosowanemu i zaburzeniom mowy), serii prac zbiorowych *Mowa. Teoria – Praktyka*, podręcznika *Logopedia. Teoria zaburzeń mowy*, uznanego za najlepszy podręcznik akademicki roku 2013 oraz ogólnopolskiego czasopisma „Logopedia”, wydawanego przez Polskie Towarzystwo Logopedyczne oraz Zakład Logopedii i Językoznawstwa Stosowanego UMCS.

Osiągnięcia dydaktyczne prof. Stanisława Grabiasa obejmują promotorstwo ponad 200 prac magisterskich, 90 prac licencjackich i 13 doktoratów. Profesor Stanisław Grabiał

pełnił funkcję recenzenta w 29 przewodach doktorskich, 20 przewodach habilitacyjnych i sześciu przewodach o tytuł profesora.

Uroczystość jubileuszowa zgromadziła wielu znamienitych gości. Przybyli na nią m.in. Rektor UMCS prof. Stanisław Michałowski, Prorektor prof. Ryszard Mojak, Dziekan Wydziału Humanistycznego prof. Robert Litwiński oraz przedstawiciele władz samorządowych Lublina oraz Biłgoraja, z okolic którego pochodzi Profesor: przedstawiciel Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego dyr. Andrzej Miskur, doradca Wojewody Lubelskiego Agnieszka Flaga, Burmistrz Miasta Biłgoraj Janusz Roslan i Wójt Gminy Biłgoraj Wiesław Różyński. W uroczystości udział wzięli również przedstawiciele licznych ośrodków w Polsce kształcących logopedów, m.in. prof. dr hab. Sławomir Gala z Uniwersytetu Łódzkiego, dr hab. Stanisław Milewski z Uniwersytetu Gdańskiego, dr hab. Mirosław Michalik z Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, dr hab. Krzysztof Kochanek z Instytutu Fizjologii i Patologii Słuchu w Warszawie, dr hab. Danuta Pluta-Wojciechowska z Uniwersytetu Śląskiego, dr Barbara Ostapiuk z Uniwersytetu Szczecińskiego oraz liczni przedstawiciele środowiska językoznawczego.

Uroczystość otworzyły przemówienia i gratulacje. Rektor prof. Stanisław Michałowski ►

Fot. Anita Lorenc

Gratulacje Jubilatowi składają Rektor UMCS prof. Stanisław Michałowski i Dziekan Wydziału Humanistycznego prof. Robert Litwiński

Gratulacje składają
Jubilatowi przyjaciele,
pracownicy Instytutu
Filologii Polskiej,
od lewej: prof. Jan Mazur,
prof. Czesław Kosyl,
prof. Władysław Bryła,
prof. Halina Pelc

Fot. Krzysztof Porębski

podkreślił ogromne osiągnięcia Jubilata w rozwoju refleksji logopedycznej oraz zasługi dydaktyczne i organizacyjne dla Wydziału Humanistycznego i Uniwersytetu. Zaakcentował ideę cennej relacji pomiędzy mistrzem a uczniem, którą przez wiele lat pielęgnuje w swojej pracy naukowej i dydaktycznej prof. Grabias. Rektor podkreślił, że pomimo wielu zasług, Profesor pozostał człowiekiem wyjątkowo skromnym. Prezentuje szacunek do misji Uczelni i sam cieszy się szacunkiem współpracowników i studentów.

Podziękowania na ręce Jubilata za zasługi dla Wydziału i Zakładu Logopedii i Językoznawstwa Stosowanego oraz dla rozwoju logopedii w Lublinie i w Polsce założył również Dziekan Wydziału Humanistycznego prof. Robert Litwiński.

Dr hab. Tomasz Woźniak, Kierownik Zakładu Logopedii i Językoznawstwa Stosowanego przedstawił życiorys prof. Grabiasa, podkreślając jego liczne osiągnięcia naukowe, organizacyjne oraz akcentując unikalne cechy jego osobowości, które pozwalają mu na nawiązywanie dobrych i trwałych relacji z ludźmi. Wystąpienie swoje zakończył wręceniem Profesorowi jubileuszowego tomu *Język – Człowiek – Społeczeństwo*, współtworzonego przez pracowników Zakładu Logopedii i Językoznawstwa Stosowanego UMCS, uczniów i przyjaciół Jubilata.

Istotny wkład prof. Stanisława Grabiasa w rozwój nauki i Lubelszczyzny podkreślono w odczytanych listach gratulacyjnych od Marszałka Województwa Lubelskiego Krzysztofa Hetmana, Wojewody Lubelskiego Jolanty Szołno-Koguc oraz Prezydenta Miasta Lublina Krzysztofa Żuka.

Gratulacje oraz podziękowania za wspieranie i godne reprezentowanie Biłgoraja, Honorowemu Obywatelowi Miasta Biłgoraja prof. Grabiasowi, złożyli Burmistrz Biłgoraja, Wójt Gminy Biłgoraj, przewodniczący Biłgorajskiego Towarzystwa Regionalnego Stefan Oleszczak oraz przedstawiciel Kolegium UMCS w Biłgoraju Bolesław Babij.

Prof. dr hab. Tadeusz Zgółka, w imieniu Rady Języka Polskiego, podkreślił zasługi Jubilata na rzecz języka polskiego, jako językoznawcy, socjolingwisty, logopedy i dydaktyka propagującego język polski jako obcy.

Odczytano również list gratulacyjny prof. dr. hab. med. Henryka Skarżyńskiego, Dyrektora Instytutu Fizjologii i Patologii Słuchu w Warszawie.

Wiele ciepłych słów popłynęło ze strony przyjaciół Jubilata, przedstawicieli różnych ośrodków akademickich, pracowników Instytutu Filologii Polskiej UMCS, reprezentowanych przez prof. dr. hab. Barbarę Czwornóg-Jadcak oraz ze strony studentów.

Na końcu tej części spotkania głos zabrał sam Jubilat, dziękując m.in. władzom Uczelni i Wydziału Humanistycznego, pracownikom Zakładu Logopedii i Językoznawstwa Stosowanego i wszystkim, którzy przyczynili się do organizacji konferencji i uświetnili ją swoją obecnością. Liczne podziękowania przeplatały się w wystąpieniu z wątkami autobiograficznymi przedstawianymi przez Jubilata z dużą dozą ciepła i humoru.

Na dalszą część spotkania składały się wystąpienia konferencyjne. W pierwszym dniu obrad referaty wygłosili: prof. dr hab. med. Andrzej Czernikiewicz – *Czego dowiedziałem się o sobie i innych ludziach dzięki lingwistom i lingwistyce?*, prof. dr hab. Tadeusz Zgółka – *Kompetencyjne kłopoty językoznawców*, prof. dr hab. Barbara Bokus – *Czy bohater spełnił swoją obietnicę? O rozumieniu zobowiązań i aktów mowy przez dzieci*, prof. dr hab. Jacek Warchał – *Teksty na granicy języka*, prof. dr hab. Kazimiera Krakowiak – *Wspólne doświadczanie języka (Rozważania o wychowaniu językowym dzieci z uszkodzeniami słuchu)*, prof. dr hab. Bronisław Rocławski – *Jaki może być wpływ jednostki na funkcjonowanie języka w społeczeństwie*. Ostatni referat *Język w diagnozowaniu umysłu* wygłosił prof. Stanisław Grabias. Przedstawił w nim założenia logopedycznej klasyfikacji zaburzeń mowy swojego autorstwa, która jest najbardziej znaną i cenioną we współczesnej polskiej literaturze logopedycznej klasyfikacją. Rozumienie mowy i zaburzeń mowy w myśl jej założeń pozwala na pełen opis zachowań językowych osób z poszczególnymi zaburzeniami mowy, a także na budowanie trafnych strategii i procedur diagnostycznych oraz terapeutycznych.

Pierwszy dzień konferencji zwińczył uroczysty bankiet, który odbył się w Dworku Kościuszków w Ogrodzie Botanicznym UMCS. Uświetniło go swą obecnością wielu znamienitych gości, wśród nich przedstawiciele władz UMCS oraz większości ośrodków uniwersyteckich w Polsce kształcących logopedów, rodzina, przyjaciele i współpracownicy szanownego Jubilata. Organizatorzy zadbał o doskonałą oprawę artystyczną spotkania – towarzyszył mu występ uczniów Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej im. K. Lipińskiego w Lublinie, którzy wykonali utwory na akordeon, nadając im młodzieńczy i radosny charakter.

Drugi dzień konferencji otworzyły wystą-

pienia pracowników Instytutu Filologii Polskiej UMCS. Pierwszy referat *Co etnolingwistyka kognitywna może zaoferować logopedii?* wygłosił prof. dr hab. Jerzy Bartmiński, kolejne zaś: prof. dr hab. Władysława Bryła – *Przyjacielsko, jubileuszowo, fraszkowo. O języku pewnego Autora fraszek*, prof. dr hab. Halina Pelc – *Socjolingwistyczne aspekty zmian językowych we współczesnej wsi* i prof. dr hab. Maria Wojtak – *Socjolekt w roli tworzywa tekstu prasowego*. Konferencję zamknęły referaty pracowników Zakładu Logopedii i Językoznawstwa Stosowanego UMCS, uczniów Jubilata. Dr Anita Lorenc w wystąpieniu *Badanie wymowy z wykorzystaniem artykulografii elektromagnetycznej* przedstawiła wyniki prowadzonych przez siebie badań realizacji polskich fonemów spółgłoskowych i samogłoskowych, wykonanych z wykorzystaniem trójwymiarowej artykulografii elektromagnetycznej (EMA), w efekcie których opracowano animacje wymowy. Zaprezentowała również najważniejsze założenia projektu badawczego finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki, którego celem jest stworzenie pierwszego zbiegowanego, ilościowego i jakościowego opisu normatywnej wymowy wszystkich głosek języka polskiego w ich dynamice w oparciu o artykulografię elektromagnetyczną. Dr Jolanta Panasiuk w wystąpieniu *Inerakcja jako kategoria diagnostyczna w różnicowaniu zaburzeń mowy* zaprezentowała praktyczny model postępowania diagnostycznego w rozpoznawaniu zaburzeń mowy u dzieci i dorosłych. Konferencję zamknął referat prof. dr hab. Tomasza Woźniaka *Językoznawstwo w świetle logopedii*, podejmujący zagadnienia ogólnych założeń teorii języka i metodologii badań językoznawczych, które są weryfikowane w oparciu o fakty zgromadzone przez logopedię. Wnioski płynące z badań logopedycznych są istotne dla językoznawstwa, ponieważ ukazują konieczność stworzenia nowej ogólnej teorii języka, która uwzględniałaby fakty zgromadzone przy badaniu biologicznych podstaw mowy (głównie jej mózgowych mechanizmów w normie i patologii) i byłaby zupełnie nową gramatyką – „gramatyką ucieleśnioną” czy też „neurogramatyką”.

**Dr Marta Wysocka
Dr Anita Lorenc**

ŻYCIE I CZAS PROFESORA ADAMA PASZEWSKIEGO

(W 110. ROCZNICĘ URODZIN)

W wigilię Bożego Narodzenia, 24 grudnia 2013 r., minęła 110. rocznica urodzin profesora, doktora *honoris causa* i rektora UMCS Adama Paszewskiego. „Postać nieszablono- wa” i uczony, którego „przykład dawał wyobraźni większe prawa” był obecny w życiu Uczelni niemal od momentu jej powstania¹. Pierwsza nominacja na stanowisko adiunkta nosi datę 15 lutego 1945 r., ale już wkrótce, 1 kwietnia tego roku, otrzymał stanowisko zastępcy profesora i ta data jest powszechnie uznawana za początek jego pracy w UMCS. Był w grupie pracowników, których droga z Wielkopolski do Lublina była podobna – wysiedlenie po wybuchu wojny i najczęściej praca fizyczna podczas długich lat okupacji. Możliwość pracy naukowej w nowo powstałym ośrodku uniwersyteckim zadecydowała o wyborze Lublina na własne miejsce w życiu. Towarzyszyła mu żona, Zofia z Zakrzewskich², teściowie oraz syn Andrzej.

Kariera naukowa oraz cechy osobiste Profesora zostały dość wyczerpująco omówione przez współpracowników i uczniów w dotychczasowych opracowaniach, skrupulatnie zestawionych przez Lecha Maliszewskiego. Tak więc w roku 1946/1947 pełnił funkcję prodziekana Wydziału Przyrodniczego, a następnie kuratora Katedry Fizjologii Roślin na Wydziale Rolnym UMCS. Był współorganizatorem lubelskiego oddziału Polskiego Towarzystwa Przyrodników im. M. Kopernika oraz organizatorem i wieloletnim przewodniczącym lubelskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Botanicznego³. Kiedy

Z zbiorów Archiwum UMCS

Adam Paszewski, okres międzywojenny

9 października 1946 r. została powołana Senacka Komisja Kontaktów Naukowych z Zagranicą, został jej członkiem (obok Tadeusza Kielanowskiego, Ludwika Flecka, Józefa Gajka i Witolda Sławińskiego). Żywoć jej był krótki, albowiem po odwołaniu Henryka Raabego z funkcji rektora rozwiązano także Komisję, ale Paszewski wrócił do tej idei po objęciu funkcji rektora.

Po rezygnacji Andrzeja Burdy (2 maja 1957 r.), 8 maja przeprowadzono wybory następcy. W tym miejscu należy sprostować drobne nieścisłości, które zakradły się do biogramu autorstwa L. Maliszewskiego wskutek niedokład-

Z zbiorów Archiwum UMCS

Adam Paszewski, 1946 r.

nych informacji udzielonych mu przez prof. Stanisława Uziaka. Faktycznie, w pierwszym głosowaniu wybrano prof. Franciszka Uhorczaka, który jako dotychczasowy prorektor wydawał się naturalnym kandydatem na to stanowi-

sko. Ten jednak odmówił przyjęcia funkcji i należało rozważyć inne kandydatury. Zgłoszono więc pięć innych osób (Mieczysław Biernacki, Narcyz Łubnicki, Adam Malicki, Konstanty Strawiński, Jan Dobrzański) i przeprowadzono głosowanie. Także i tym razem nie wybrano rektora. Głosy rozłożyły się odpowiednio: Mieczysław Biernacki – 3, Narcyz Łubnicki – 2, Adam Malicki, Konstanty Strawiński i Jan Dobrzański – po 1. Należało przeprowadzić trzecią turę głosowania i dopiero tu wpłynęła kandydatura Adama Paszewskiego. Głosowało za nim aż sześć spośród ośmiu elektorów, pozostali kandydaci, Mieczysław Biernacki i Jan Dobrzański, uzyskali po jednym głosie⁴. Na tym samym posiedzeniu wybrano też prorektorów, którymi zostali profesorowie Włodzimierz Hubicki i Tadeusz Taras.

W poświęconych Profesorowi materiałach przeoczono istotne informacje o zorganizowaniu Lubelskiego Towarzystwa Naukowego. W zebraniu organizacyjnym, które odbyło się 30 października 1957 r., uczestniczyli, obok Adama Paszewskiego: Mieczysław Biernacki, Włodzimierz Hubicki, Laura Kaufman, Tadeusz Krwawicz, Stanisław Mahrburg, Konstanty Strawiński, Alfred Trawiński, Piotr Wiśniewski, Aleksander Wolter, Henryk Romanowski, Andrzej Wojtkowski, ks. Marian Rechowicz i ks. Mieczysław Żywczyński⁵. A tydzień wcześniej, 23 października, na wniosek rektora Paszewskiego, Senat UMCS powołał, zlikwidowaną w 1948 r., Senacką Komisję Kontaktów z Zagranicą, z prof. Konstantym Strawińskim jako przewodniczącym. W jej składzie znaleźli się ponadto Grzegorz L. Seidler, Mieczysław Biernacki i Kazimierz Myśliński⁶.

Reaktywując Komisję, Adam Paszewski szybko wykorzystał częściowe złagodzenie przepisów Ministerstwa Szkół Wyższych, które pozwoliło rektorom na bezpośrednie porozumiewanie się z odpowiednimi instytucjami zagra-

nicznymi (z wyłączeniem Francji i Włoch). Ustalono wówczas hierarchię dyscyplin naukowych ze względu na potrzeby gospodarki i kultury narodowej. W przypadku UMCS dyscyplinami, których przedstawiciele mieli ułatwione starania o wyjazd, były: chemia, fizyka, biologia, neofilologia, socjologia, filozofia, pedagogika, psychologia i prawo międzynarodowe.

Rektorowi Paszewskiemu bardzo zależało na upamiętnieniu osób zasłużonych dla UMCS, zwłaszcza na przywróceniu należnego miejsca pamięci Henryka Raabego. Zaledwie w miesiąc po objęciu funkcji rektora wyszedł z propozycją ufundowania płyty nagrobnej. 22 listopada 1957 r. informował Senat, że na jego usilną prośbę rodzina śp. Rektora zgodziła się na pozostawienie grobu w Lublinie i zaapelował o dobrowolne składki na płytę nagrobną. Ich zbieranie szło jednak dość opornie, dlatego przygotowano tablicę pamiątkową na gmachu rektoratu, poświęconą założycielowi UMCS, którą rektor uroczystie odsłonił podczas inauguracji roku akademickiego 1958/1959⁷.

Lech Maliszewski wskazywał na bezsilność Adama Paszewskiego w sprawach inwestycyjnych⁸. Wydaje się, że nie było tak źle, albowiem dokończono budowę domu dla pracowników UMCS przy ul. Langiewicza, rozpoczęto budowę Domu Społeczno-Usługowego (Chatka Żaka) oraz zatwierdzono projekt budowy biblioteki międzyuczelnianej. Sposobem na zneutralizowanie niechęci niektórych urzędników Ratusza była reaktywacja, zlikwidowanego w 1953 r., Towarzystwa Przyjaciół UMCS. Na zwołanym 3 czerwca 1958 r. zebraniu założycielskim wybrano Zarząd, na czele którego stanął przewodniczący Prezydium WRN, Paweł Dąbek. W Zarządzie znaleźli się ponadto: Konstanty Grzebuła, prezes Sądu Wojewódzkiego, Edward Janiuk, przewodniczący MRN, Adam Paszewski, rektor UMCS, Bohdan Dobrzański, rektor WSR i Stanisław Hołobut, rek-

tor AM. Przyszłość pokazała, jak dobry był to kierunek.

Pamiętał o „swoich chlebobdach”, czyli studentach. Z myślą o nich nawiązał współpracę z Wytwórnią Sprzętu Komunikacyjnego w Świdniku. Umowa zakładała pomoc UMCS w zakresie kulturalno-oświatowym (prelekcje, pokazy fizyczne, imprezy kulturalne i sportowe), natomiast WSK zobowiązywała się do pomocy materialnej w formie stypendiów oraz udostępnienia pomieszczeń Aeroklubu dla studentów⁹.

2 maja 1959 r. odbyły się wybory rektora na następną kadencję. Niestety, Adam Paszewski nie przyjął propozycji kandydowania, zgodził się jedynie na objęcie funkcji prorektora¹⁰. Nadal też pozostawał na stanowisku kierownika Katedry Fizjologii Roślin. W 1964 r. otrzymał propozycję przejścia do Wyższej Szkoły Rolniczej we Wrocławiu i nawet uzyskał wstępną zgodę rektora Grzegorza L. Seidlera, ostatecznie jednak zdecydował się na pozostanie w UMCS. W uznaniu zasług Uczelnia uczciła go zaszczytnym tytułem doktora *honoris causa*, wręczonym 24 stycznia 1984 r.

Grono uczniów i przyjaciół Profesora zgodnie mówi o wielkim dystansie, jakim się odznaczał. Ten dystans zaprezentował na przykład, występując z odczytem o istocie życia na posiedzeniu Lubelskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Filozoficznego. Otóż po oświadczeniu, że najważniejszą sprawą w jego odczycie jest to, aby się punktualnie skończył, ustawił przed sobą nastawiony na odpowiednią godzinę budzik¹¹. Właściwy sobie dystans utrzymywał także na emeryturze. W 1974 r. został zaproszony na uroczyste spotkanie emerytów, na które nie mógł przybyć, albowiem w tym samym czasie uczestniczył w Ogólnopolskim Zjeździe Genetyków. Złożone na ręce prof. Wiesława Skrzydły, wówczas rektora, usprawiedliwienie podpisał: „Adam Paszewski, od 1.10.1974 nauczyciel akademicki w stanie spoczynku. Następny mój tytuł będzie: nauczyciel

Rektor Adam Paszewski

akademicki w stanie wiecznego spoczynku”. A kilkanaście lat później, w 1990 r., dziękując za przyznaną mu nagrodę pieniężną, napisał: „Ja, dziadek kuśtyk, najserdeczniej dziękuję (...). Ludzie starzy mało wydają na stroje, za to moc na usługi. Pieniążki więc ogromnie się przydały”¹². Na takie gesty mogą sobie pozwolić nieliczni.

W wielu wspomnieniach Profesor Paszewski jawi się jako wielki propagator sportu, zwłaszcza pływania. Tę, a także inne Jego pasje opisał barwnie Mirosław Derecki: „Postacią numer jeden był na basenie przy ul. Godebskiego – prof. Adam Paszewski, popularnie zwany «Paszą». Niemłody już w koń-

cu lat pięćdziesiątych, siwy, krępy pan, przychodził regularnie każdego dnia na basen i pływał niezmaczonym rytmem – kilka kilometrów (...). Nie tylko pływał. Grywał również w tenisa, a nieraz dawał wyraz swemu oburzeniu, że w Lublinie nie ma terenów golfowych. Być może, aby zrekompensować sobie brak golfa, grywał profesor Paszewski na basenie w popularną wśród Anglików, ale mało znaną w Polsce, grę zwaną «darts», czyli «strzałki». Do okrągłej tarczy z namalowanymi na niej licznymi pierścieniami rzuca się specjalnymi lotkami opatrzonymi z przodu w ostry kolec. Największa zręczność polega na trafieniu nie w sam środek tarczy,

ale w wąski pierścień na jej obwodzie. Taki właśnie zestaw «darts» przynosił ze sobą prof. Paszewski na basen, umieszczał tarczę na ścianie pakamery ratowników i zaczynało się”¹³.

Zwracano już uwagę na fakt utrzymywania dobrych stosunków z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim. We wspomnieniach Czesława Strzeszewskiego, dziekana Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej KUL w latach 1957–1966, zachowała się informacja o podejmowaniu przez rektorów obu uczelni lubelskich, Mariana Rechowicza i Adama Paszewskiego, profesora Harvardu, Johna Galbraitha¹⁴. „Był to ogromny, wysoki mężczyzna 2,10 m, tak, że idąc z nim ulicą, musiałem zadzierać głowę, a w hotelach zamawiał sobie dwa łóżka i spał na nich na skos. Wychowany na bezkresnych preriiach kanadyjskich, na których jego ojciec był wielkim hodowcą koni i bydła, przypominał swym wyglądem kowboja z wester-nów amerykańskich”¹⁵.

W 1958 r. J. Galbraith odbył podróż do Polski i Jugosławii, a po powrocie do USA wydał dziennik podróży, w którym zawarł swoje spostrzeżenia na temat tych krajów¹⁶. Znalazły się w nim także wrażenia z dwudniowego pobytu w Lublinie (17–18 maja 1958 r.), w tym obszerny opis spotkania z rektorem i studentami UMCS. Jak widział nasze miasto i środowisko akademickie „kapitalistyczny” profesor ekonomii? 18 maja w swoim dzienniku zapisał:

„Niedzielnny poranek w Lublinie. Jasny wschód słońca, szerokie i przysypane liśćmi ulice, wypucowane, gotowe na niedzielną mszę dzieci; na śniadanie ciemny chleb i kawa, za oknem sączące się z radia dźwięki piosenek Gilberta i Sullivana.

Lublin jest jednym z najstarszych miast Europy Środkowej i po śniadaniu zostaliśmy zabrani na zwiedzanie w towarzystwie znanego miejscowego architekta¹⁷. Obejrzeliśmy klasztor OO. Dominikanów, katedrę, Stare Miasto z kamieniczkami

w stylu włoskim i malowniczy, chociaż o nowoczesnej architekturze, Zamek. Wszyscy pamiętają jeszcze o okrucieństwach wojny i każde niemal miejsce wiąże się z ofiarą, wyliczanymi jednym tchem. Nawet nasz tłumacz stracił tu [tzn. na Zamku] dwóch braci. I ta pamięć o zbrodniach niemieckich jest chyba jedynym elementem łączącym wszystkich mieszkańców tego biednego kraju.

Po zwiedzeniu miasta wybraliśmy się nieco dalej i obejrzelśmy kilka wiosek, mniej zamożnych niż te, które widzieliśmy wcześniej [mowa o wsiach widzianych z okien pociągu na trasie Warszawa–Lublin], ale schludnych i zadbane. W jednym z gospodarstw pies jadł swój obiad wprost z ponemieckiego hełmu. O godz. 14.00 jedliśmy obiad z rektorem uniwersytetu [prof. Marian Rechowicz], a w roli współgospodarza występował rektor UMCS [prof. Adam Paszewski].

Obiad, poprzedzony wiśniówką, był wspaniały. Rozmawialiśmy o życiu i problemach studentów, a następnie rektor UMCS zaproponował zwiedzanie domów studenckich. Akademiki, podobnie jak inne gmachy uczelni, są nowe i bardzo surowe w wyglądzie, wokół niezagospodarowana ziemia. Studenci mieszkają w niewielkich sześciuosobowych pokojach, a śpią na łóżkach piętrowych. Na korytarzach ponadto znajdują się pomieszczenia socjalne [kuchnie] i klubowe [zdaje się, że chodziło raczej o tzw. pokoje „cichej nauki”, albowiem typowe pomieszczenie klubowe w akademiku było jedno]. Naprzeciw schodów przestronne hole, obwieszone portretami lub popiersiami Marksa, Engelsa i Lenina («świętych patronów», jak ktoś mimochodem napomknął). W akademiku żeńskim wywiązała się dyskusja z mieszkankami oraz kilkuosobową grupą ich koleżanek i kolegów. Zapytane o największe zmartwienia odparły, że jest to notoryczny brak ciepłej wody. Zmartwieniem kierownictwa uczelni były natomiast brak dyscypliny

oraz bezpośrednie sąsiedztwo akademika męskiego. Studenci chcieli wiedzieć, po ile osób mieszka w pokojach studenckich Harvardu, jak wysokie są stypendia i jak wygląda wyżywienie. Studentki były też zainteresowane regulaminem odwiedzin w pokojach.

Następnie rektor, profesor biologii, zabrał mnie do siebie, aby przedstawić małżonce. Jest ona pół-Angielką i b. sędzią Sądu dla Nieletnich [w Lublinie], aktualnie zajmuje się sprawami karnymi¹⁸. Zapytana o najczęściej występujące przestępstwa wymieniła kradzieże (90%). Za problem zasadniczy w polskim życiu społecznym uznała alkoholizm. W jej rozumieniu, dopóki nie zapewni się ludziom dostępu do podstawowych dóbr, dopóty alkohol będzie ucieczką od wszystkich problemów codzienności. Brak perspektyw i możliwości zapewnienia rodzinie godziwych środków utrzymania powoduje ucieczkę w alkoholizm. Jest to tym bardziej zasmucające, że po alkohol sięgają, za przyzwoleniem rodziców, także dzieci.

Po powrocie na KUL odbyło się przyjęcie koktailowe (winem jugosłowiańskim), po czym udaliśmy się na zwiedzanie biblioteki uniwersyteckiej. Wieczorem czeka mnie jeszcze późna kolacja, następnie podróż do Krakowa. Jestem już bardzo zmęczony¹⁹.

Zatrzymano się nieco dłużej nad wizytą Johna Galbraitha, bo oddaje ona ducha czasu i potwierdza, że Adam Paszewski i jego mieszkanie było miejscem spotkań z gośćmi z zagranicy. Wynikało to z wyznawanej filozofii życiowej, którą był „po prostu pozytywny stosunek do człowieka”²⁰. Dzięki tej filozofii Profesor był typem uczonego o wszechstronnych zainteresowaniach, ogromnym wyczuciu rodzących się prądów i tendencji w nauce, daleki od technokratycznego jej pojmowania. Był człowiekiem o wyjątkowym poczuciu humoru, życzliwym dla współpracowników i subtelny w inspirowaniu badań swoich uczniów.

W 2004 r., w stulecie urodzin Adama Paszewskiego, staraniem pracowników Zakładu Fizjologii Roślin i Zakładu Biofizyki, zorganizowano spotkanie poświęcone pamięci Profesora. Wśród wielu uczestników spotkania był również prof. Zdzisław Cackowski, rektor UMCS w latach 1987–1990. Jego piękne słowa o pośmiertnym wydłużeniu życia duszy człowieka, jego myśli, słów i obrazu stały się przesłanką do napisania tego tekstu²¹.

Anna Łosowska

1. Szczegółowy biogram oraz bibliografię prac poświęconych Adamowi Paszewskiemu przygotował Lech Maliszewski, tegoż, *Adam Paszewski (1903–1991)*, w: *Rectoribus Universitatis Mariae Curie-Skłodowska in memoriam*, Lublin 2011, s. 111–128.

2. Zofia z Zakrzewskich Paszewska była pracownikiem UMCS w latach 1945–1952, początkowo jako asystentka w Katedrze Zoologii Szczegółowej, a następnie asystent w Bibliotece Uniwersyteckiej, Archiwum UMCS (dalej: AUMCS), sygn. K 1605.

3. L. Maliszewski, dz. cyt., s. 114–115. Polskie Towarzystwo Przyrodników im. M. Kopernika Oddział w Lublinie zostało powołane 8 czerwca 1945 r. W skład pierwszego Zarządu weszli: prof. Jan Czekanowski – prezes, prof. Konstanty Strawiński – wiceprezes oraz członkowie: prof. Adam Paszewski, inż. Teresa Łączyńska, prof. Jan Mydlarski, prof. Mieczysław Stelmasiak i dr Robert Towarnicki, AUMCS, Akta Sekretariatu, sygn. S 4/957.

4. AUMCS, Akta Sekretariatu, sygn. S 4/263, s. 25.

5. Tamże, sygn. S 4/969.

6. Tamże, sygn. S 4/264.

7. Na atmosferę „milczenia” wokół osoby założyciela UMCS wskazuje list do rektora A. Paszewskiego, w którym J. Stęślicka-Mydlarska skarżyła się: „w Lublinie żadnych materiałów dostać nie mogłam, jedynie Pan Rektor zainteresował się tą sprawą i jedynie Pan Rektor był łaskaw przysłać mi to, o co prosiłam. Wszystkie inne – niektóre nawet dość rozpaczliwe – listy pozostały bez odpowiedzi”. A chodziło tylko o materiały do artykułu o Henryku Raabem. Tamże, sygn. S 4/822.

8. L. Maliszewski, dz. cyt., s. 116.

9. AUMCS, sygn. S 4/661. Powiedzenie o studentach – chlebowcach uwiecznił prof. R. Tokarczyk w *Antologii anegdoty akademickiej*, Warszawa 2009, s. 62.

10. AUMCS, sygn. 4/265, s. 49–50.

11. R. Tokarczyk, dz. cyt., s. 297.

12. AUMCS, Akta osobowe, sygn. K 4302.

13. M. Derecki, *Na studenckim szlaku*, Lublin 1995, s. 79–80.

14. John Kenneth Galbraith, amerykański ekonomista, dyplomata i pisarz, profesor Harvard University w Cambridge, zwolennik interwencji państwa w procesy gospodarcze. W języku polskim wydano trzy jego prace: *Spółczesność dobrobytu. Państwo przemysłowe* (1973), *Ekonomia a cele społeczne* (1979) i *Ekonomia w perspektywie: krytyka historyczna* (1991).

15. C. Strzeszewski, *Na przełomie czasów*, Lublin 1995, s. 149.

16. J. K. Galbraith, *Journey to Poland and Yugoslavia*, Cambridge 1958.

17. Niestety, autor nie podał jego nazwiska, podobnie zresztą, jak i nazwiska tłumacza i osób, z którymi się spotykał oraz nazw miejscowości, które odwiedził.

18. Barbara Foersterling, żona Profesora od 3 marca 1958 r.

19. J. K. Galbraith, dz. cyt., s. 50–55. (przekł. AŁ).

20. Z wywiadu udzielonego w 1980 r. Markowi Hetmańskiemu, „Wiadomości Uniwersyteckie” 1991, nr 5, s. 9.

21. Z. Cackowski, *Dłuższe życie duszy*, tamże, 2004, nr 3, s. 23.

NATALIA GORBANIEWSKA, DOKTOR HONORIS CAUSA UMCS

Wybitna poetka rosyjska, publicystka, znakomita tłumaczka, dysydentka, uczestniczka bezprecedensowej demonstracji na placu Czerwonym w 1968 r. przeciwko wkroczeniu wojsk Układu Warszawskiego do Czechosłowacji zmarła w Paryżu w wieku 77 lat.

Kochała Polskę i przede wszystkim przez ten pryzmat patrzymy na Natalię Gorbaniewską. Jej współpracownicy z czasopisma „Nowaja Polska”, żegnając się z publicystką na łamach miesięcznika, napisali, że „Polska jest namiętnością Nataszy”. Sama Gorbaniewska mawiała o sobie, że jest „radziecką emigrantką, z polskim paszportem, mieszkającą w Paryżu”. Jeszcze w ZSRR nauczyła się języka polskiego, oglądając filmy Andrzeja Wajdy, śpiewając piosenki Ewy Demarczyk i Stanisława Grzesiuka, czytając „Przekrój”, poznając polską poezję, zwłaszcza Krzysztofa Kamila Baczyńskiego. Twórczość Kolumbów przywiodła Gorbaniewską do zainteresowania historią Polski, szczególnie bliskie poetce stały się tematy Armii Krajowej, zbrodni katyńskiej (przygotowała cykl słuchowisk dla Radia Wolna Europa o mordzie NKWD na oficerach AK) i Powstania Warszawskiego. Znamienne są jej słowa z artykułu *Wieniec dla poległych*, poświęconego 60-leciu wydarzeń z 1944 r., gdy Armia Czerwona, stojąc u brzegów Wisły, patrzyła na gasnące Powstanie i nie udzieliła mu wsparcia:

„Niech mi nie mówią, że historyczna wina narodowa nie istnieje, że jest tylko odpowiedzialność każdego za to, co zrobił lub czego nie zrobił. Odpowiem tak: nikt nie może obarczać winą historyczną pojedynczego człowieka, ale jeśli już pojedynczy człowiek ją odczuwa, jeśli sam bierze ją na siebie, (...) to jest to jego prawo. Moje prawo. Oto dlaczego już w latach 70. napisałam: »To ja nie urato-

wałam ani Warszawy wówczas, ani Pragi później«. Warszawy – w 1944 roku, Pragi – w roku 1968”.

Natalia Gorbaniewska brała odpowiedzialność i czuła winę historyczną za krzywdy wyrządzone nie tylko Polakom, ale również Czechom i Słowakom w czasie Praskiej Wiosny. Poczucie odpowiedzialności i chęć sprzeciwu wobec przemocy, kłamstwa, ogólnonarodowego przyzwolenia na interwencję wojsk Układu Warszawskiego w Czechosłowacji przywiodły młodą Nataszę i siedmioro jej przyjaciół 25 sierpnia 1968 r. na plac Czerwony. Przyszła z małym

**Antologia Wiersze wybrane
1956–2007**

samotnego młodego człowieka, który zatrzymał czołg na placu Tiananmen, zakończyła się dla Gorbaniewskiej ponad dwuletnim więzieniem w specjalnych szpitalach psychiatrycznych w Moskwie i Kazaniu. Za-

**W dzień ósmy rankiem, zbита z tropu,
niepomna arytmetyki,
ruszyłam w drogę bez paszportu
w kieszeni i bez metryki,
bez chudych tomów chudych wierszy
i szłam, nim kur zapieje pierwszy,
ku murom Jeruzalem,
suchym palona żalem.**

Exegi monumentum 13,
N. Gorbaniewska (tłum. A. Pomorski)

synem w wózku i zaimprovizowanym sztandarem z nieprzypadkowym hasłem „Za waszą i naszą wolność”. Przesłanie to ma już ponad wiekową tradycję, która sięga londyńskiego protestu Aleksandra Hercena z 1863 r. przeciwko niewoleniu Polaków przez carat. Demonstracja na placu Czerwonym, którą Tomas Venclova określił jako „najbardziej emblematyczne wydarzenie czasu powojennego” i porównał do gestu

nim jednak poetka straciła wolność zdążyła zredagować dziewięć numerów „Kroniki wydarzeń bieżących” (pierwszy w ZSRR niecenzurowany, dysydentki biuletyn informacyjny, rozpowszechniany w samizdacie) i zebrać materiał o demonstracji i represjach, które dotknęły uczestników sprzeciwu. Zgromadzone dokumenty i relacje świadków dały asumpt do wydania książki pt. *Dwunasta w południe*. Okres odizolowania w tzw.

Archiwum „Wiadomości Uniwersyteckich”

Uroczystość wręczenia doktoratu *honoris causa* UMCS Natalii Gorbaniewskiej w 2008 r.

„psychuszkach” (poetka nie lubiła tego określenia, uważała je za mało poważne dla określenia więzień psychiatrycznych) Gorbaniewska wspomina jako najstraszniejszy i najbardziej tragiczny moment w jej życiu:

„Nie wiem, czy można drugi raz zdecydować się na łagier, ale na więzienie psychiatryczne nie – nigdy! (...) Uciekałam od śmiertelnego niebezpieczeństwa, dlatego że śmierć ducha i rozumu jest straszniejsza niż śmierć ciała. Gdy Sołżenicyn nazwał system psychiatrycznych represji »duchowym Oświeceniem«, to wcale nie przesadził. To naprawdę Oświeceniem ducha, Oświeceniem rozumu (...).”

Jedną z konsekwencji publicznego protestu przeciwko władzy komunistycznej stała się dla Gorbaniewskiej przymusowa emigracja, którą, mimo wszystko, nazywała dezercją. Na obczyźnie poetka starała się robić jak najwięcej dla ojczyzny i zniewolonych rodaków, w czym pomogli jej redaktorzy trzech znakomych pism emigracyjnych. Jerzy Giedroyc („Kultu-

ra”), Władimir Maksimow („Kontinient”) i Irina Iłowajska („Russkaja mysl”) ukształtowali światopogląd młodej wówczas emigrantki i wyznaczyli wysoki wzorzec uprawiania dziennikarstwa.

Temat związków Gorbaniewskiej z Giedroyciem i kręgiem jego publicystów jest godny głębszego zainteresowania, tutaj uwzględnijmy jedynie dwa aspekty tej współpracy. Pierwszy z nich to osobiste przyjaźnie, jakie rodziły się w Maisons-Laffitte, m.in. między rosyjską poetką a samym Giedroyciem, którego uważała za niezwykle człowieka, obdarzonego umiejętnością „strategicznego myślenia o państwie”, dzięki któremu zaprzyjaźniła się z Gustawem Herlingiem-Grudzińskim, Józefem Czapskim i Czesławem Miłoszem. Drugi aspekt, decydujący o przynależności Gorbaniewskiej do kręgu „Kultury”, to pokrewieństwo ideowe, wspólnota przekonań z Redaktorem odnośnie do polityki wschodniej i koncepcji *UILB* (autorstwa Giedroycia i Juliusza Mie-

roszewskiego). Giedroyc uważał, że bez wolnych Ukraińców, Litwinów, Białorusinów, jak również Rosjan nie może być wolnych Polaków i dlatego też należy budować dobrosąsiedzkie relacje oparte na solidarności uciskanych przez komunizm narodów. Gorbaniewska wprowadzała w życie idee Redaktora, np. współtworząc (wraz z Jerzym Pomianowskim) miesięcznik „Nowaja Polska” (periodyk wydawany w Polsce, a skierowany do inteligencji rosyjskiej), za co w 2005 r. została uhonorowana wielce prestiżową Nagrodą im. Jerzego Giedroycia.

Współpracując z czasopismami „Kontinient” i „Russkaja mysl”, dzięki doskonałej znajomości języka polskiego, Gorbaniewska stała się swoistym mostem między środowiskami emigrantów polskich i rosyjskich. Znajomości z kręgu „Kultury” umożliwiły jej publikację, na łamach miesięcznika Maksimowa, Biuletynu Informacyjnego KOR-u artykułów o twórczości Józefa Mackiewicza (zupełnie nieznanego rosyjskiemu czytelnikowi), informacji o działalności „Solidarności”, wizycie papieża Jana Pawła II w ojczyźnie, o ks. Jerzym Popiełusce, Lechu Wałęsie. To właśnie Gorbaniewska poznała Iłowajską z Giedroyciem i kręgiem jego publicystów, co zaowocowało publikacją fragmentów *Innego świata* i *Dziennika pisanego nocą* Herlinga-Grudzińskiego (w tłumaczeniu Gorbaniewskiej) w tygodniku „Russkaja mysl”. Nie można pominąć tego, że z inicjatywy Iłowajskiej publicystka prowadziła kronikę wydarzeń w Polsce w czasie stanu wojennego; zebrany materiał został opublikowany w 1984 r. jako oddzielna broszura pod pięknym tytułem *Niezlomna Polska*.

Podsumowując aktywność dziennikarską na polu kształtowania pozytywnych kontaktów polsko-rosyjskich i współpracę Gorbaniewskiej z trzema redaktorami, oddajmy głos poetce:

„Jeśli cokolwiek udało mi się zrobić, a może nawet i wiele, dla zbliżenia i wzajemnego zrozumienia Polaków i Rosjan, to tylko dlatego, że wszyscy oni troje byli natchnie- ▶

Archiwum „Wiadomości Uniwersyteckich”

Od prawej:
Natalia
Gorbaniewska
i promotor dhc
prof. Maria
Cymborska-
Leboda

ni tą ideą zbliżenia i ustanowienia wzajemnego szacunku, i dawali mi swobodę działania”.

Równolegle, może trochę w cieniu zaangażowania dziennikarskiego i społecznego, rozwijała się twórczość poetycka, która zawsze była najważniejsza dla Natalii Gorbaniewskiej, spadkobierczyni Anny Achmatowej i Osipa Mandelsztama. Gorbaniewska jest autorką kilku tomików liryki, m.in.: *Wybrzeże* (1973), *Przelatując przez śnieżną granicę* (1979), *Drewniany anioł* (1982), *Cudze kamienie* (1983), *Kwiat wrzосу* (1992), *Róża herbaciana* (2006) i obszernego wyboru wierszy pt. *Rozmowa rosyjsko-rosyjska. Poemat bez poematu* (2003). Wydawnictwo naszego Uniwersytetu, z okazji nadania poetce najwyższej godności akademickiej, przygotowało w pięknej szacie graficznej dwujęzyczną, polsko-rosyjską antologię *Wiersze wybrane 1956–2007*.

Georges Nivat (jeden z recenzentów honorowego doktoratu Gorbaniewskiej) zauważył główną cechę zarówno poezji, jak i osobowości poetki: „to człowiek walczący, stawiający opór, mówiący »nie!« przemocy, konformistycznej jednomyślności, władzy”. Wspomniany już Venclova (kolejny recenzent dokto-

ratu *honoris causa*) odnotował, że „wszystko, co pisała Natalia Gorbaniewska było fenomenem nie tylko literatury, ale i sumienia”. Pięknie i jakże trafnie o jej liryce mówiła Maria Cymborska-Leboda (promotor doktoratu) w czasie laudacji w 2008 r.:

„(...) twórczość poetycka Natalii Gorbaniewskiej to liryka *par excellence*, poezja wyostrzonego »słuchu moralnego« i wrażliwości aksjologicznej, która (...) ocala fundamentalne i niezbywalne wartości ludzkiej egzystencji, takie jak prawda i piękno”.

Podsumowując dokonania Gorbaniewskiej, nie sposób nie wspomnieć jej aktywności translatorskiej, która jest imponująca zarówno w dziedzinie poezji: Cyprian Kamil Norwid, Zbigniew Herbert, wspomniani już Baczyński, Gajcy, Miłosz (tłumaczenie *Traktatu poetyckiego* Miłosza Grzegorz Przebinda nazwał „kongenialnym”), jak i prozy: Mackiewicz, Herling-Grudziński, Marek Hłasko, Krzysztof Varga (jednym z ostatnich tłumaczeń poetki był *Gulasz z trula* Vargi).

Jej miłość do Polski, polskiej literatury, kultury i historii, jak również starania na rzecz przełamywania

stereotypów między Polakami i Rosjanami, zostały docenione w naszym kraju poprzez nadanie Natalii Gorbaniewskiej polskiego obywatelstwa w 2005 r. i już pośmiertnie, gdy Prezydent RP uhonorował „przyjaciółkę Polski” Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski.

Natalia Gorbaniewska była osobą niezwykle skromną, można było się o tym przekonać w Lublinie, gdy po laudacji M. Cymborskiej-Lebody poetka wystąpiła ze słowem skierowanym do uczestników uroczystości nadania doktoratu *honoris causa*. Powiedziała wówczas o sobie:

„Nie zostałam filologiem polonistą, tak jak nie zostałam filologiem rusycystą, nie zostałam »uczoną«, pozostałam praktykiem prostym robotnikiem, żołnierzem, uczniem. Nawiasem mówiąc, w słowie »uczony« zawiera się pewna nieokreśloność: »uczony« – to nie »nauczony«, to ten, kto ciągle się uczy. I rzeczywiście, prawdziwi uczeni, których znałam, albo znam, zawsze są tacy”.

Natalia Gorbaniewska urodziła się 26 maja 1936 r. w Moskwie, zmarła 29 listopada 2013 r. w Paryżu. Została pochowana na cmentarzu Père-Lachaise.

Anna Jawdosiuk-Małek

ŁAGODNE ISTNIENIE ZYGMUNTA DECHNIKA (1950–2013)

DOPIERO NIEOBECNOŚĆ PRZYJACIELA UKAZUJE,
CO W NIM NAJBARDZIEJ KOCHAMY

Jego tylko nieco ponad 62-letnie, ale pełne cennych osiągnięć życie rozpoczęło swój bardzo szybki bieg 20 listopada 1950 r. w wiejskim Krzeszowie Górnym, należącym wówczas do powiatu biłgorajskiego. Po zatoczeniu z wielkim rozmachem rozległego kręgu, wypełnianego pożytecznymi, ważnymi i ciekawymi treściami, zgasło przedwcześnie w biłgorajskim szpitalu, porażone ciężką i nieuleczalną chorobą, rano 6 grudnia 2013 r.

Podczas chrztu otrzymał imię Zygmunt, wywodzące się z dwóch członów pochodzenia germańskiego: *sigu* oznaczającego zwycięstwo i *munt* – opieka. W ich połączeniu imię to określa kogoś, kogo opieka zapewnia zwycięstwo. I opieka Zygmunta Dechnika zapisywała się pasmami zwycięstw – Jego dzieci, uczniów, współpracowników, podwładnych, studentów i innych osób.

Każdy, kto osobiście poznał Zygmunta Dechnika, przyzna, że był obdarzony wieloma zaletami: urodą fizyczną i dużą inteligencją, kulturą i polorem, wrażliwością i taktem, samokontrolą i przyzwoitością, pracowitością i rzetelnością, obowiązkowością i niezawodnością, oddaniem służebności i dobroczynności, skromnością i elegancją. Gdybym miał wskazać jakąś jedną, główną cechę Jego osobowości, to powiedziałbym: Człowiek Łagodny – w przeciwieństwie do człowieka surowego.

Poczynając od dzieciństwa i później, Jego rodzice i przyjaciele chętnie posługiwali się zdrobnieniem imienia Zygmunt, a jest ich przynajmniej osiemnaście. Mając na uwadze łagodny wyraz twarzy, łagodne spojrzenie, łagodny uśmiech i łagodne usposobienie, spośród wielu zdrobnień owego imienia wybierali najczęściej te brzmiące łagodnie i ciepło – Zygmuncek, Zygmuntek, Zygmuntuś, Zyguś. Wiem, że nie lubił takich zdrobnień jak Muniek, Zyga, Zygula czy Zyzio. Na dźwięk tych pierwszych otwierał się na zewnątrz, natomiast te drugie jakby zamykały Go od wewnątrz.

Zygmunt Dechnik

Motywowany rozsądnymi ambicjami, od lat szkoły podstawowej poszerzał i pogłębiał wiedzę, wspinając się na coraz to wyższe szczeble drabiny zwanej hierarchią społeczną. Z powodzeniem ukończył kolejno, aczkolwiek z przerwami wypełnianymi pracą zawodową, Liceum Pedagogiczne w Biłgoraju, studia na Wydziale Prawa i Administracji UMCS w Lublinie, podyplomowe studium w warszawskim Centrum Kształcenia Służby Zagranicznej i znowu w UMCS studium pedagogiczne z zakresu historii.

Ten dość wszechstronnie wykształcony nauczyciel, prawnik, dyplomata i historyk potrafił pomnażać zdobytą instytucjonalną wiedzę bezcennym do-

świadczeniem, obficie czerpanym z ciągłego, przyjaznego obcowania z ludźmi. Jako nauczyciel łagodnie upominał swoich uczniów. Wiedział bowiem, że łagodnie upomniany przyjmie upomnienie, zaś zbyt ostro skarcony odrzuci je. Jako prawnik starał się nie być łagodniejszym niż prawo, ale w sprawach wątpliwych łagodność wynosił ponad surowość, a sprawiedliwość jako królową cnót prawniczych łączył z łagodnością. Jako dyplomata nie mógł nie dostrzegać, że łagodność i uprzejmość każdemu dodają uroku, a władza łagodna jest najpotężniejsza. Wreszcie, jako historyk, znał rozliczne przykłady dziejowej, lepszej moralnie, łagodności pokojowej niż niemoralnej surowości militarnej. Jako człowiek uczciwy nie udawał łagodnego, lecz był łagodny – łagodnym spojrzeniem, uśmiechem, gestem, słowem potrafił gniew wzburzonych uśmierzać.

Sam pochodząc ze wsi, wówczas niebogatej, a jeśli bogatej to w „piaski i karaski”, pragnął i potrafił „wyjść na ludzi”. Pomagał też w tym swoim uczniom, gdy w latach 1969–1973 nauczał historii w Szkole Podstawowej w Hucisku. Obdarzony talentami fenomena – działacza, organizatora, społecznika, samorządowca i polityka – w latach 1973–1978 błyszczał w rolach członka i przewodniczącego zarządów powiatowych i miejskich Związku Młodzieży Socjalistycznej i Związku Socjalistycznej Młodzieży Polskiej. W międzyczasie miał pomysły, znajdował czas i siłę woli, aby publikować artykuły na tematy historyczne. Będąc I sekretarzem Komitetu Gminnego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Księżpolu, patronował budowie miejscowego Ośrodka Zdrowia. Doprowadził do ukończenia budowy Szkoły Podstawowej nr 5 w Biłgoraju, gdy w latach 1989–2000 był jej dyrektorem i nauczycielem. W uznaniu Jego pedagogicznych, wychowawczych i organizacyjnych ponadprzeciętnych osiągnięć, w 1994 r. został wybrany na prezesa zarządu Oddziału Związku Nauczycielstwa Polskiego w Biłgoraju.

A z nami – Zygmuntem i ze mną – to było tak: obaj ukończyliśmy Liceum Pedagogiczne w Biłgoraju. Zygmunt razem z Bolesławem Babijem, ja natomiast w tym samym roku co Stanisław Grabias. Każdy z nas kroczył własnymi ścieżkami życiowymi, aby w 1994 r. spotkać się razem podczas Pierwszego Zjazdu Absolwentów Liceum Pedagogicznego w Biłgoraju. Zygmunt i Bolek znali na wskroś edukacyjne ambicje Biłgoraja, zaś Stasio i ja realizowaliśmy już nasze ambicje jako profesoria UMCS. W atmosferze zjazdowych uniesień zrodził się nasz wspólny pomysł nadania powiatowemu miastu Biłgoraj rangi miasta uniwersyteckiego. Dzięki harmonijnemu zespoleniu wysiłków, oddania, życzliwości i woli, sterowanemu głównie przez Zygmunta Dechnika w asyście nieodłącznego Bolesława Babija – zespoleniu wielu ludzi, instytucji, przedsiębiorstw, zakładów i organizacji – w 2000 r. mogło powstać Kolegium Licencjackie UMCS w Biłgoraju. Zygmunt, ze wszech miar zasłużenie, od 2000 r. aż do śmierci sprawował funkcję jego dyrektora. Pamiętano także o Biłgorajanach podszerego wieku, doprowadzając w 2002 r. do utworzenia przy Kolegium filii Uniwersytetu Trzeciego Wieku.

Uchwałą Senatu UMCS z 1 marca 2000 r. postanowiono „utworzyć w Biłgoraju Kolegium Licencjackie UMCS”. Ambitne, trudne i wielowymiarowe przedsięwzięcie, jakim jest Kolegium, stało się poważnym czynnikiem awansów naukowych i praktycznych, kulturowych i cywilizacyjnych, gospodarczych i społecznych, lokalnych i regionalnych Biłgoraja i Ziemi Biłgorajskiej. A awanse to, bez żadnej przesady, imponujące, gdy porównujemy je z przysłowiowym ubóstwem, spotęgowanym zniszczeniami wojennymi sprzed dziesięcioleci. Zygmunt, Bolesław, Stanisław, ja i wielu innych realizowało tutaj swoje awanse, a nasze awanse stawały się czynnikami awansów Biłgoraja i Biłgorajszczyzny.

Jednocześnie, jako wyróżniający się znakomitymi osiągnięciami organizator oświaty na różnych jej poziomach,

Zygmunt Dechnik nie ustawał w swej wytrwałej i pożytecznej aktywności samorządowej i społecznej. W latach 1994–1998, jako radny Rady Miasta Biłgoraj, przewodniczył w niej Komisji Rewizyjnej. Przez cztery kolejne lata działał już jako przewodniczący Rady Powiatu, a cztery następne w charakterze radnego Rady Powiatu. W 2006 r. został przewodniczącym Rady Miasta Biłgoraj z listy Komitetu Wyborczego „Fundacja XXI”, a w wyborach z 2010 r. radnym i przez kilka miesięcy znowu przewodniczącym. Na falach zmiennych emocji wyborców, potrafił niezmiennie zachowywać pełne łagodnej godności oblicze, podobnie też gdy sprawował wysokie i odpowiedzialne funkcje i urzędy z wyboru. Wyrastał przy tym ponad nieracjonalne spory ideologiczne i koniunkturalne zmiany orientacji politycznych. Nie marnował danego Mu czasu, wypełniając go z namysłem i dla dobra wspólnego. Jakby przewidywał, że nie będzie żył długo, toteż nie trwonił nawet małych cząstek swego życia.

Chlubne założenia swoich przekonań na niwie samorządowej i społecznej wyłożył zwięźle w 2010 r., gdy mówił o zamierzeniach na VI kadencję jako przewodniczącego Rady Miasta Biłgoraj. Przyświecało Mu takie „kierowanie jej działaniami – to Jego słowa – by wszystkie opcje polityczne harmonijnie ze sobą współpracowały, kierując się wyłącznie dobrem miasta, a nie partykularyzmem politycznym. Będę dążył – deklarował i to realizował – aby podejmowane uchwały Rady Miasta zawierały w sobie troskę o rozwój osiedli miejskich, bez uprzywilejowania jednych kosztem drugich. [...] Jako radny startujący w wyborach z partyjnego bloku KWW Biłgoraj XXI chciałbym dopomóc w utworzeniu Miasta na Szlaku Kultur Kresowych. Chciałbym, współdziałając z różnymi środowiskami miasta, tworzyć warunki do racjonalnego wykorzystania zwiększonych w latach 2007–2013 środków unijnych”. Jako Człowiek Łagodny spokojnie poszukiwał właściwego dla siebie miejsca w życiu publicznym, umiał je znajdować i akceptować, przy równoczesnej tego akceptacji przez innych kierowanych zdrowym rozsądkiem.

Materiały dotyczące dotychczasowego funkcjonowania Kolegium Licencjackiego UMCS w Biłgoraju skrupulatnie zebrał i przekazał mi Bolesław Babij. Dziękuję Ci, Bolku, za to. Wynika z nich, że corocznie w Kolegium organizowano „Drzwi Otwarte UMCS”, promujące zarówno lubelską Macierz, jak i biłgorajskie jej Potomstwo, w opowie atrakcyjnych przedsięwzięć kulturalnych. W 2000 r. w salach Kolegium znaleźli się pierwsi studenci na kierunku informatyka. Opublikowano pierwszy numer czasopisma „Kwartalnik Biłgorajski” niemal w całości poświęcony sprawom Kolegium. Odbyła się też pierwsza konferencja naukowa „Twórczość Władysława Reymonta”, otwierająca późniejszy konferencyjny cykl Literackie Obrazy Kultury Polskiej. Były również inne „pierwsze”, liczne dokonania, o których wszystkich nie sposób wspomnieć.

Rozkwitało szybko Kolegium w drugim roku swej działalności. Uruchomiono studia z zakresu filologii

germańskiej i otwarto własną Bibliotekę. Lubelscy językoznawcy podczas konferencji naukowej pogłębiali tu zagadnienia ujęte hasłem „Język polski. Historia – współczesność”. Ciekawy był Przegląd Twórczości Literackiej Młodych Talentów pt. „Moja Mała Ojczyzna”. Dyrektor Zygmunt Dechnik ufundował nagrodę dla uczestników kontynuowanej edycji konkursu ortograficznego pod celną nazwą „Żółty Orzech”. Państwo Alicja i Stefan Szmidtowie, rzec by można Książęca Para Kultury Polskiej, kierujący w podbiłgorajskim Nadrzeczcu Fundacją Kresy 2000, włączyli Kolegium do swej corocznej, pełnej folklorystycznego rozmachu imprezy „Pożegnanie sitarzy co się nazywa żalosne”. Uświetnili nadto kunsztem aktorskim „Warsztaty z kultury słowa polskiego”, zrealizowane w Kolegium przez członków Naukowego Koła Logopedycznego UMCS. Tutaj nie mogę, nie bez nie ukrywanej dumy, nie wspomnieć, że kiedykolwiek i gdziekolwiek pojawia się hasło „logopedia”, należy je najściślej kojarzyć z nazwiskiem prof. Stanisława Grabiasa, mojego wybitnego kolegi z tej samej klasy biłgorajskiego Liceum Pedagogicznego, a później lubelskiego UMCS, ale już na innym niż mój wydziale.

Nie gorszy niż poprzedni były w kolegium lata 2002 i 2003. Ofertę studiów wzbogaciły kulturoznawstwo i europeistyka. Ogólnopolskiego i nawet zagranicznego rozgłosu nabrały powtarzane później „Dni Isaaka Bashevisa w Biłgoraju”. Nie trzeba szerzej wyjaśniać, że ten laureat literackiej Nagrody Nobla należy do najwybitniejszych sław związanych z Biłgorajem. Z inspiracji kierownictwa Kolegium zasłużył sobie na nowatorskie opracowania naukowe i ławeczkę, na której każdy może usiąść obok pomnikowej postaci Noblisty. Zagościli w Kolegium słuchacze Uniwersytetu Trzeciego Wieku, skupiając swoją uwagę na tematach „Historia powiatu biłgorajskiego”, „Krajoznawczo-turystyczne walory Biłgorajszczyzny” i „Unia Europejska”. Znaczący języków dyskutowali tam z ożywieniem podczas konferencji naukowej „Potoczność a zachowania językowe”. W pomieszczeniach Kolegium można było oglądać dwie wystawy: fotografii „Madame Butterfly – piękność czy bestia” i ekspozycji historycznych „Od Ottona III do Unii Europejskiej”.

I tak oto rok akademicki 2004/2005 okazał się już rokiem jubileuszu pięcioletniej aktywności Kolegium. Podkreślano to podczas nadzwyczaj uroczystej inauguracji roku akademickiego, nieustępującej wiele wzorom z najznamienitszych uniwersytetów. Kolegium nawiązało współpracę naukową z ukraińskim Uniwersyteciem w Drohobyczcu. Studencka Klub-Galeria TUBA otwierała przed zainteresowanymi bogactwo możliwości ekspresji intelektualnej i emocjonalnej, twórczej i odtwórczej, artystycznej i pozaartystycznej. Uczestnicy konferencji naukowej omówili „Udział kobiet w ruchu oporu 1939–1944 na terenie powiatu biłgorajskiego”. Nie pojawiły się płycizny podczas wieczoru literackiego „Wyplłyn na głębie”. Podczas ukwieconych dni majowych studenci Kolegium fetowali drugie już biłgorajskie Juwenalia.

Ogólnopolska konferencja naukowa „Zamoyscy w dziejach Polski” to jedno z najważniejszych wydarzeń w twórczym życiu Kolegium z roku akademickiego 2005/2006. W życie młodsze wplatali się z pasją słuchacze Uniwersytetu Trzeciego Wieku, nabierając młodzieńczego wigoru podczas widowiska obrzędowego „Zmówiny po biłgorajsku” i kilku tyleż interesujących, co odmładzających, przynajmniej psychikę, wykładów specjalistów ziołolecznictwa, biochemii molekularnej, konsumeryzmu, psychologii i neurologii. W ramach globalnego programu „Peace – lekcja tolerancji” studenci wystawnie gościli kolegów z Chin, Kanady, Nigerii i Peru.

Nowością w roku akademickim 2006/2007 były, przeprowadzone pod patronatem Kolegium, Otwarte Mistrzostwa Lubelszczyzny w Siatkówce Płazowej Kobiet i Turniej Grand Prix Lubelszczyzny w Siatkówce Płazowej Mężczyzn, powtórzone w kolejnym roku akademickim. Także nowością były tu pokazy fizyczne zorganizowane we współpracy z Wydziałem Matematyki, Fizyki i Informatyki UMCS. W następnych dwóch latach akademickich dyrekcja Kolegium czuwała nad powodzeniem konferencji naukowych „Opieka logopedyczna w Polsce: standardy, kształcenie i zatrudnienie” oraz „Demokracja bezpośrednia w samorządzie terytorialnym”. Dwa znowu akademickie lata zapisały się w annałach Kolegium kilkoma spotkaniami studentów politologii z lokalnymi politykami i ich poza-lokalną wycieczką do Sejmu RP w Warszawie. Coraz wyraźniej odczuwany był kryzys dotyczący wszystkie polskie wyższe uczelnie, nieominający i Kolegium. Spadała liczba studentów i zainteresowanie młodzieży studiami, które nie zapewniały pracy po ich ukończeniu. W Kolegium ostał się już tylko gasnący kierunek politologii. Nie udało się uruchomić kierunku turystyka, o którym marzył Zygmunt Dechnik.

Zygmunt pragnął i usiłował nadal pracować tam, gdzie pracował dotychczas, mimo że w 2012 r. zapadł na wyniszczającą Go chorobę, nowotwór złośliwy w formie guza mózgu. Z pełną nadziei na powrót do zdrowia łagodnością, w lutym następnego roku, został poddany pierwszej operacji w Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej. Po usunięciu guza, mimo że początkowe rokowania były dobre, nowotwór jednak powrócił. W ciągu kolejnych miesięcy lekarze z pełnym oddaniem zwalczali nowotwór chemioterapią i radioterapią. Przeprowadzili także kilka operacji. Ludzie serdecznie, w różny sposób, troszczyli się o Jego powrót do zdrowia. Danuta Łosiewicz, radna Rady Miasta Biłgoraj, zabiegała o Mszę świętą odprawianą w tej intencji. Wywołało to gorszące spory światopoglądowe urażające chorego. Z łagodną spokojnością przemilczał je chory, gdy za pośrednictwem lokalnych mediów dziękował „tym wszystkim, którzy w czasie choroby podtrzymywali mnie na duchu dobrym słowem i pamięcią. Na bieżąco staram się być z wydarzeniami społeczno-politycznymi w mieście. Mam nadzieję, że już niebawem wrócę do swoich obowiązków”. Jego nadzieje przegrały jednak ostatecznie walkę z chorobą.

Zygmunt Dechnik otwiera IV Zjazd Absolwentów Liceum Pedagogicznego w Biłgoraju

Dobrze sobie zasłużył na setki żegnających Go osób podczas kościelnych i cmentarnych uroczystości pogrzebowych. Był żegnany godnie, z wielkim żalem, toteż jak dysonanse brzmiały wkradające się w smutną symfonię pogrzebową nieliczne akordy ideologiczne. Do największych jego osiągnięć należało Kolegium Licencjackie. Dostrzegły i doceniły to władze UMCS, pisząc w nekrologu: „Żegnamy Człowieka niezwyklej energii, całkowicie oddanego sprawom Kolegium i Uniwersytetu”. Podczas mszy pogrzebowej ks. kan. Stanisław Budzyński wspominał o wielu Jego zasługach, ale podkreślił, że „Najbardziej jednak liczy się to, co czynił bezinteresownie dla innych”. Mirosław Późniak, przewodniczący Rady Powiatu biłgorajskiego, przypominał trwałe owoce wieloletniej pracy zmarłego Zygmunta. Piotr Szeliga, poseł na Sejm RP, doceniał Go za umiejętności znajdowania kompromisu ze zwolennikami różnych orientacji politycznych. Janusz Rosłań, burmistrz Biłgoraja, wśród wielu zalet osobowości Zygmunta, wyróżnił Jego wspaniałe zdolności organizatorskie, niezwykłą pracowitość, konsekwencję w realizacji przyjętych celów, duże ambicje, patronowanie budownictwu, edukacji, kulturze i sportowi, w sumie wszechstronnemu rozwojowi miasta i powiatu. Radni Jacek Piskorski i Krzysztof Iwaniec pozostają pod wrażeniem charyzmy Zygmunta, który znał, kochał i wzbogacał Ziemię Biłgorajską jak mało kto. Do tych, jakże trafnych uwag, trudno już było dodać jakieś inne zasługi z ży-

wota Zygmunta, toteż szereg mówców prześcigał się retorycznymi błyskotliwościami.

Gdy redaktor Kazimierz Szubiak zapytał kiedyś Zygmunta Dechnika, skąd bierze tyle pomysłów, sił i chęci do twórczego działania, odpowiedział On skromnie: „Moje osiągnięcia były możliwe dzięki ukończeniu dobrej szkoły nauczycielskiej – Liceum Pedagogicznego”. Powiedział to w budynku Kolegium, w którym wcześniej był internat dla uczniów biłgorajskich liceów. Przebywałem tam z Nim wielokrotnie przy różnych okazjach – organizowaniu zjazdów absolwentów Liceum Pedagogicznego w Biłgoraju, pracy nad monografią poświęconą naszemu Liceum, programowaniu rozwoju Kolegium, towarzyskich spotkań przy filiżance kawy czy też przed wyjazdem Zygmunta, Bolka i moim, razem, na grzyby, w niezmierzone ostępy okołobiłgorajskich lasów i puszczy. Gdy pracowałem nad wspomnianą monografią, Zygmunt bardzo chętnie służył mi pomocą przy opracowywaniu biogramów, dokumentacji i zdjęć innych osób. Ale gdy poprosiłem Go o Jego biogram i zdjęcie, z nadzwyczajną skromnością pozostawił to dla mnie. Jego życiorys odtworzyłem na podstawie istniejących już publikacji, a zdjęcie znalazłem do powiększenia w szkolnym tableau.

W kontaktach z Zygmuntem Dechnikiem wyłaniały się dwa niejako równoległe życiorysy – Jego osobisty i Ziemi Biłgorajskiej, od 1950 do 2013 r. całkiem równie sobie w czasie. Oba te życiorysy są piękne, toteż zasługują na wielki szacunek. Przeplatając, warunkując i wzbogacając się wzajemnie, oczekują na trwałą pamięć. Przemawiając swego czasu publicznie w Biłgoraju, powiedziałem, że to miasto, w którym wystawia się pomniki Dechnikom. Pomnika zasłużenie doczekał się już Józef Dechnik. Czy otrzyma go Zygmunt Dechnik, zadecydują gremia biłgorajskich decydentów. Biłgorajanie nie powinni zbyt pochopnie rzucać odium „przekłętą pokolenia” na ludzi aktywnych społecznie w latach Polski Ludowej. To w tych bowiem latach Biłgoraj i cała Ziemia Biłgorajska wkroczyła na szlaki tempa szybkiego i wszechstronnego rozwoju, na których Zygmunt Dechnik

Zygmunt Dechnik w czasach licealnych

nik zapisywał wartości niemożliwe do podważenia przez kogokolwiek obdarzonego zdrowymi zmysłami.

Pustkę po Zygmuncie wypełniamy trwałą o Nim pamięcią. Rozstając się z nami, przyniósł nam wielki ból raniący serce i drążący umysł. Uzewnętrznienie uczuć, jak tutaj, łagodzi nieco ból, ponieważ umożliwia dzielenie go z innymi. A przecież był On Człowiekiem Łagodnym.

Roman Andrzej Tokarczyk

OPOZYCJE JAKO KATEGORIA KULTUROWA

Koło Naukowe Doktorantów Wydziału Humanistycznego UMCS było już wielokrotnie inicjatorem interesujących sesji naukowych. Tym razem w tej roli mieliśmy okazję zobaczyć Sekcję Kulturoznawczą Koła, która – przy współpracy Zakładu Kultury Polskiej Instytutu Kulturoznawstwa UMCS – zorganizowała międzynarodową konferencję poświęconą „Opozycji jako kategorii kulturowej”. Sesja odbyła się 21 października 2013 r. w sali Rady Wydziału Humanistycznego UMCS, pod patronatem Samorządu Doktorantów UMCS oraz Radia Centrum.

Organizatorzy sięgnęli po temat już bardzo okrzepły w dziedzinie badań kulturowych, aczkolwiek nie przebrzmiały. Zasady wyodrębniania podstawowych opozycji pojawiły się już w pracach takich językoznawców jak Baudouin de Courtenay, Trubecki czy Jacobson, a na gruncie analizy zjawisk kulturowych rozpowszechnił je Claude Levi-Strauss. Występowanie konceptualnych kategorii nazwanych przez badacza opozycjami binarnymi stanowiło dla niego istotę tworzenia sensu w otaczającym nas świecie. Dwubiegunowe porządkowanie rzeczywistości przez myśl pierwotną sprawiło, że kategoria opozycji binarnych stała się

kluczowa dla deszyfracji semantyki wszelkich przejawów kultury.

Konferencja miała charakter interdyscyplinarny, do dyskusji zaproszono językoznawców, filozofów, socjologów, antropologów, etnologów, historyków, filmoznawców i kulturoznawców z Polski i Ukrainy.

Sesję uroczyste otworzył dyrektor Instytutu Kulturoznawstwa prof. Jan Adamowski, a pierwszy referat wygłosiła para profesorska: Jerzy Bartmiński i Stanisława Niebrzewska-Bartmińska. Wystąpienie miało charakter wprowadzający w tematykę i prezentowało „Miejsce opozycji w paradygmacie strukturalnym i kognitywnym”. W opozycji do tego referatu wystąpił dr Michał Rydlewski z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, prezentując stanowisko poznańskiej szkoły kulturoznawczej, a w szczególności prof. Anny Pałubickiej. W tej części znalazły się również referaty badaczy z Ukrainy, z których szczególnie zainteresowanie wzbudziło wystąpienie prof. Andrija Matvieychuka z Międzynarodowego Uniwersytetu Ekonomiczno-Humanistycznego w Równem, który mówił o teorii deontologii, zakładającej istnienie w naturze ludzkiej sprzeczności między tym, co człowiek uważa za istotne dla siebie a tym, co jest właściwe.

Na drugą część konferencji zostały wystąpienia pokazujące konkretne przykłady par opozycyjnych w obrębie różnorodnych pól badawczych. Znalazły się tu referaty omawiające zarówno kulturę tradycyjną, jak i współczesną. Omawiano smaki – kwaśny i słodki – jako wyróżniki kuchni chłopskiej i szlacheckiej, a także kategorie opozycji

Prof. Jerzy Bartmiński

Prof. Jan Adamowski

Dr Michał Rydlewski
z Torunia

w przestrzeni miejskiej. Zaskakujące problemy podnosiły referaty: mgr Joanny Pietras z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, dotyczący opozycji biurokracji i postbiurokracji oraz ich konsekwencji dla kultury, oraz mgr. Łukasza Kucharskiego z UMCS, traktujący o sposobie przedstawiania opozycji narodzin i śmierci w grach wideo. Szczególnie wysoko w tej części został oceniony referat mgr Magdaleny Wójtowicz nt. opozycji parzystość – nieparzystość w folklorze polskim.

Większość z przedstawionych referatów połączona była z prezentacją multimedialną, a po każdej z części prowadzone były bardzo owocne dyskusje, podczas których szczególnie aktywni byli tacy znakomici słuchacze jak: prof. Ewa Masłowska, prof. Piotr Scholz, dr Ewa Głażewska czy dr Mirosław Haponiuk.

Jak zapowiadają organizatorzy sesji, prezentowane w jej trakcie rozważania na temat opozycji binarnych w kulturze będą jeszcze w tym roku akademickim udostępnione w postaci publikacji pokonferencyjnej.

Marzena Badach

POGLĄDY PRAWNE I POLITYCZNE PROF. GRZEGORZA LEOPOLDA SEIDLERA – W SETNĄ ROCZNICĘ URODZIN

14 listopada 2013 r.
na Wydziale Prawa
i Administracji UMCS
odbyła się Ogólnopolska
Konferencja Naukowa
pt. „Poglądy prawne
i polityczne Profesora
Grzegorza Leopolda
Seidlera – w setną
rocznicę urodzin”.
Organizatorami spotkania
były jednostki powstałe
w wyniku podziału
kierowanej niegdyś
przez prof. G. L. Seidlera
Katedry Teorii Państwa
i Prawa oraz Historii
Doktryn Polityczno-
Prawnych, tj.: Katedra
Teorii i Filozofii Prawa,
Zakład Socjologii Prawa
oraz Katedra Doktryn
Politycznych i Prawnych.
Konferencja objęta została
honorowym patronatem
Polskiego Towarzystwa
Myśli Politycznej z siedzibą
we Wrocławiu.

Rektor prof. G. L. Seidler

Celem spotkania było przypomnienie nie tylko bogatego dorobku naukowego prof. G. L. Seidlera poprzez podjęcie rozważań nawiązujących do Jego poglądów prawnych i politycznych oraz szerokiej działalności organizacyjnej i społecznej, ale również oddziaływania, jakie wywarł na funkcjonowanie Uniwersytetu. W Konferencji wzięli udział bliscy współpracownicy Profesora – jego uczniowie, pracownicy

i Władze Wydziału Prawa i Administracji, studenci oraz znamienici goście. Swoją obecnością spotkanie uświetnił Rector UMCS prof. Stanisław Michałowski, który w swoim wystąpieniu podkreślił zasługi prof. G. L. Seidlera dla Uniwersytetu oraz społeczności akademickiej Lublina. Ponadto wśród gości znaleźli się: prof. Janusz Justyński (UMK w Toruniu), Andrzej Rożek (Prezydent Lubelskiego Klubu Rotariańskiego), Stanisław Krzewiń-

ski (szef lubelskich struktur Sojuszu Lewicy Demokratycznej) oraz Jan Gąbka (radny Rady Miasta Lublin).

Pierwsza część spotkania została poświęcona przedstawieniu sylwetki naukowej prof. G. L. Seidlera. Jako pierwszy głos zabrał prof. Antoni Pieniążek (UMCS), przypominając zebranym życiorys oraz osiągnięcia Profesora w działalności naukowej i społecznej. Kolejno referaty wygłosili: wieloletni pracownik Wydziału Prawa i Administracji oraz

uczeń Profesora – mec. Piotr Sen-decki (tytuł wystąpienia „Anatomia antynomii”) oraz prof. Roman Tokarczyk, który zaprezentował liczne anegdoty związane z osobą i pracą Profesora na UMCS (tytuł wystąpienia: „Profesor Seidler w anegdocie”).

Kolejna sesja została poświęcona przypomnieniu poglądów i koncepcji naukowych Profesora dotyczących ustroju państwa. W jej ramach głos zabrali: prof. Wiesław Skrzydło (tytuł wystąpienia: „Władza ustawodawcza i wykonawcza”), prof. Wojciech Witkowski („Biurokracja”) oraz dr hab. Małgorzata Stefaniuk („Norma ustrojowa”). Podczas trzeciej sesji prelegenci skupili się na rozważaniach naukowych prof. Seidlera nad prawem. Głos zabrali: prof. Marian Zdyb, wygłaszając referat pt. „Polskie konstytucje”, prof. Andrzej Kidyba – „Informatyka a prawo” oraz prof. Leszek Leszczyński – „Model wszechstronnej analizy prawa”.

Ostatnią sesję poświęcono zainteresowaniom Profesora doktrynami politycznymi i prawnymi. Przedmiotem wystąpień prelegentów były: „Metodologia doktryn politycznych i prawnych” – prof. Lech Dubel, „Funkcje sztuki” – prof. Anna Przyborowska-Klimczak oraz „Władza polityczna w ujęciu G. L. Seidlera” – dr Jarosław Kostrubiec. Wystąpieniom prelegentów towarzyszyły liczne wypowiedzi zgromadzonych uczestników, mające na celu nie tylko pogłębienie rozważań naukowych, ale również przywołanie wspomnień na temat charyzmatycznej osobowości Profesora. Na zakończenie obrad głos zabrała mgr Dobrochna Minich (doktorantka UJ w Krakowie), autorka monografii poświęconej Profesorowi pt. *Władza państwowa w koncepcjach Grzegorza Leopolda Seidlera*, wskazując na przyczyny zainteresowania postacią G. L. Seidlera.

Ze względu na przypadającą w 2013 r. setną rocznicę urodzin prof. G. L. Seidlera, warto pokrótce przybliżyć Jego sylwetkę jako postaci na trwale wpisanej w historię

Fot. Dominik Firkowski

naszego Uniwersytetu. Studia prawnicze (będące początkiem Jego ścieżki zawodowej) G. L. Seidler rozpoczął w roku akademickim 1930/1931 na Wydziale Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Już na tak wczesnym etapie kariery zawodowej został uhonorowany nagrodą Polskiej Akademii Umiejętności za pracę naukową nt. darowizny oraz trzymiesięcznym stypendium we Francji (w trakcie którego zapoznawał się z polskim osadnictwem w departamencie Boches-du-Rhone). Po ukończeniu studiów prawniczych w 1935 r. przebywał w Wiedniu, zaś po powrocie do Polski rozpoczął pracę w Biurze Prac Parlamentarnych Sejmu RP. W jej trakcie przygotowywał dysertację doktorską nt. idei filozoficzno-społecznych odzwierciedlanych w polskich konstytucjach

okresu międzywojennego (stopień naukowy doktora nauk prawnych otrzymał w 1938 r. na Uniwersytecie Jagiellońskim).

W czasie II wojny światowej G. L. Seidler brał udział w kampanii wrześniowej (m.in. w walkach nad Wartą), a następnie pracował jako zarządca majątków ziemskich pod Warszawą, współpracując z polskim ruchem podziemnym. W 1945 r. rozpoczął pracę na Wydziale Prawa i Administracji UJ oraz w Akademii Handlowej w Krakowie, gdzie wykładał ustroje państw współczesnych oraz kierunki współczesnej nauki prawa, a od 1948 r. rozpoczął, kontynuowane następnie przez 25 lat, badania w zakresie historii filozofii prawa, historii myśli politycznej oraz teorii prawa.

Trwałą współpracę z Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej ▶

Fot. Dominik Firkowski

prof. G. L. Seidler rozpoczął w 1951 r. od kierowania Katedrą Teorii Państwa i Prawa, stając się jednocześnie jednym z organizatorów Wydziału Prawa i Administracji, formalnie utworzonego w 1949 r. W 1954 r. objął redakcję roczników naukowych lubelskiego ośrodka akademickiego „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska” (którą nieprzerwanie kontynuował do 2000 r.). Dzięki staraniom Profesora czasopismo to rozbudowane zostało do 18 sekcji, a współpraca w redagowaniu kolejnych tomów objęła łącznie blisko 2000 instytucji naukowych na świecie.

W latach 1959–1969 prof. G. L. Seidler sprawował funkcję Rektora UMCS, opierając koncepcję funkcjonowania uczelni na słynnym stwierdzeniu, że „Uniwersytet to mury i ludzie”. Dzięki działaniom Profesora doszło m.in. do rozbudowy dzielnicy uniwersyteckiej (na wzór amerykańskich kampusów), utworzenia uniwersyteckiego Ogrodu Botanicznego, a także odrestaurowania znajdującego się na jego terenie zabytkowego Dworku Kościuszków. Po zakończeniu sprawowania funkcji Rektora UMCS, Profesor objął stanowisko dyrektora Instytutu Kultury Polskiej w Londynie, gdzie m.in. przyczynił się do urządzania w 1970 r. wystawy obrazującej tysiącletni wkład Polski do kultury światowej pt. „1000 Years of Art In Poland” w Royal Academy of Art w Londynie.

Charakteryzując sylwetkę naukową prof. G. L. Seidlera, wskazać należy na Jego osiągnięcia na polu naukowej współpracy międzynarodowej. W charakterze *visiting-professor* odwiedził wiele uniwersytetów europejskich i amerykańskich. Warto odnotować Jego pobyt na Uniwersytecie w Oxfordzie (rok

1957/1958), którego efektem było nie tylko pogłębienie prowadzonych badań naukowych, ale również – dzięki nawiązanym kontaktom naukowym (w szczególności z prof. Johnem Chapmanem) – podpisanie umów o współpracy pomiędzy UMCS a Uniwersytetem w Pittsburghu. W latach 70. ubiegłego wieku był inicjatorem wieloletniej współpracy i wymiany między UMCS a Lock Haven State College (obecnie Lock Haven University) w Stanach Zjednoczonych Ameryki.

Dokonania naukowe oraz działalność organizacyjna prof. G. L. Seidlera na rzecz Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie zostały uhonorowane przyznaniem Mu zaszczytnego tytułu doktora *honoris causa* w 1970 r. W późniejszych latach tytuł ten Profesor otrzymał również w Akademii Ekonomicznej w Krakowie (1975 r.), a także na Uniwersytecie w Lock Haven. Ponadto, prof. G. L. Seidler był odznaczony „w uznaniu wybitnych zasług dla nauki polskiej, za osiągnięcia w działalności publicznej i pracy dydaktycznej” – Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski (2003 r.), wcześniej zaś Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą i Krzyżem Oficerskim tego Orderu.

Prof. G. L. Seidler zmarł 28 grudnia 2004 r. W pamięci zapisał się nie tylko jako wybitny naukowiec, którego wyniki badań zostały opublikowane w 217 artykułach naukowych i publicystycznych oraz monografiach wydawanych w języku polskim, angielskim i niemieckim, charzmatyczny wykładowca i wizjoner, ale przede wszystkim jako niedościgniony autorytet dla skupionych wokół niego wielu współpracowników i młodych prawników¹.

Marzena Myślińska

1. Charakterystykę sylwetki prof. dr. hab. G. L. Seidlera na potrzeby niniejszego artykułu opracowano na podstawie: A. Pieniążek, *Profesor Grzegorz Leopold Seidler*, [w:] *Państwo. Prawo. Myśl Prawnicza. Prace dedykowane Profesorowi Grzegorzowi Leopoldowi Seidlerowi w dziewięćdziesiątą rocznicę urodzin*, Lublin 2003, s. 17–25; M. Stefaniuk, *Biografia prac prof. dr. hab. Grzegorza Leopolda Seidlera*, [w:] tamże, s. 27–37 oraz A. Pieniążek, *Grzegorz Leopold Seidler (1913–2004)*, [w:] *Profesorowie Wydziału Prawa i Administracji UMCS 1949–2009*, pod red. A. Przyborowskiej-Klimczak, Lublin 2009, s. 238–255.

Pomysł debaty nad praktycznym wykorzystaniem badań geograficznych i komercjalizacji ich wyników powstał w czasie dyskusji nad kierunkami rozwoju współczesnej polskiej geografii w ramach powołanego przez Prezydium Komitetu Nauk Geograficznych PAN Zespołu Współpracy z Praktyką. Podstawą rozważań miało być uzyskanie szczegółowej informacji na temat zastosowań wyników badań geograficznych w poszczególnych ośrodkach geograficznych w kraju (15 jednostek). W tym celu ww. Zespół przygotował badania ankietowe jednostek geograficznych, w dużej mierze oparte o kwestionariusz kategoryzacji jednostek naukowych za lata 2009–2012 opracowany przez Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego i Nauki. Analiza wyników ankiet została włączona do obrad plenarnych konferencji, jak również była przedmiotem panelu dyskusyjnego.

Konferencja, pierwsza tego typu z zakresu geografii stosowanej spotkała się z dużym zainteresowaniem wśród pracowników naukowych w kraju, czego potwierdzeniem jest nadesłanie ponad 30 referatów i komunikatów naukowych. Odbyły się cztery sesje tematyczne: „Aplikacyjność i komercjalizacja badań geograficznych”, „Zarządzanie środowiskiem i jego zasobami”, „Gospodarka przestrzenna, rozwój regionalny i turystyka”, „Bezpieczeństwo wewnętrzne, ubezpieczenia i zarządzanie kryzysowe” oraz panel dyskusyjny: „Aplikacyjność i komercjalizacja badań geograficznych” z udziałem przedstawicieli przedsiębiorców, administracji rządowej i samorządowej różnego szczebla, organizacji gospodarczych oraz policji i straży pożarnej. Tytuły poszczególnych sesji wydają się dobrze korespondować z kierunkami badań współczesnej geografii o charakterze aplikacyjnym, o dużym potencjale komercjalizacji.

Uroczystego otwarcia konferencji dokonał rektor prof. Stanisław Michałowski. Zaproszonych gości powitali przewodniczący komitetu organizacyjnego konferencji prof. Marian

APLIKACYJNOŚĆ I KOMERCJALIZACJA BADAŃ GEOGRAFICZNYCH

W dniach 28–29 listopada 2013 r. na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS odbyła się Ogólnopolska Konferencja Naukowa pt. „Wykorzystanie badań geograficznych w zarządzaniu środowiskiem i planowaniu przestrzennym”. Organizatorem był Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS wraz z Komitetem Nauk Geograficznych PAN i Polskim Towarzystwem Geograficznym (Oddział Lubelski). Do udziału w niej zaproszono również odbiorców badań geograficznych, tj. administrację państwową i samorządową, organizacje gospodarcze, przedsiębiorców i instytucje państwowe (policja, straż pożarna).

Fot. Bogusława Baran-Zgłobicka

Otwarcie konferencji. Od prawej Rektor prof. Stanisław Michałowski i prof. Marian Harasimiuk

Harasimiuk i przewodniczący Komitetu Nauk Geograficznych PAN prof. Andrzej Kostrzewski. Pierwszego dnia obrad w sesji: „Aplikacyjność i komercjalizacja badań geograficznych” wygłoszono sześć referatów. Dr Jerzy Kwieciński (Europejskie Centrum Przedsiębiorczości) wprowadził uczestników konferencji w kwestie komercjalizacji wyników badań naukowych w świetle strategii Europa 2020 i nowej perspektywy finansowej. Prof. Marek Degórski przedstawił badania prowadzone w Instytucie Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN w kontekście ich aplikacyjności. Prof. Andrzej Mizgajski z dr Małgorzatą Stępniewską (UAM) zaprezentowali problemy rozpoznania usług ekosystemowych. Przedstawiciel przedsiębiorców – dr Witold Wołoszyn (PD Co. Sp. z o.o.) ocenił możliwości współpracy przedsiębiorstw komercyjnych z jednostkami naukowo-badawczymi. Aspekty formalne komercjalizacji badań na naszej Uczelni omówił prorektor prof. Ryszard Dębicki wraz z koordynatorką Centrum Innowacji i Komercjalizacji Badań UMCS dr Dagmarą Kociubą. W dalszej kolejności w imieniu interdyscyplinarnego zespołu UMCS dr Dominik Szałkowski (WMFI) zaprezentował zagadnienia tworzenia platfor-

my do przetwarzania danych geograficznych z wykorzystaniem komputerów o dużej mocy obliczeniowej. Na koniec gospodarz spotkania prof. Marian Harasimiuk wraz zespołem przedstawił analizę ankiety przeprowadzonej wśród jednostek geograficznych, a dotyczącej zastosowań wyników badań geograficznych i ich potencjału komercjalizacji.

W panelu dyskusyjnym: „Aplikacyjność i komercjalizacja badań geograficznych” prowadzonym przez prof. Marian Harasimiuka wzięli udział przedsiębiorcy i przedstawiciele administracji publicznej, instytucji państwowych i nauki. Sferę biznesu reprezentowali John Claussen (Country Manager Chevron Polska) i dr Witold Wołoszyn (PD Co. Sp. z o.o.), naukę – prof. Marek Degórski (dyrektor Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN) i prof. Andrzej Mizgajski (UAM). W panelu uczestniczyli również dyrektor Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie oraz przedstawiciele Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie i Komendy Wojewódzkiej Straży Pożarnej. Po przewie obiadowej rozpoczęła się sesja II „Zarządzanie środowiskiem i jego zasobami”, w której znalazło się sześć referatów.

Drugi dzień konferencji zaczął się od sesji „Gospodarka przestrzenna, rozwój regionalny i turystyka”, w której wygłoszono aż 11 referatów. W tej części znalazła się prezentacja wyników prac Studenckiego Koła Naukowego Planistów UMCS (przedstawiona przez Olę Janiszewską i Krzysztofa Czerwińskiego), dotyczących partycypacji społecznej i wizualizacji zagospodarowania pl. Jana Kochanowskiego w Lublinie, która została wysoko oceniona przez uczestników konferencji. W ostatniej sesji „Bezpieczeństwo wewnętrzne, ubezpieczenia i zarządzanie kryzysowe” znalazło się siedem referatów. Dotyczyły one m.in. wykorzystania zdjęć lotniczych w postępowaniu sądowym (dr Andrzej Kijowski z zespołem) oraz bezpieczeństwa komunikacyjnego i publicznego, zjawisk ekstremalnych i ich monitoringu.

Konferencję podsumowali prof. Marian Harasimiuk i prof. Andrzej Mizgajski, którzy zwrócili uwagę, że ►

Fot. Bogusława Baran-Zgłobicka

Panel dyskusyjny. Od lewej John Claussen (Country Manager Chevron Polska), prof. Andrzej Mizgajski (UAM), prof. Marek Degórski (IGiPZ PAN)

pomimo dużego potencjału geograficznych badań stosowanych, geografowie nie potrafili ich w odpowiedni sposób zaprezentować odbiorcom. W ramach różnych dziedzin geografii wykonuje się prace badawcze, z których znaczna część ma ogromne znaczenie praktyczne i powinna być przedmiotem komercjalizacji. Niestety, w świetle wyników ankiety w zakresie komercjalizacji wyników badań jednostki geograficzne naszego kraju wykazują niewielką aktywność. Konieczne jest pilne podjęcie działań zmierzających do szybkiego poprawienia sytuacji w tym zakresie i pełnego wykorzystania potencjału ośrodków geograficznych. Dyskusję na ten temat kontynuowano na posiedzeniu plenarnym Komitetu Nauk Geograficznych PAN w Warszawie 16 grudnia 2013 r.

Organizatorzy konferencji otrzymali od Olgierda Dziekońskiego, Sekretarza Stanu w Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej list do uczestników spotkania, którego fragment cytujemy:

„Problematyka wykorzystania badań geograficznych dla racjonalnego zagospodarowania przestrzeni jest szczególnie ważna teraz w Polsce, gdy będziemy mieli do dyspozycji znaczące środki pochodzące z Unii Europejskiej. Racjonalne wykorzystanie tych funduszy w kontekście racjonalnego zagospodarowania przestrzennego, uwzględniającego zasady zrównoważonego rozwoju w wymiarze środowiskowym oraz ekonomicznym procesów urbanizacyjnych powinno budować konkurencyjną prze-

strzeń kraju. Kwestia badań geograficznych w odniesieniu do ekonomii i środowiska może być czynnikiem zmniejszającym nieracjonalność istniejącego dotychczas modelu urbanizacji opartego na paradygmacie swobodnego dostępu do tak istotnego i ograniczonego zasobu naturalnego, jakim jest przestrzeń kraju.

Wyrażam szczególne uznanie dla członków Komitetu oraz wszystkich osób, które przyczyniły się do przygotowania tego prestiżowego spotkania. Wierzę, że otwarta i szczerza dyskusja o problemach zagospodarowania przestrzennego łączącego w sobie wymiar środowisk oraz wyzwania spójności ekonomicznej, społecznej i terytorialnej będzie platformą wymiany doświadczeń i twórczych pomysłów. Tym samym odbywająca się konferencja, podejmująca aktualne problemy wykorzystania geograficznych badań naukowych, będzie inspiracją dla praktycznych rozwiązań w sferze polityki i zarządzania publicznego.”

W pracach przy przygotowaniu i obsłudze konferencji aktywnie uczestniczyli doktoranci Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS oraz członkowie Studenckiego Koła Naukowego Planistów UMCS. Na podkreślenie zasługuje fakt, że przy braku wsparcia finansowego z zewnątrz udało się sprawnie zorganizować ogólnopolskie spotkanie przedstawicieli biznesu, samorządu i nauki.

**Marian Harasimiuk
Grzegorz Janicki
Bogusława Baran-Zgłobicka**

Spośród wielu oferowanych nauczycielom akademickim przez program Erasmus możliwości udziału w międzynarodowej współpracy pomiędzy uczelniami dr Leszek Mikrut z Instytutu Filologii Słowiańskiej wybrał *Staff training mobility* oraz *Teaching assignments*, które realizował, przebywając w dniach 2–7 czerwca 2013 r. na Uniwersytecie Sofijskim im. św. Klementa z Ochrydy na Wydziale Filologii Słowiańskiej, jako gość tamtejszej rusycystyki i polonistyki.

Dr Leszek Mikrut, który prowadzi w swym macierzystym Instytucie zajęcia m.in. z praktycznego tłumaczenia, będąc jednocześnie tłumaczem przysięgłym języka rosyjskiego i ukraińskiego, podzielił się z bułgarskimi studentami swym doświadczeniem z zakresu pracy tłumacza tekstowego oraz tłumacza słowa żywego, zarówno konsekwentnego, jak i symultanicznego (kabinowego). Wykład prelegenta dla młodych sofijskich rusycystów, prezentujący doświadczenia lubelskiej rusycystyki w sferze zajęć dla studentów z zakresu praktycznego tłumaczenia i języka biznesu, spotkał się z niezwykle żywym zainteresowaniem słuchaczy.

Natomiast drugie spotkanie, tym razem o charakterze dyskusyjnym, odbyło się w gronie sofijskich studentów polonistów, poszerzonym o miejscowych wykładowców, tłumaczy praktyków oraz o studentów sławistów z UMCS, którzy odbywali wtenczas studia na Uniwersytecie Sofijskim w ramach programu Erasmus. Przybył także Bożko Bożkow – znany bułgarski polonista, tłumacz literacki i konferencyjny, wykładowca języka polskiego, a zarazem niedawny gość Dni Kultury Bułgarskiej na UMCS. Po wykładzie poświęconym specyfice pracy tłumacza ustnego ze szczególnym naciskiem na translację symultaniczną, miała miejsce ożywiona dyskusja połączona z wymianą doświadczeń zawodowych.

Spotkanie odbywało się w jak najbardziej godnym miejscu dla wizyty

POLONISTYKA NA UNIwersYTECIE SOFIJSKIM W OPTYCE WYKŁADOWCY UMCS

Wyjazdy pracowników uniwersyteckich w ramach programu Erasmus są bardzo dobrą okazją do sprawdzenia i doskonalenia ich własnych kompetencji naukowych i dydaktycznych, ale także realioznawczych i kulturoznawczych. Umożliwiają one również nawiązywanie nowych kontaktów o charakterze naukowym, dydaktycznym oraz stwarzają warunki do inicjowania ciekawej współpracy z zagranicznymi uczelniami.

Polaka – w gościnnej Pracowni Polonistycznej im. Adama Mickiewicza na Wydziale Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu Sofijskiego. Tutaj też autorowi niniejszego opracowania słów kilka o historii bułgarskiej, a szczególnie sofijskiej polonistyki opowiedziała absolwentka polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego, a obecnie nauczyciel akademicki Uniwersytetu Sofijskiego dr Magdalena Mitrewa, autorka książki *Kompetencja komunikacyjna bułgarskich użytkowników języka polskiego (aspekt glottodydaktyczny)*.

Początek bułgarskiej polonistyki na poziomie akademickim¹ związany jest z założeniem Uniwersytetu Sofijskiego im. św. Klemensa z Ochrydy, w którym w 1888 r. powstał kierunek filologia słowiańska, a od roku 1938 język polski jest jednym z języków obowiązkowych dla studentów sławistów, bułgarystów i rusycystów.

Bułgarską polonistykę cechuje jej niezwykle mocny od samego zarania związek ze slawistyką i bułgarystyką. Studenci sławiści studiują jednocześnie filologię bułgarską, uzyskując dyplom uprawniający ich także do wykładania języka bułgarskiego i literatury bułgarskiej na wszystkich poziomach nauczania. Po ostatnich zmianach na początku XXI w. w zakresie bułgarskiego szkolnictwa wyższego slawistyka pozostała jednym z niewielu kie-

runków, którego absolwenci kończą studia z tytułem magistra (filologii słowiańskiej i bułgarskiej) w ramach pięcioletniej edukacji akademickiej.

Na Wydziale Filologii Słowiańskiej język polski, literatura polska i polski folklor wykładane są w ramach zajęć obowiązkowych dla wszystkich specjalności o charakterze porównawczym. Po II wojnie światowej slawistyka, jako integralny kierunek filologiczny, została podzielona na filologię rosyjską (1946), filologię bułgarską (1953) oraz filologię słowiańską (1953). I chociaż przyczyny tego podziału miały podłoże bardziej ideologiczne niż czysto akademickie, to wyodrębnienie samodzielnego kierunku – slawistyki – o trzech profilach (polonistyka, bohemistyka i serbo-kroatyistyka) miało wyjątkowo pozytywny wpływ na nauczanie języka polskiego na Uniwersytecie Sofijskim.

Corocznie na slawistyce w stolicy Bułgarii rozpoczyna studia ok. 50–60 studentów, z których 15–25 osób wybiera polonistykę. Język polski to przedmiot obowiązkowy dla studentów polonistów w ciągu dziesięciu semestrów. Dwusemestralne zaś nauczanie tego języka jest obo-

wiązkowe dla studentów bułgarystyki oraz rusycystyki.

Niełatwe jest znalezienie innego uniwersytetu poza granicami Polski, w którym tak duży byłby zakres wykładania języka polskiego. Na filologii słowiańskiej studenci Uniwersytetu Sofijskiego studiują ten język w aspekcie praktycznym, teoretycznym, historycznym oraz translatorskim. Praktyczna nauka języka polskiego obecna jest w poszczególnych semestrach: I, II semestr – po 8 godzin tygodniowo; III semestr – 6 godz.; IV semestr – 8 godz.; semestry V–VIII – po 6 godzin. Na V roku studiów magisterskich studenci mają 90 godzin praktycznej nauki języka polskiego. W czasie studiów zdobywają oni również teoretyczną wiedzę o języku polskim w zakresie fonetyki i fonologii, morfologii, słowotwórstwa i leksykologii, stylistyki, pragmatyki, gramatyki historycznej (60 godzin wykładów i 15 godzin ćwiczeń) oraz historii języka polskiego. W semestrach IX i X w odniesieniu do specjalizacji językoznawczej (do wyboru) dochodzi dodatkowo 135 godzin wykładów. W sumie studenci poloniści w trakcie pięcioletnich studiów magisterskich mają 1080 godzin ►

1. Opis studiów polonistycznych na Uniwersytecie Sofijskim im. św. Klemensa z Ochrydy oparty jest na informacjach zawartych w artykule prof. Panayota Karagyozeva pt. *Nauczanie języka polskiego i studia polskie w Bułgarii*, „Kwartalnik Polonicum” 2007, Centre of Polish Language and Culture for Foreigners, nr 5, s. 17–19.

praktycznej nauki języka polskiego oraz 465 godzin zajęć z dyscyplin teoretycznych. Poza tym język polski nauczany jest podczas zajęć z teorii i praktyki przekładu oraz gramatyki języków słowiańskich w ujęciu porównawczym.

Zajęcia z języka polskiego na tej uczelni prowadzili w przeszłości wybitni uczeni, m.in. I. Lekov, L. Andrejczyn, K. Kujew, S. Radeva. Od 1954 r. po dzień dzisiejszy niezastąpieni w całościowym procesie nauczania sofijskich polonistów są polscy lektorzy. Jako etniczni użytkownicy języka zapewniają oni perfekcyjne przyswajanie przez studentów wymowy, gramatyki i leksyki oraz prezentację aktualnych wiadomości z zakresu polskiej kultury, literatury i życia społeczno-politycznego swojego kraju (m.in. Z. Mitros, T. Dąbek, H. Orzechowska, J. Majchrowski, W. Gałązka, J. Sujecka, A. Szwed, Ż. Pawłowicz, D. Fater).

Literaturę polską wykładają specjaliści z Katedry Literatur Słowiańskich. W przeszłości wykłady z tego przedmiotu prowadzili wybitni poloniści – B. Penev, E. Georgiev, K. Kujew i P. Dinekov. Studenti zaczynają zgłębiać wiedzę podczas wykładów z przedmiotu

„Historyczne i kulturowe realia Polski”, następnie uczęszczają na zajęcia z „Historii literatur słowiańskich w ujęciu porównawczym”, których trzon stanowi polska literatura piękna, a na III i IV roku szczegółowo poznają historię literatury polskiej. Kierunek literaturoznawczy na ostatnim roku studiów przewiduje dodatkowo 210 godzin z „Literaturoznawstwa słowiańskiego w ujęciu porównawczym”, „Rozwoju polskiej myśli społecznej” oraz „Najnowszej literatury polskiej”.

Dla Polaka, a do tego wykładowcy akademickiego, neofilologa już sam pobyt w Sofii na tamtejszym uniwersytecie w ramach programu Erasmus był niezwykle wartościowym wydarzeniem. Możliwość zaprezentowania swych osiągnięć międzynarodowemu słowiańskiemu gremium oraz wymiana doświadczeń na forum nie zdarza się zbyt często, dlatego tym bardziej jest ona tak cenna. Dodatkowo niezwykle pozytywną wartością była możliwość osobistego zapoznania się autora niniejszego tekstu z procesem nauczania jego ojczystego języka na poziomie uniwersyteckim w stolicy Bułgarii. I już nawet pobieżny ogląd tego kierunku świadczy o tym, iż władze Uniwer-

sytetu Sofijskiego bardzo dużo uwagi udzielają językowi polskiemu. Zapewne nie bez znaczenia jest tu fakt, że od 2007 r. do chwili obecnej dziekanem Wydziału Filologii Słowiańskiej jest wybitny bułgarski sławista prof. dr hab. Panayot Karagyozov – historyk literatur słowiańskich, badacz literatury i historii Polski, tłumacz, popularyzator i ambasador polskiej kultury w Bułgarii.

Częste wizyty na tej bałkańskiej uczelni osób delegowanych z Instytutu Filologii Słowiańskiej UMCS w ramach mobilności studentów i nauczycieli akademickich na mocy programu Erasmus, którego koordynatorem jest kierownik Zakładu Językoznawstwa Słowiańskiego prof. Petar Sotiřov, stwarzają jakże pożądane okazje nie tylko do coraz lepszych relacji językowych i kulturowych pomiędzy naszymi społecznościami, ale również do wytworzenia wielu niezwykle owocnych prywatnych relacji interpersonalnych.

Dr Leszek Mikrut
*Instytut Filologii
Słowiańskiej UMCS*
Dr Magdalena Mitrewa
*Uniwersytet Sofijski im.
św. Klemensa z Ochrydy*

Od lewej mgr Bogusław Nuckowski, prof. Margarita Komarowa, Elena Grabowska, dr hab. Cezary Domański – Dyrektor Instytutu Psychologii

Prof. Margarita Komarowa i Elena Grabowska ze studentami psychologii

Fot. Zbigniew Milkowski

Fot. Małgorzata Kuśpit

GOŚCIE Z UNIWERSYTETU KULTURY I SZTUKI W MIŃSKU

W dniach 8–9 grudnia 2013 r. w Instytucie Psychologii UMCS gościła delegacja z Uniwersytetu Kultury i Sztuki w Mińsku na Białorusi.

Certyfikowany Trener ICU (International Coaches Union) oraz ICTA (International Coach & Trainer Association) Elena Grabowska oraz prof. Margarita Komarowa, specjalista od wizerunku i autoprezentacji w biznesie wygłosiły interesujący wykład pt. „Metaforyczne mapy skojarzenio-

we – zastosowanie w biznesie” dla pracowników i studentów Instytutu Psychologii. Ponadto studenci mieli okazję uczestniczyć w nowatorskich warsztatach z wykorzystaniem metod projekcyjnych, które mogą być stosowane w terapii psychologicznej dzieci i dorosłych.

Małgorzata Kuśpit
Małgorzata Kostka-Szymańska

PRZEDSIĘWZIĘCIA SAMORZĄDU WYDZIAŁU EKONOMICZNEGO

Oprac. Ewelina Berlińska, RWSS WE UMCS

Wydziałowe Mikołajki 2013

6 grudnia 2013 r. na Wydziale Ekonomicznym zagościł Święty Mikołaj, czemu nie można się dziwić – odwiedza on tylko najgrzeczniejszych. Czerwony Bohater wraz ze swoimi pomocnikami przez cały dzień zaskakiwał przygotowanymi niespodziankami pracowników Uczelni, a przede wszystkim studentów. Konkursy, cukierki, prezenty... wszystkiemu nie było końca. Atmosfera w Rektoracie, dzięki świątecznemu wystrojowi, klimatycznej muzyce, a także obecności Świętego udzielała się wszystkim. Jesteśmy pewni, że za rok Święty Mikołaj kolejny raz odwiedzi mury Wydziału Ekonomicznego!

poznać tajniki gry. Całość przebiegła we wspaniałej atmosferze, zawodnicy rozegrali w sumie blisko 80 spotkań, więc nikt nie mógł narzekać na nudę.

W ostateczności puchar za I miejsce trafił w ręce Karola Warsza, studenta Wydziału Prawa i Administracji, dwa pozostałe miejsca na podium zajęli studenci Wydziału Ekonomicznego – Ksawery Zaborski i Łukasz Mleczo.

Spotkanie opłatkowe Wydziału Ekonomicznego UMCS

18 grudnia 2013 r. odbyło się spotkanie opłatkowe dla pracowników, absolwentów oraz studentów Wydziału Ekonomicznego UMCS. Inicjatywa stanowi piękną tradycję, która corocznie gromadzi duże grono gości.

Licznie przybyli naukowcy, na czele z Dziekanem prof. Zbigniewem Pastuszakiem, Prodziekani dr Małgorzatą Kamieniecką i dr Mirosławem Łobodą, a także ciekawi nowych informacji z Wydziału – absolwenci oraz studenci, którzy prężnie działają i rozślawiają imię Uniwersytetu.

Całość rozpoczęła się od przemówienia Przewodniczącej RWSS WE Eweliny Berlińskiej, która podziękowała gościom za przybycie oraz skierowała do nich kilka ciepłych słów. Niezapomniane będą życzenia Władz Dziekańskich, które traktowały o skupieniu się na sprawach najważniejszych, a dodatkowo dodały obecnym wiary i siły na nadchodzący Nowy Rok. Po odczytaniu modlitwy, zebrani skoncentrowali się na składaniu życzeń.

Po części oficjalnej goście mogli poczuć smak wigilijnych potraw, a odpowiedni nastrój podtrzymywały płynące z głośników świąteczne utwory.

Gwar rozmów unosił się nad stołami, studenci ochoczo wymieniali się spostrzeżeniami z wykładowcami, szukając nici porozumienia, mając na uwadze zbliżającą się sesję.

Fot. Kamili Łuk

Podopieczni Domu Dziecka ze Świętym Mikołajem

Wizyta w Domu Dziecka „Pogodny Dom”

Samorząd Studentów Wydziału Ekonomicznego, zważywszy na ogromne zainteresowanie zeszłoroczną akcją charytatywną „Daj Misiaka dla Dzieciaka, daj Lizaka dla Dzieciaka”, także i w tym roku akademickim postanowił kontynuować zbiórkę darów dla podopiecznych Domu Dziecka „Pogodny Dom”. Jednakże ta edycja miała szersze grono odbiorców, ponieważ do akcji włączyły się Samorządy Studentów Wydziału Artystycznego oraz Wydziału Humanistycznego.

18 grudnia 2013 r. przedstawiciele Samorządów wraz ze Świętym Mikołajem udali się do Domu Dziecka, aby osobiście wręczyć zebrane upominki. Radość na twarzach maluchów oraz ogromne zainteresowanie Czerwonym Bohaterem na długo pozostanie w pamięci wszystkim obecnym. Kolejny raz członkowie Samorządów zrozumieli, iż organizowanie podobnych inicjatyw ma sens i na pewno będzie praktykowane w kolejnych miesiącach.

Fot. Kamili Łuk

Ksawery Zaborski, Karol Warszawa, Łukasz Mleczo – zwycięzcy turnieju

I turniej w squasha o Puchar Dziekana Wydziału Ekonomicznego

7 grudnia 2013 r. na terenie siłowni SportsPark, która jest Partnerem wydziałowego Samorządu, odbył się I turniej w squasha o Puchar Dziekana WE.

Turniej spotkał się z ogromnym zainteresowaniem studentów ze wszystkich Wydziałów UMCS. Rozgrywki poprzedzone były profesjonalnym treningiem, dzięki czemu amatorzy w tej dyscyplinie mogli

Archiwum Leszka Młkuta

Uczestnicy wyjazdu na lwowskim stadionie

TRZECIA PRAKTYKA ZAWODOWA SLAWISTYCZNEJ SPECJALIZACJI TURYSTYCZNO-KULTUROWEJ

Po raz pierwszy trzy lata temu, w roku akademickim 2010/2011, studenci slawistyki UMCS w ramach zawiązanej wtenczas specjalizacji turystyczno-kulturowej, jako pierwsi studenci w regionie rozpoczęli realizację programu kursu pilota wycieczek, obejmującego 150 godzin dydaktycznych oraz trzyaspektową praktykę. Nowość tego trysemestralnego przedsięwzięcia polegała na fakcie sprzężenia programu szkolenia pilotów, określonego przez ministra turystyki i sportu, z wymogami akademickiej siatki godzin.

W 2010 r. Instytut Filologii Słowiańskiej UMCS, jako pierwsza jednostka uniwersytecka, uzyskał zgodę Marszałka Województwa Lubelskiego na prowadzenie tego rodzaju zajęć. Studenci slawistyki mogli więc po zaliczeniu zajęć, przewidzianych ogólnopolskim programem szkolenia, jak również po odbyciu właściwej praktyki, przystępować do egzaminu państwowego przed Komisją dla Pilotów Wycieczek przy Urzędzie Marszałkowskim. Jednakże w obliczu przeprowadzo-

nej przez ministra sprawiedliwości Jarosława Gowina deregulacji zawodu pilota wycieczek i przyjęcia w czerwcu 2013 r. przez Sejm stosownej uchwały, wydawało się, iż wiosenna edycja praktyk zawodowych slawistyki będzie ostatnią tego typu.

Uwolnienie związanych z obsługą turystów zawodów (przewodnik turystyczny, pilot grup turystycznych), dokonane przez ministerialnych decydentów bez konstruktywnych konsultacji ze środowiskiem praktyków, nie wpłynęło jednak na

zmiany w programie lubelskich studiów slawistycznych. Od chwili podania do publicznej wiadomości informacji o planach byłego ministra J. Gowina sukcesywnie i coraz częściej z wiarygodnych źródeł słychać głosy przewidujące niezbyt odległą temporalnie certyfikację pilotów wycieczek oraz przewodników miejskich. Ma to źródło w słusznych obawach znacznej części środowiska, a przede wszystkim biur turystycznych, które będą wołały polegać na kierunkowo wykształconych zatrudnianych przez siebie pilotach i przewodnikach, niż na osobach nieposiadających udokumentowanych umiejętności.

Takie zaś rozwiązanie nadal będzie stwarzało naszym młodym slawistom możliwość znalezienia na trudnym rynku pracy dodatkowego atrakcyjnego zawodu, udokumentowanego dawniej – licencją, niedługo zaś – certyfikatem pilota wycieczek. Dodatkowym atutem absolwentów slawistyki jest fakt, iż na podstawie akademickiego cyklu nauczania uzyskują potwierdzoną dyplomem uniwersyteckim znajomość trzech języków obcych. Dlatego też będą mogli bez dodatkowych już egzaminów językowych mieć wpisane do pilockiego dokumentu prawo obsługi grup turystycznych na kilku obszarach językowych.

Ale jeszcze przed 1 stycznia 2014 r., kiedy deregulacja dla pilotów wycieczek stała się faktem, dwa kolejne roczniki studentów slawistyki, którzy z racji reorganizacji siatki godzin akademickich o rok wcześniej niż ich starsi koledzy ukończyli zajęcia teoretyczne z przedmiotów turystycznych, miały szansę zaliczenia zarówno przedmiotowej praktyki zawodowej, jak i podejścia do egzaminu państwowego w okresie *vacatio legis*. I szansa ta została wykorzystana.

Trzyaspektowa praktyka pilocka, która zastąpiła dawną praktykę zawodową, jest integralną częścią przedmiotowego szkolenia. Jednocześnie dotychczas była ona kompatybilna z obowiązującym do koń-

ca grudnia 2013 r. rozporządzeniem ministra sportu i turystyki w sprawie szkolenia pilotów wycieczek. A dokument ten obowiązywał studentów do zrealizowania jednodniowej programowej wycieczki krajowej, dwudniowej programowej wycieczki zagranicznej oraz jednodniowej praktyki w porcie lotniczym. Jednakże po wprowadzeniu deregulacyjnych zmian przez Ministerstwo Sprawiedliwości, IFS nie przewiduje weryfikacji dotychczasowych zasad odbywania praktyk przez studentów specjalizacji kulturowo-turystycznej. Krok ten podyktowany jest przewidywanym zalegalizowaniem certyfikacji uprawnień w zakresie pilotowania grup.

Dla studentów najbardziej żmudne są same teoretyczne przygotowania do poszczególnych etapów praktyki. Opracowanie każdego kilometra całej trasy, nabycie umiejętności omawiania przeszłości i dzisiejszych osobliwości każdej mijanej miejscowości, cech fizjogeograficznych terenu, po którym przejeżdża autokar, oprowadzanie grupy turystów po kilkunastu miastach na trasie, po licznych obiektach muzealnych, przekazywanie informacji o klimacie, florze i faunie, życiu codziennym ludności zamieszkującej mijane tereny – to tylko niektóre z zawiłości, z jakimi musieli zmierzyć się praktykanci – adepci trudnej sztuki pilotażu.

Powyższe należy jeszcze uzupełnić o cały kompleks zagadnień związanych z opieką nad turystami (rozmieszczenie grupy w obiekcie hotelowym, realizację usług żywieniowych, rozwiązywanie sytuacji nieprzewidzianych, dbałość o bezpieczeństwo w czasie podróży, przekraczania granic, podczas realizacji programu, czuwanie nad samopoczuciem podopiecznych, troskę o program kulturalny, organizację czasu wolnego i przestrzeganie właściwego postrzegania pilota przez klientów firmy organizującej imprezę turystyczną). Nie bez znaczenia jest też właściwe prowadzenie dokumentacji finan-

Archiwum Leszka Młkuta

Uczestnicy wyjazdu na lwowskim lotnisku

sowej i sprawozdawczej, współpracą z kierowcami, przewodnikami, obsługą hotelową i restauratorami, właściwymi władzami polskimi, państw tranzytowych i kraju docelowego.

Cały ten niezwykle bogaty zakres zagadnień, który studenci przerobili teoretycznie w trakcie trzyletniej edukacji akademickiej oraz podczas bezpośrednich przygotowań do szkoleniowych wycieczek programowych, mieli następnie okazję przetestować w trakcie czterodniowego wyjazdu (5–8 października 2013 r.). Pierwszy dzień praktyki zawodowej przewidywał wycieczkę krajową po Roztoczu. Studenci odwiedzili Biłgoraj i Tarnogród, gdzie ćwiczyli oprowadzanie po świątyniach katolickich i rynkach miejskich, Sieniawę z jej zespołem pałacowo-parkowym oraz kościołem parafialnym z kryptą grobową książąt Czartoryskich, Jarosław – miasto styku trzech kultur: polskiej, ruskiej i żydowskiej. Po przekroczeniu zaś granicy państwowej w Korczowej sławiści udali się na nocleg do Lwowa.

Drugi i trzeci dzień praktyki, w odróżnieniu od poprzednich edycji, kiedy to studenci zwiedzali zabytki Lwowa i kilku miejscowości „Złotej Podkowy”, tym razem przeznaczone zostały w całości na wizyty w najznamienitszych miejscach prawie 800-letniego Lwowa. Zabytki sakralne, choć zdominowały program pobytu w stolicy

Zachodniej Ukrainy, to jednak nie były elementem wyłącznym. Grupa praktykantów odwiedziła również gmach Opery Lwowskiej, zabytkowy Dworzec Kolejowy, cytadelę, Wzgórze Zamkowe, Cmentarz Łyczakowski z Cmentarzem Orłąt Lwowskich, Cmentarz Janowski, ale najdłużej podziwiała przepiękną lwowską Starówkę.

Czwarty dzień rozpoczęła wizyta na nowym stadionie lwowskim, na którym przeprowadzone zostały mecze eliminacyjne w ramach Euro 2012. Później odbyła się przewidziana programem praktyka w nowym, oddanym do użytku półtora roku wcześniej, Porcie Lotniczym Lwów. Studenci, w tym na wskroś nowoczesnym obiekcie, pod nadzorem ukraińskich opiekunów praktyki weszli od wszystkich pomieszczeń, zarówno przeznaczonych dla ruchu pasażerskiego, jak i obsługi technicznej, granicznej i celnej portu. Uzupełnieniem było zwiedzanie starego terminala lwowskiego lotniska.

W drodze powrotnej do kraju uczestnicy zwiedzili jeszcze zabytki Kulikowa – gniazda rodowego rodu Kulikowskich – oraz Żółkwi – słynnej miejscowości hetmana Stanisława Żółkiewskiego. Następnie autokar podążył w kierunku prawie wcale nieodwiedzanych przez turystów miejsc (ze względu na koszmarny warunki dojazdowe i fatalny stan zabytków). Tam studenci zapoznali się z osobliwościami klasztoru unickiego w Krechowie, obejrżeli ►

Archiwum Leszka Mikruta

Uczestnicy wyjazdu na Cmentarzu Orląt Lwowskich

cerkiew greckokatolicką w Sokalu, odwiedzi-
li miasteczko Bełż i Rawę Ruską.

Studenci biorący udział w wyjeździe na Roz-
tocze i Ukrainę, w ocenie zarówno obserwatora
imprezy z ramienia Urzędu Marszałkowskie-
go, jak i kierownika praktyk, pilota wycieczek
z ponad 30-letnim stażem dr. Leszka Mikruta
z IFS, wykazali się dobrym przygotowaniem
merytorycznym, wcześniejszym starannym
opracowaniem powierzonych im zadań i przy-
dzielonych do realizacji zagadnień, fachowym
podejściem do rozwiązywania kwestii dnia
codziennego pilota, wyczuciem tematu oraz
umiejętnością przewidywania, rozstrzygania
sytuacji konfliktowych.

Przebieg i wyniki trzeciej praktyki pilo-
ckiej wykazały dobre przygotowanie studen-
tów sławistyki UMCS do egzaminu państwo-
wego na pilotów wycieczek przed właściwą
komisją, powołaną przez Marszałka Woje-
wództwa Lubelskiego. Ci praktykanci zdą-
żyli jeszcze podejść do tej próby. Szkoda na-
tomiasz, że następna grupa studentów tejże
specjalności nie będzie już miała takiej moż-
liwości ze względu na ustawę deregulacyj-
ną ministra Jarosława Gowina i rozwiązanie
wspomnianej komisji. Pozostaje jedynie mieć
nadzieję, iż środowisko praktyków branży tu-
rystycznej, które w większości nie jest prze-
konane co do zasadności i skuteczności tego
aktu, stworzy warunki do szybkiego wprowa-
dzenia właściwych dla danego zawodu certy-
fikatów, potwierdzających fakt nabycia i we-
ryfikacji stosownych umiejętności. Zapewne
więc do wykonywania zawodu pilota wycie-
czek nadal nie będzie wystarczała jedynie sama
chęć zostania liderem grupy turystycznej.

Leszek Mikrut

**Pracownia Glottodydaktyki
Języków Słowiańskich**

Instytut Filologii Słowiańskiej UMCS

Fot. Elwira Michalska

Uczestnicy Okrągłego Stołu

IV STUDENCKI OKRĄGŁY STÓŁ

26 listopada 2013 r. w Centrum Języka i Kultury Rosyjskiej
UMCS odbył się IV Studencki Okrągły Stół „Przepis na
Nagrodę Nobla” («Рецепт Нобелевской премии»),
upamiętniający 55. rocznicę przyznania Literackiej Nagrody
Nobla Borysowi Pasternakowi (23 października 1958 r.).

W pracach Okrągłego Sto-
łu wzięli udział studenci
Uniwersytetu Marii Cu-
rie-Skłodowskiej, Katolickiego Uni-
wersytetu Lubelskiego i Uniwersy-
tetu Warszawskiego.

Obrady otworzyli: Dyrektor IFS
prof. dr hab. M. Sajewicz, Zastępca
Dyrektora IFS dr A. Orłowska oraz
Dyrektor CJKR dr S. Szaszkowa. Mo-
deratorem obrad była mgr M. Uła-
nek (Zakład Literatury i Kultury
Rosyjskiej XX–XXI w.) – badacz-
ka twórczości Borysa Pasternaka.

Wystąpienia studentów dotyczyły
różnych aspektów twórczości Borysa
Pasternaka i jej znaczenia w litera-
turze światowej: *Жизненный путь
Бориса Пастернака* (Wsiewołod
Bogeisha, UMCS); *Dwie ekranizacje
„Doktora Żywago”* (Barbara Góral,
Aleksandra Koc, UMCS); *Wspomnie-
nia dzieciństwa i młodości – wpływ
na twórczość B. Pasternaka* (Marty-
na Fabisiak, Kinga Drożdziel, Aga-
ta Gać, UW); *Философские мотивы
в лирике Бориса Пастернака*
(Wiktoria Kozliuk, Ewelina Roślik,
UMCS); *Больше, чем любовь. Жёны
и музы Бориса Пастернака* (Ka-
rolina Mikułowska, Kinga Łoniew-

ska, UW); *История одной любви
в стихах Пастернака* (Emil Chról,
Krystian Szpruch, UMCS); *Борис
Пастернак и Ольга Ивинская –
история одной любви* (Jakub Sta-
sak, Volodymyr Krasko, UMCS);
*Образы женщин в романе Бори-
са Пастернака „Доктор Живаго”*
(Katarzyna Czemińska, Alina Kok-
han, Kseniya Malakhova, UMCS);
*Борис Пастернак – русский писа-
тель XX века* (Oliwia Bogusz, Ewe-
lina Skubij, UMCS); *Вклад Бориса
Пастернака в историю литера-
туры* (Veronika Khodakivska, Ma-
rianna Khodakivska, KUL); *Места
памяти о Борисе Пастернаке* (Agata
Och, Katarzyna Szafranec, UMCS).

Swietłana Szaszkowa
Dyrektor CJKR

Fot. Elwira Michalska

Obrady Okrągłego Stołu

Archiwum Autorki

W gościnnych progach IV LO im. S. Staszica w Białej Podlaskiej. Od lewej: Elżbieta Kasztelan, Weronika Markowska, Stanisław Romanowski, Jakub Kaczor, Katarzyna Dunda, Urszula Remiszewska, Kseniya Malakhova

DZIEŃ KULTURY ROSYJSKIEJ W BIAŁEJ PODLASKIEJ

12 grudnia 2013 r. w IV Liceum Ogólnokształcącym im. Stanisława Staszica w Białej Podlaskiej, które jest szkołą partnerską UMCS oraz szkołą patronacką Instytutu Filologii Słowiańskiej, odbył się Dzień Kultury Rosyjskiej.

Rozpoczął go Dyrektor Stanisław Romanowski, który podkreślił, że wielkie osiągnięcia wspaniałych pisarzy, poetów i artystów rosyjskich są bardzo bliskie wielu ludziom, nie tylko rodowitym Rosjanom. Z przemówieniem wystąpił również o. Andrzej Pugaczewicz – proboszcz parafii pw. Świętych Cyryla i Metodego w Białej Podlaskiej i Dyrektor Podlaskiego Centrum Kultury Prawosławnej, który podkreślił ogromną rolę wiary prawosławnej w procesie kształtowania duchowości i kultury człowieka. Wspominał o Świętych Cyrylu i Metodzie i ich zasługach dla piśmiennictwa rosyjskiego.

Dzień Kultury Rosyjskiej uświetnił występ chóru szkolnego pod kierunkiem Iwony Świdorskiej. Wykonał kolędy w językach rosyjskim i białoruskim. Program artystyczny kontynuowali uczniowie, śpiewając kolędy w języku rosyjskim. Publiczność była pod wielkim wrażeniem poziomu artystycznego i zdolności językowych młodych artystów. Usłyszeć można było m.in. recytację wierszy S. Jesienina, D. Charmsa.

Na szczególne uznanie zasługuje prezentacja multimedialna o *Znanych postaciach kina i teatru rosyjskiego*. Słuchacze przypomnieli sobie sylwetki W. Wysockiego, A. Mieńszykowa, M. Poroszonej i innych. Ogromny talent młodych artystów ujawnił się w przygotowanej przez nich wystawie prac plastycznych, poświęconych bohaterom bajek rosyjskich. Niekwestionowaną królową okazała się Masza (dziewczynka z bajki o Maszy i Niedźwiedziu).

Kolejnym punktem programu były warsztaty pt. *Święta Bożego Narodzenia i Nowy Rok w Rosji*, które przygotowali pracownicy Instytutu Filologii Słowiańskiej UMCS i Centrum Języka i Kultury Rosyjskiej UMCS: dr K. Oszust, mgr W. Markowska, mgr E. Michalska i studenci: Katarzyna Dunda, Kseniya Malakhova, Katarzyna Wyrzykowska i Jakub Kaczor. Warsztaty przyjęły formę prezentacji, omawiającej tradycję świętowania w Rosji Nowego Roku i Bożego Narodzenia. Uczniowie zapoznali się ze zwyczajami oraz tradycjami bożonarodzeniowymi i noworocznymi, a w zadaniach językowych,

łamigłówkach i grach wykazali się dobrym przygotowaniem i wiedzą.

Uczniowie otrzymali nagrody i upominki ufundowane przez Biuro Promocji UMCS, za które składamy serdecznie podziękowania władzom Uczelni.

Ostatnim, najsmaczniejszym punktem spotkania była degustacja dań przygotowanych przez uczniów i nauczycieli liceum oraz wspólne biesiadowanie rosyjskie.

Serdecznie dziękujemy Dyrekcji Liceum, Paniom rusycystkom: Urszuli Remiszewskiej i Elżbiecie Kasztelan za zaproszenie oraz przygotowanie wspaniałej i utalentowanej młodzieży.

Weronika Markowska

Archiwum Autorki

Warsztaty językowe poprowadzili studenci filologii rosyjskiej

Fot. A. Tryniecka

„DZIEŃ GOTYCKI” W INSTYTUCIE ANGLISTYKI UMCS

3 grudnia 2013 r. pracownicy Zakładu Literatury Angloirlandzkiej Instytutu Anglistyki UMCS wraz z doktorantami i studentami z Koła Naukowego Anglistów zorganizowali „Dzień Gotycki” – serię wykładów i prezentacji dotyczących zjawiska gotycyzmu w literaturze, architekturze i kulturze popularnej.

„Dzień Gotycki” rozpoczęły wykłady poświęcone literaturze. Dr hab. Anna Kędra-Kardela przedstawiła sylwetkę Horacego Walpole’a, twórcy pierwszej powieści gotyckiej, którego miniaturowy londyński zamek Strawberry Hill, będący wzorem dla innych posiadłości neogotyckich w całej Europie (obowiązkowa atrakcja turystyczna dla wszystkich wielbicieli tego stylu), stał się inspiracją do napisania *Zamczyska w Otranto*.

Mało znane i bardzo ciekawe okoliczności powstania innej, chyba najsłynniejszej powieści gotyckiej, *Frankenstein* Mary Shelley, przedstawił prof. Wojciech Nowicki. Niewiele osób wie, że pośrednio wpływ na powstanie tej książki miał wybuch wulkanu Tambora (Indonezja) w 1815 r., który spowodował zmiany pogodowe w Europie w roku 1816, „brak lata”, niekończące się deszcze, co stworzyło mroczną atmosferę sprzyjającą napisaniu *Frankenstein*.

Frankenstein, jako zdeterminowany obsesją zgłębiania wiedzy naukowiec, powrócił w wykładzie mgr Aleksandry Trynieckiej, która analizowała relacje między eksperymentem naukowym a powieścią gotycką. O „gotyckim genie” w twórczości Oscara Wilde’a, paktach z diabłem, duchach i tajemniczych portre-

tach żyjących własnym życiem opowiadała prof. Aleksandra Kędzierska. Tajemniczymi opowieściami o nawiedzonych domostwach w literaturze i kulturze Irlandii podzieliła się z zebranymi mgr Olena Lytovka. Niezwykle popularną w literaturze i filmie postać wampira, który jako „Nieumarły [jest] wiecznie żywy” – zajmująco i barwnie przybliżyła Anna Rusak, studentka II roku studiów magisterskich w Instytucie Anglistyki.

Duże zainteresowanie wzbudził także wykład prof. Andrzeja Pleszczyńskiego z Zakładu Historii Powszechnej Średniowiecznej UMCS o genezie, strukturze i znaczeniu kulturowym architektury gotyckiej oraz prezentacja na temat katedry gotyckiej jako tekstu kultury, przygotowana przez Iwonę Niewolewską, studentkę I roku studiów magisterskich w Instytucie Anglistyki. Spotkanie zakończyło się prelekcją Macieja Związkco o gotyckich trendach we współczesnej muzyce.

Do uczestnictwa w „Dniu Gotyckim” zachęcał prawdziwie gotycki plakat przygotowany przez Annę Rusak z Koła Naukowego Anglistów, autorkę prezentacji o wampirach. Podobne spotkanie „gotyckie” planowane jest w 2014 r.

Anna Kędra-Kardela
Aleksandra Kędzierska

Fot. Aleksandra Proksa

Uczestnicy
I Ogólnopolskiej
Konferencji
„Biznes w nowej
Gospodarce”
wraz z prof.
Elżbietą
Skrzypek oraz
dr. Radosławem
Mącikiem

BIZNES W NOWEJ GOSPODARCE

W dniach 5–6 listopada 2013 r. na Wydziale Ekonomicznym UMCS odbyła się I Ogólnopolska Studencka Konferencja „Biznes w Nowej Gospodarce”, którą otworzył Dziekan Wydziału Ekonomicznego prof. Zbigniew Pastuszek. Uczestnikami byli studenci, członkowie kół naukowych – przedstawiciele wielu ośrodków akademickich z całej Polski, m.in. z: Krakowa, Kielc, Warszawy, Lublina oraz Poznania.

W czasie tegorocznego spotkania poruszone zostały tematy dotyczące: jakości w biznesie, nowoczesnych form marketingu i wybranych problemów zarządzania.

Pierwszego dnia odbyła się sesja referatowa – *Uwarunkowania i konsekwencje zarządzania jakością w organizacji* oraz przeprowadzone zostały warsztaty dla uczestników pt. *Myślenie kreatywne drogą do efektywnej współpracy grupowej*, które poprowadziła mgr Barbara Cichy-Jasiocha. Warsztaty miały na celu rozwinięcie kreatywności, otwarcie umysłów i przełamanie barier tkwiących w uczestnikach konferencji. Jednym z zadań warsztatowych było wypisanie przez każdą osobę na balonikach cech, rzeczy, sytuacji bądź okoliczności, które ją blokują, uniemożliwiają dalsze działanie. Następnie baloniki zostały energicznie przebite, co symbolizowało oderwanie się od ograni-

czeń i było swego rodzaju początkiem funkcjonowania bez blokad hamujących działanie i kreatywność. Warsztaty cieszyły się dużym zainteresowaniem wśród uczestników. Wymianie doświadczeń i poglądów na tematy związane z wystąpieniami oraz integracji uczestników służył również zorganizowany pierwszego dnia bankiet w Klubie Centrala w Lublinie.

Drugi dzień konferencji wypełniły sesje referatowe dotyczące tematów związanych z marketingiem we współczesnej organizacji oraz czynników wpływających na sukces organizacji. Zwieńczeniem spotkania było wyłonienie laureatów konkursu na najlepsze wystąpienie studenckie. Referaty oceniane były w głosowaniu tajnym, na specjalnie przygotowanych kartach, przez wszystkich uczestników konferencji. Zwyciężyła Sabina Kaczmarczyk z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, która wygłosiła referat pt. „Istota monitoringu sa-

tysfakcji klienta zgodnie z ISO 9000 oraz analiza wybranych metod badań na przykładzie przedsiębiorstwa usługowego”.

Materialnym efektem konferencji jest publikacja *Biznes w Nowej Gospodarce* (ISBN 978-83-62785-45-2) pod redakcją prof. Elżbiety Skrzypek i dr. Radosława Mącika. Opracowanie to stanowi zbiór referatów uczestników konferencji. Prace recenzowane były przez członków Komitetu Naukowego, w skład którego wchodził: prof. dr hab. Elżbieta Skrzypek (przewodnicząca; UMCS), dr hab. Teresa Bednarczyk (UMCS), dr Radosław Mącik (UMCS), dr Marek Salerno-Kochan (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie).

Konferencja została zorganizowana przez trzy koła naukowe działające na Wydziale Ekonomicznym UMCS: Studenckie Koło Zarządzania Jakością i Wiedzą, Koło Naukowe Zarządzania i Marketingu oraz Koło Naukowe Ekonomistów, przy współpracy z Katedrą Zarządzania Jakością i Wiedzą oraz Katedrą Marketingu WE UMCS.

Serdecznie zapraszamy w przyszłym roku na II Ogólnopolską Konferencję Naukową.

Sylwia Sagan
Katedra Zarządzania Jakością i Wiedzą UMCS

SPORT TELEGRAM

Fot. Marcin Łukasik

MKS AZS UMCS Lublin NA PÓŁMETKU ROZGRYWEK PIERWSZEJ LIGI

Szczypiornistki MKS AZS UMCS Lublin są dokładnie w połowie pierwszoligowych rozgrywek. Jak wyglądała pierwsza runda w wykonaniu lublinianek?

Podopieczne Moniki Marzec i Izabeli Puchacz zajmują w tabeli dobre czwarte miejsce. Akademiczki dotąd zgromadziły na swoim koncie 13 punktów. Na ten dorobek składa się sześć zwycięstw, jeden remis i cztery przegrane.

Przed ostatnim meczem z AZS AWF Warszawa lubelskie szczypiornistki były piąte. Konkurencja w środku tabeli była tak duża, a różnice między poszczególnymi ekipami tak minimalne, że porażka naszych zawodniczek mogła oznaczać spadek nawet na ósmą pozycję. Na szczęście w akademickich derbach MKS AZS UMCS pewnie zwyciężył 31:27. Dodatkowo, dzięki sensacyjnej porażce Dwójki Profil Nowy Sącz

z Torem Dobrzeń Wielki 30:31 lublinianki awansowały jeszcze o jedno miejsce.

Po pierwszej rundzie na czele zaplecza PGNiG Superligi niespodziewanie plasuje się UKS PCM Kościerzyna, mający dwa punkty przewagi nad spadkowiczem Samborem Tczew oraz pięć oczek nad beniaminkiem KPR Kobierzyce.

Wracając do lubelskiej ekipy, to lublinianki są niepokonane na własnym parkiecie. Czterokrotnie wygrywały, w tym pokonały faworyta całych rozgrywek – Sambor Tczew 25:24 oraz zremisowały z KPR Kobierzyce 24:24. W meczach na Globu-

sie szeregi akademiczek regularnie wzmacniały zawodniczki występującego na parkietach PGNiG Superligi kobiet – MKS Selgros Lublin.

Gorzej było na wyjazdach. MKS AZS UMCS wygrywał tam dwukrotnie, a cztery razy doznał porażki. Choć przegrana z liderem w Kościerzynie była brana pod uwagę wcześniej, to porażki z Jutrzenką Płock, Dwójką Profil Nowy Sącz czy Słupią Słupsk pozostawiły lekki niedosyt. Bez wątpienia są to drużyny w zasięgu akademiczek.

Trzeba jednak pamiętać o tym, że kontuzje nie omijały lubelskiej drużyny. Praktycznie w każdym spotkaniu nasze szczypiornistki nie mogły zagrać w najsilniejszym składzie. Tym bardziej można uznać, że pierwsza runda była udana w wykonaniu zespołu MKS AZS UMCS, którego liderką jest Weronika Zarzycka. W jedenastu meczach zdobyła 77 bramek i w klasyfikacji najsukuteczniejszych szczypiornistek zajmuje drugą pozycję.

Start drugiej rundy rozgrywek dopiero 8 lutego 2014 r. Do Lublina przyjedzie Jutrzenka Płock, będzie to dobra okazja do rewanżu za porażkę w pierwszej kolejce 22:26.

W drugiej części sezonu lublinianki na Globusie rozegrają sześć spotkań. Najciekawiej zapowiada się rywalizacja z aktualnym liderem UKS PCM Kościerzyna (8 marca 2014 r.). Emocji na pewno nie zabraknie.

Katarzyna Niećko

Fot. Marcin Łukasik

Podsumowanie sezonu FUTSALISTÓW

W porównaniu z poprzednim, bardzo dobrym sezonem, który futsaliści AZS UMCS zakończyli na piątym miejscu, najbardziej widoczną zmianą była ta na stanowisku trenera. Z drużyną pożegnał się Tomasz Bielecki, a jego miejsce zajął dotychczasowy zawodnik – Michał Zgierski. Sezon ligowy akademicy rozpoczęli od efektownej, wyjazdowej wygranej nad drużyną UKS Ekom Futsal Nowiny 6:2.

Po ostatnim meczu w tej rundzie, wygranym przez lubelską drużynę 1:0 dotychczasowe wyniki AZS podsumował zawodnik AZS Jakub Drzewiecki. Rozmawiał z nim Michał Malczewski.

Fot. Marcin Łukasik

Michał Malczewski: Jak oceniasz pierwszą rundę w waszym wykonaniu?

Jakub Drzewiecki: Pod względem zajmowanego miejsca mogło być lepiej. Uważam, że stać nas na pierwszej trójkę. Z tego na pewno nie jesteśmy zadowoleni. Niemniej pod względem szkoleniowym poczyniliśmy postępy. Z tego jestem zadowolony. Pół roku temu nikt by nie powiedział, że Wiktor Kozieł wejdzie do bramki. Wypadło nam kilku podstawowych zawodników ze składu, wprowadzeni zostali nowi, to się przyjęło. Zmienił się też trener. W tej nowej sytuacji, w jakiej zostaliśmy postawieni, uważam, że radzimy sobie całkiem nieźle. Najważniejszy jest rozwój, żeby stale iść do przodu. Chcemy grać dobry futsal i robimy wszystko, żeby tak było. Trener Bielecki rozpoczął to dzieło, teraz trener Zgierski je kontynuuje.

Gdybyś miał powiedzieć, co w tej rundzie było w waszym wyko-

naniu największym sukcesem, a co największą porażką, to co byś wskazał?

W pierwszej części sezonu minusem było podejście mentalne. Zdarzało się, że gdy przegrywaliśmy np. 0:2, to spuszczałyśmy głowy i te reakcje nie były prawidłowe. Natomiast już od meczu z Kamionką Mikołów zaczęło być lepiej. Walczyliśmy, stworzyła się na nowo drużyna, mimo tego, że nie zawsze wychodziło. Na plus oceniam właśnie tę przemianę mentalną, która zaszła w zespole. Najważniejsze teraz to być cierpliwym i robić swoje.

Mówiłeś, że to miejsce, które teraz zajmujecie w tabeli, nie zadowala Was. Na co więc stać drużynę w tym sezonie?

Przed startem rozgrywek chcieliśmy być w trójce, jesteśmy na szóstym miejscu. Przed nami jeszcze 10 meczów w drugiej rundzie. Wszystko jeszcze może się zmienić. To już leży w naszych głowach i nogach.

Najlepszy nasz mecz to był, o dziwo, mecz z Gwiazdą Ruda Śląska, który przegraliśmy u siebie 2:7. Mieliśmy wtedy masę okazji do strzelenia gola, ale piłka jakoś nam nie chciała wpaść do bramki. Zagraliśmy ten mecz dobrze taktycznie, ale brakowało skuteczności. To zresztą jest cały czas nasz bolączka, bo mamy w tej chwili chyba najmniej strzelonych bramek w lidze, co jest dla mnie nieprawdopodobne. Najgorszy mecz to według mnie ten w Wieliczce. Przegrany 0:6. Wtedy nam się nie bardzo chciało wracać do Lublina.

Jaki element, według Ciebie, trzeba najpilniej poprawić przed drugą rundą?

Myślę, że realizowanie założeń taktycznych. Często jest tak, że w szatni ustalamy jedno, a na boisku dzieje się coś zupełnie innego. Jeśli to poprawimy, to na pewno ta gra będzie wyglądała o wiele lepiej i przede wszystkim skuteczniej.

Jaką ocenę w skali szkolnej wystawia drużynie futsalistów AZS UMCS Jakub Drzewiecki?

W skali od 1 do 6 daję mocne 3. Oczywiście stać nas na więcej. Każdy z nas prezentuje indywidualnie bardzo dobry poziom. Większość z nas grała już w drugiej czy trzeciej lidze. Aczkolwiek futsal jest specyficzną dyscypliną i potrafi zaskakiwać.

Fot. Marcin Łukasik

Który mecz Twoim zdaniem w tej rundzie był najlepszy w waszym wykonaniu, a który był najgorszy? Był może taki, po którym w szatni rozpętała się burza?

NOWOŚCI WYDAWNICZE WYDAWNICTWA UMCS

Oprac. Aneta Okuń

Ezop nowy polski

Jan Stanisław Jabłonowski

Ezop nowy polski Jana Stanisława Jabłonowskiego to zbiór 102 bajek poprzedzonych wierszowaną opowieścią o życiu Ezopa – ich legendarnego twórcy. Wydany po raz pierwszy w 1731 r. zbiór cieszył się dużą popularnością w XVIII w. Źródłem inwencji Jabłonowskiego były bajki sławnego Jeana de La Fontaine'a, ale także Biernata z Lublina, indyjska Pańcztantra, występują tutaj także oryginalne bajki XVIII-wiecznego autora. Wydanie krytyczne *Ezopa nowego polskiego* przywraca to ważne dzieło kultury polskiej współczesnemu czytelnikowi, wprowadzając go w świat uniwersalnych wartości. Książka ukazała się w serii „Lubelska Biblioteka Staropolska”.

Mikrobiom a zdrowie człowieka

Jan Fiedurek

Celem publikacji jest przybliżenie wiedzy na temat mikrobiomu oraz możliwości wykorzystania zjawisk antagonistycznych i synergistycznych interakcji zachodzących między drobnoustrojami. Autor podjął

problematykę jakże istotną dla ludzkiego zdrowia, opisując korzyści wynikające ze spożywania probiotyków i prebiotyków, a także zagadnienia związane z transportem probiotyków w układzie pokarmowym człowieka.

Drogami Awangardy

Tadeusz Kłak

Tom *Drogami Awangardy* to zbiór tekstów uprzednio publikowanych w księgach zbiorowych, wydawnictwach naukowych i w czasopiśmie literackich bądź też jako wstępy do wydań źródłowych tekstów. Autor wskazuje na związek z Awangardą takich pisarzy, jak Karol Ludwik Koniński, Tadeusz Peiper, Jalu Kurek, Józef Czechowicz, Jan Brzękowski, Lech Piwowar, Józef Maśliński, Józef Łobodowski, Konstanty Mikiewicz, Jan Szczepański.

Zrozumieć człowieka – Zrozumieć świat, t. 2

Red. Ireneusz Siudem,
Marcin Stencel

Publikacja wpisuje się w zakres rozważań dotyczących kondycji i funkcjonowania współczesnego człowie-

ka oraz różnych aspektów ludzkiej aktywności. Poruszono w niej szereg istotnych problemów dotyczących funkcjonowania człowieka w wymiarze indywidualnym, społecznym i globalnym. Szczególną uwagę objęto takie zagadnienia, jak: problemy egzystencjalne człowieka, funkcjonowanie w przestrzeni kulturowej, rolę płciowości, zagadnienia zdrowia (fizycznego i psychicznego) i choroby. Omówiono kwestie dotyczące funkcjonowania człowieka na różnych płaszczyznach jego aktywności: społecznej, edukacyjnej i zawodowej.

Iesus, Maria, Ioseph

Józef Bartłomiej Zimorowicz

Iesus, Maria, Ioseph to zbiór 27 łacińskich hymnów Józefa Bartłomieja Zimorowicza, wydany po raz pierwszy w 1640 r. w Zamościu. Dzieło podejmuje refleksję na temat istoty narodzin Chrystusa i roli Jego ziemskich rodziców w boskim planie zbawienia ludzkości. Dogmaty te, wyrażające oblubieńczą miłość Boga do człowieka, przybliży autor za pośrednictwem tradycji biblijnej, hymnografii chrześcijańskiej oraz średniowieczno-renesansowej poezji kolędowej. Hymny ujawniają nieznaną dotąd oblicze poetyckie Zimorowicza – subtelny teolog, sięgającego ze znanstwem do ksiąg Starego i Nowego Testamentu. Książka ukazała się w serii „Lubelska Biblioteka Staropolska”.

Sankcja administracyjna

Emil Kruk

Autor dogłębnie analizuje najważniejsze problemy związane z instytucją sankcji administracyjnej, a przede wszystkim określeniem jej pojęcia, istoty, cech, pełnionych funkcji oraz zasad jej stosowania, co jest istotne w kontekście „wzrostu państwa administracyjnego” oraz wyraźnych tendencji prawodawcy do rozszerzenia kompetencji sankcji administracji.

Samotność i jej obrazy w języku

Katarzyna Sobstyl

Celem publikacji jest przybliżenie złożonego obrazu „samotności” zgodnie z metodologią językowego obrazu świata, na podstawie danych językowych pochodzących z kilku wybranych źródeł.

Recyclage et décalage. Esthétique de la reprise dans les littératures française et francophone

Paradigme de l'esthétique contemporaine, le recyclage entendu comme un retour critique au passé est un phénomène bien ancien et commun à toutes les formes d'expression artistique. Pro-

cédé infiniment divers et pluriel, il revêt tout un éventail de formes qui traduisent les tentatives d'imitations, de variations, de transgressions voire de transpositions des œuvres ou des genres antérieurs. Le but de la présente monographie est d'explorer l'esthétique du recyclage dans les littératures française et francophone, d'en receler les formes, de réfléchir sur son impact sur le processus de la lecture et de voir dans quelle mesure le recyclage, synonyme de trivialité et de conformisme, s'avère producteur d'originalité et contribue à l'émergence de nouvelles formes et de nouveaux sens.

Rachunek efektywności systemu informacyjnego rachunkowości

Adam Bujak

Publikacja jest poświęcona głównie wyeksponowaniu czynników wpływających na efektywność rachunkowości, metodom pomiaru efektywności informacyjnego systemu rachunkowości oraz inwestycji w tym zakresie, a także podjęciu próby podejścia procesowego w ocenie efektywności systemu rachunkowości.

Metafory metatekstowe

Dorota Piekarczyk

Monografia poświęcona została rozważaniom na temat form, znaczeń i tekstotwórczych funkcji wyrażań, jakie są/mogą być użyte metaforycznie w roli metatekstowej. Jest to pierwsza na gruncie polskim tak obszer-

na monografia, w której omawia się tak duży zbiór operatorów metatekstowych, ukazujących ich zanurzenie w społecznie utrwalonych sposobach myślenia o tekście i czynnikach tekstotwórczych w kategoriach innych doświadczeń poznawczych.

Nominacja obrzędów dorocznych w gwarach ukraińskich południowego Podlasia

Agnieszka Dudek-Szumigaj

Celem monografii jest opis leksyki obrzędowości dorocznej w gwarach ukraińskich południowego Podlasia. Podstawę materiałową pracy stanowią zapisy własne z obszaru południowego Podlasia, uzyskane podczas badań terenowych w latach 2001–2005 zgodnie z siatką punktów obejmującą 20 wsi. Informatorami były osoby starsze, urodzone i na stałe mieszkające w badanych miejscowościach.

Na drogach i bezdrożach historii psychologii, t. 3

Tak jak w dwóch poprzednich, również w niniejszym tomie z cyklu „Na drogach i bezdrożach historii psychologii”, autorzy zawartych w nim tekstów starają się podążać za kapryśnymi podszeptami Psyche i poznawać to, co niepoznane oraz porządkować to, czego przed nimi nikt nie ułożył. Postępują w ten sposób z pełną świadomością, że przekorna patronka psychologii znów odsłoni rąbek jakiejś ►

tajemnicy, inną jeszcze bardziej zakryje, podpowie, że warto o kimś zapomnieć, a o innym długo pamiętać.

Ćwiczenia z immunologii

Red. Martyna Kandefer-Szerszeń, Barbara Zdzińska

Publikacja stanowi cenną propozycję dydaktyczną, która ułatwi studentom przygotowywanie się do ćwiczeń z immunologii.

Bundestagswahlen in Deutschland: Rechtliche Grundlagen und ihre praktische Umsetzung

Piotr Kołtunowski

Die vorliegende Bearbeitung ist eine Einführung in die Problematik der Bundestagswahlen in Deutschland und trägt von ihrer Anlage her den Charakter eines Lehrbuches, teilweise einer Monographie sowie auch eines Nachschlagewerkes. Sie will als Ergänzungsmaterial zur politischen Realienkunde Deutschlands verstanden werden. Hauptziel der Bearbeitung ist, die Bundestagswahlen aufgrund des geltenden Bundeswahlrechts in groben Zügen und möglichst verständlicher Form darzustellen. In erster Linie ist sie für den Unterricht in deutscher Realienkunde im Rahmen des Germanistikstudiums als Ergänzungsmaterial gedacht, weil das Thema „Bundestagswahlen“ im Rahmen der politischen Themen im Lehrfach „Realienkunde Deutschlands“ zu seinem Bestandteil gehört.

Derywacja sufiksalna osobowych nazw subiektów czynności w języku białoruskim

Agnieszka Goral

Publikacja stanowi skróconą wersję rozprawy doktorskiej „Derywacja sufiksalna osobowych nazw subiektów czynności we współczesnym języku białoruskim. Deverbalne i desubstantywne formacje agentywne”. Główna teza pracy zakłada, że sufiksalne osobowe nazwy subiektów czynności we współczesnym języku białoruskim stanowią system, który można badać i opisać. Opis ten stanowi główny cel rozprawy. Autorka wnikliwie interpretuje neologizmy jako grupy derywantów najlepiej odzwierciedlającej najnowsze tendencje językowe.

Odbudowa polskiej prowincji Pijarów. Działalność wychowawczo-edukacyjna zakonu w latach 1873–1918

Mariusz Ausz

Monografia ukazuje problem odbudowy polskiej prowincji i pracy wychowawczej pijarów w latach 1873–1918, etapu historii Polskiej Prowincji Pijarów niemal zupełnie zaniedbanego w dotychczasowej historiografii. Wprowadza wiele nowatorskich ustaleń, uzupełnień i sprostowań.

„THE LINGUISTIC WORLDVIEW.

ETHNOLINGUISTICS, COGNITION, AND CULTURE”

Głaz, Adam, David S. Danaher i Przemysław Łozowski (red.) 2013. *The Linguistic Worldview. Ethnolinguistics, Cognition, and Culture*. London: Versita. Dostęp online w systemie free access: www.degruyter.com.

Ta zbiorowa praca o charakterze monografii dotyczy zagadnienia językowego obrazu świata (JOS), szczególnie tego, jak jest ono rozumiane w środowisku lubelskich etnolingwistów. Poszczególni autorzy omawiają źródła tej koncepcji i jej główne myśli, ale także

podejmują polemikę z jej propagatorami. Jest to pierwsza tego typu publikacja w języku angielskim.

Książka powstała jako efekt konferencji „Językowy obraz świata czy językowe obrazy światów?”, która odbyła się w Lublinie w październiku 2011 r. Zawiera cztery rodzaje tekstów: (1) teksty prezentujące lubelską koncepcję JOS; (2) studia inspirowane tą koncepcją; (3) badania niezależne, lecz niejako równoległe wobec koncepcji JOS; (4) teksty krytyczne wobec tej koncepcji, proponujące alternatywne rozwiązania.

Oprócz Jerzego Batmińskiego, Stanisławy Niebrzegowskiej-Batmińskiej i innych reprezentantów lubelskiej etnolingwistyki, a także szerzej: lingwistyki (np. Anny Pajdzińskiej), autorami poszczególnych rozdziałów są m.in. Anna Wierzbicka (Canberra, Australia), James Underhill (Rouen, Francja), David Danaher (Madison, USA), Irena Vaňková (Praga, Czechy), Enrique Bernárdez (Madrzyt, Hiszpania) oraz uznane autorytety sceny polskiej z innych ośrodków, np. Elżbieta Tabakowska (Kraków) czy Wojciech Chlebda (Opole).

**Adam Głaz
David S. Danaher
Przemysław Łozowski**

Fot. Jarosław Wach

Od lewej: Stefan Szmidt, Wiesław Myśliwski, Bogusław Wróblewski

WIESŁAW MYŚLIWSKI GOŚCIEM „AKCENTU”

14 listopada 2013 r. w Teatrze Starym odbyło się spotkanie z Wiesławem Myśliwskim, zorganizowane przez Wschodnią Fundację Kultury „Akcent”. Było to już trzecie spotkanie z zainicjowanego w tym roku cyklu „Goście Akcentu”, w ramach którego prezentowani są wybitni polscy twórcy związani z Lublinem poprzez swoje życie lub dzieło. W pierwszym kwartale 2013 r. zaproszenie przyjęli bliscy i przyjaciele Ryszarda Kapuścińskiego: jego żona Alicja Kapuścińska, córka Rene Maisner, Mirosław Ikonowicz i Marek Miller, zaś bohaterkami drugiego spotkania (18 kwietnia) były Hanna Krall i Zofia Kucówna.

Wiesław Myśliwski i Bogusław Wróblewski

Wieczór autorski Wiesława Myśliwskiego, którego szósta powieść – *Ostatnie rozdanie* – ukazała się niedawno, cieszył się, podobnie jak poprzednie „akcentowe” spotkania, olbrzymim zainteresowaniem. Wśród tłumnie przybyłej publiczności było wielu studentów lubelskich uniwersytetów, w tym także uczestników zajęć prowadzonych na polonistyce UMCS przez redaktora naczelnego „Akcentu”, dr. Bogusława Wróblewskiego, pod którego opieką są obecnie przygotowywane studenckie recenzje *Ostatniego* ►

Fot. Jarosław Wach

Fot. Jarosław Wach

Wiesław Myśliwski

rozdania. Najlepsze z nich (tak jak niegdyś wyróżniające się omówienia *Hebanu* Ryszarda Kapuścińskiego, *Z głowy* Janusza Głowackiego, *Białej Marii* Hanny Krall czy biografii Wisławy Szymborskiej) zostaną opublikowane na łamach kwartalnika.

Wiesław Myśliwski podczas trwającej niemal dwie godziny rozmowy z czytelnikami, poprzedzonej sugestywnym odczytaniem fragmentu *Ostatniego rozdania* przez aktora i reżysera Stefana Szmidta, opowiedział m.in. o kilku epizodach z czasu studiów w Lublinie, o skomplikowanych zależnościach przenikających jego życie i pisanie, które jest przede wszystkim sposobem poznawania świata i siebie samego, a także o roli osobistych doświadczeń, konkretnych drobiazgów, przeczuć i improwizacji oraz kreatywnej mocy zdań w procesie twórczym. W dyskusji sporo uwagi poświęcił również swojemu stosunkowi do czytelników, których traktuje jak współtwórców książek, oraz związkowi łączącemu autora z narratorem i bohaterami. Ponadto wyjawiał intencje przyświecające mu podczas pisania najnowszej powieści. Najwyraźniej jednak wybrzmiały stwierdzenia na temat tragizmu ludzkiego losu.

Zdaniem autora *Nagiego sadu*, życie ludzkie „jest w istocie swej tragiczne: jak powiedział James Joyce, wystarczy wiedzieć, że człowiek się rodzi i umiera, żeby zdać sobie sprawę, na czym polega tragizm ludzki”. Los natomiast jest kwestią świadomości – „czy nas stać na to, żeby nasze życie zdefiniować jako los”. Nie ma zatem nic wspólnego z przeznaczeniem czy starożytną koncepcją fatum, które rządzi człowiekiem. Samoświadomość, podobnie jak pamięć, jest jego konstrukcją, a nie reprodukcją. Nad tym właśnie przez cały czas zastanawia się narrator *Ostatniego rozdania*: czy jego życie miało sens? Bowiemy tylko takie życie, w którym potrafimy dostrzec sens, możemy nazywać losem.

Jarosław Wach

IKONY JANUSZA KIRENKI

Janusz Kirenko, „*Ikony*. Wystawa retrospektywna”, Centrum Kultury w Lublinie. Galeria Art-Brut, listopad 2013. Katalog wystawy; teksty: Stanisław Popek, Stanisław Górecki, Marta Uberman; 5 reprodukcji barwnych [współoprawne z: „G.A.B. Galeria Art-Brut w Lublinie”, projekt i opracowanie Maria Pietrusza-Budzyńska, Lublin: Fundacja Teatrotterapia Lubelska, 2013].

*Zaczynałem od ikon.
Opowiadały mi
ze względu na swoistość uporządkowania,
gdzie wszystko było
czytelne i jasne,
a każdy element miał
swoje miejsce.*

Janusz Kirenko

Obrazy ikonowe Janusza Kirenki są malowane na tradycyjnym – można powiedzieć „kanonicznym” ikonowym podobrazu – na drewnianych deskach. Wybór tego materiału przez najdawniejszych ikonopisów ma za sobą bardzo odległą praktykę. W duchowości ikony drewno otrzymało szczególne znaczenie. Było nie tylko fundamentem – podłożem strukturalnym. Drewno w ikonie to odniesienie do przesłania religijnego. Drzewo – to obecność biblijnego Drzewa Życia, ale także drzewa śmierci – Drzewa Wiadomości Dobrego i Złego. Drzewo – to dawność, pradawność, przedwieczność. Drzewo – to wszystko, co niezbędne do życia: cień, schronienie, owoce, materiał na zbudowanie domu, sprzętów, broni. Także Krzyża. I także trumny.

To właśnie na drewnie – blacie stołu z domu Świętej Rodziny w Nazarecie ewangelista Łukasz miał namalować podobiznę *Matki Boga* – *Matki Bogu* z Jego dzieciącą Osobą na Jej ręce. A stół jest miejscem skupiającym wspólnotę przy życiodajnym posiłku – fizycznym i eucharystycznym.

To właśnie w tym materiale – drewnie – pracował cieśla – mąż Maryi, Józef ze swym pomocnikiem – Jezusem.

Malarstwo ikonowe wywodziło się z techniki enkaustycznej – malowania farbami rozprowadzanymi na gorąco woskiem pszczelim.

Rój pszczeli jest, jeszcze archaicznym, symbolem społeczności doskonałej, a jego produkt – miód, podstawowym składnikiem napoju bogów – ambrozji. Wosk – tworzywo nośnika światła, jest *dziełem pracy roju pszczelego*, a uformowana z niego świeca – *dziełem pracy rąk ludzkich*. Pascha wielkanocny, woskowy, świeci Chrystusowym światłem Zmartwychwstania. Składnik farb temperowych, jajo, jest kolejnym znakiem symbolicznym – wielkanocnym – Zmartwychwstania.

Ikona więc już w swojej strukturze materiałowej była i jest głęboką sumą wartości ideowych – symbolicznych, a sam proces malowania – aktem duchowym i modlitewnym, poprzedzonym postem, czuwaniem i medytacją. To wszystko zawiera się w idei ikony. Ale ikona to obraz: obraz Boga przeciw Nie-widzialnego i Nieprzedstawialnego, a jednak Przedstawianego i Wyobrażanego – poprzez Osobę Syna – Wcielonego, a więc żyjącego życiem ludzkim i widzialnego i dotykającego. W tym też zawiera się paradoks ikonolatrii i zrozumiałość sprzeciwu ikonoklazmu.

Ikona to *constans* – stałość, niezmiennosc, uroczysta hieratyczność i wyabstrahowanie z ziemskiej czasowości i ponadczasowość. Złoto tła: metal najszlachetniejszy, nieniszczący, nierdzewiejący, metal rekwizytów władzy – panowania: koron, bereł, tronów, metal – budulec Jerozolimy Niebiańskiej z wizji apokaliptycznej – Jerozolimy zbudowanej ze złota i szlachetnych kamieni.

I barwy: purpura szat – królewskość i męczeństwo, błękit – niebiańskość królowania Maryi i świętych obcowania, zieleń – nadzieja zbawienia. W tym wszystkim zawiera się „...swoistość uporządkowania (...), wszystko... czytelne i jasne...”.

„Zaczynałem od ikon...” – maluję je i żyję nimi, i żyć będę aż do Końca – można dodać do tego wersetu Artysty.

*

Ikony Janusza Kirenki nie są kopiami, nawet technicznie nie są w pełni kanonicznymi ikonami: są malowane na deskach, ale nie mają nawet bolusowego podkładu purpury pod warstwę złota, nie ma w nich złota, farby olejne zastąpiły temperę. Nie są też kopiami: są swobodnym naśladownictwem popularnych w kręgu kultu prawosławnego ikon

maryjnych, mandylionów z Obliczem Zbawiciela „*nienamalowanych ręką ludzką*”. Operują swobodną interpretacją formalną: pulsującymi, szeroko rozmalowanymi tłami, syntetycznie potraktowanymi materiami szat, szarościami nimbów i żółtych aureoli. Powtarzają, pogłębiając idealizację i lirycznym upiększeniem, twarze Maryi i Dzieciątka, ale przecież pełne zastygłego zadumania i cierpienia: „...a prorocstwo Jego zgonu już się w świecie szerzy”.

Są tu ikony wielu redakcji prawosławnych z kręgu ruskiego: Hodegetria, Umilenije, Platytera – Blacheniotissa, odwołujące się do konkretnych pierwowzorów, ikon Matki Boskiej Włodzimierskiej, Smoleńskiej, Kazańskiej, Tychwińskiej itd.

Malarstwo ikonowe – sakralne, także w twórczości Janusza Kirenki, nie jest tylko obrazowaniem. Jest medytacją, modlitwą, a każda ikona, rozważaniem teologicznym napisanym postaciami i barwami.

Janusz Kirenko jest także autorem publicznych obrazów kultowych: w kościele Najświętszego Zbawiciela przy ul. Unickiej w Lublinie są namalowane przez niego: *Jezus z Gorejącym Sercem* i *Matka Boska Częstochowska*.

Kazimierz Parfianowicz

DROGA JANUSZA KIRENKI

Janusz Kirenko: „*W nieznane: malarstwo – akwarela. Premierowa wystawa*”, Wydział Pedagogiki i Psychologii UMCS, listopad 2013.

Ta droga jest stanem zastanym. Już istniejącym – wiodącym w Niewiadome. Traktem wydeptanym i wyjeżdżonym nie wiadomo kiedy, przez nie wiadomo kogo. Ten Trakt to Tajemnica, podróż, pielgrzymka do Nieznanego, a Oczekiwanego. Droga przez świat – wijąca się wśród polne-

go i łąkowego krajobrazu, bez ludzi, bez ich siedzib, a jednak przez nich utworzona. Rozmyta akwarelową niedosłownością, zdaje się płynąć strumieniem, potokiem, rzeką pośród pofalowanych łagodności ziemi. Mogłaby być prostym duktem, ale nie prowadzi jednolinitą monotonią. Jest trudem i zadaniem. ►

JANUSZ KIRENKO

Ur. w Lublinie, jest profesorem (od 2009 r.), doktorem (1988) habilitowanym (1999) na Wydziale Pedagogiki i Psychologii UMCS, dyrektorem (od 2003 r.) Instytutu Pedagogiki, kierownikiem (od 2005 r.) Zakładu Pedagogiki i Edukacji Zdrowotnej.

Jest z zamiłowania malarzem, poetą (tomiki wierszy: *Nieodgadnione snu udręki* 2007; *W otwartości swej* 2008; *Takie tam, portrety, refleksje, impresje* 2009; *Pejzaż. W poszukiwaniu harmonii* 2012). Opublikował dwutomowe wspomnienia autobiograficzne *Chwila* (2013).

Wystawę „W nieznane” zaprezentowano z okazji 40-lecia Wydziału Pedagogiki i Psychologii UMCS oraz Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Współczesne dylematy pedagogiki. Teorie i praktyka”, Lublin 19–20 października 2013 r.

Wystawę „Ikony” eksponowano w lubelskiej Galerii Art-Brut, zajmującej się wystawianiem twórczości plastycznej osób niepełnosprawnych.

W otwartej przestrzeni, bez przydrożnych drzew, odsłania obszar piękna. Jest monochromatyczna, utrzymana w sepiowych brązowościach, malowana rozwodnionymi – zagęszczonym i rozgęszczonymi – natężeniami akwarelowej kredki o barwie ziemi. Taka jest droga, łąki – pola, wzgórza, zagłębienia i sfalowania, odległe zwarłości drzew, a także pełne narracji dramatycznej kontynuowanie ziemi w nadhoryzontowym malarskim nachyleniu nad nią sepiowego nieba.

Ta droga jest znakiem i symbolem: prowadzi spod naszych stóp i franciszkańskim monochromatem brązów wiedzie przez krajobraz naszej samotności ziemskiej wędrówki. Cel – kres jest tam, gdzie za horyzontem.

To podróż pełna skupienia. Krajobraz i droga stają się obszarem medytacji – krainą mistyczną. Świat zamknięty delikatnością chmurowej zasłony nie rzuca cienia. Tkwi w rozproszoności nieokreślonego światła. Może nim być pochmurność bezsłoneczna, może nim być poświęta zachmurzonego księżyca.

Czym jest ta droga? Traktem samotnego poznawania? Misterium? *Drogą, Prawdą i Życiem? Ego sum...?*

Monochromat i świetlistość drogi skupiają nas na niej: to Traktat o Traktacie. Czym więc, a może Kim jesteś, Drogo Janusza Kirenki? Dokład nią zmierzasz, Januszu Kirenko, w refleksji i nad samym sobą? Chyba domyślamy się: do Kyriosa. *Ad Dominum!*

*

Narzędzia malarskie są proste: kredka akwarelowa i papier. Ten rodzaj kredki pozwala na uzyskanie akwarelowości. Rysunek staje się szeroko rozmytą plamą; kreska kredkowa zatracza kontury, całość płynnie przenika się stonowaniami, natężeniami, rozjaśnieniami, dającymi atrakcyjny efekt lawowania. Obrazy są świetliste, zdają się nawet emanować światło. Płynność duktu malarskiego, wraz z fakturą papieru, kinetyzuje całą powierzchnię obrazową. Krajobraz, acz jednobarwny, pulsuje barwą, zdynamizowaną siłą malarską. Droga wśród łąk – pól płynie jak żywa woda. Obrazy stają się malarską opowieścią symboliczną, droga i pejzaż nabierają mocy metaforycznej: to nie jest, to nie musi być, konkretna gruntowa, polna droga. To są drogi realno podobne, drogi wykreowane wyobraźnią. Można powiedzieć, że wieloma wariantami prowadzą przez uduchowiony, idealizowany krajobraz symboliczny.

To nie jest zwykły krajobraz symboliczny. To nie jest banalna droga.

Kazimierz Parfianowicz

TWÓRCZOŚĆ JANUSZA KIRENKI

Janusz Kireński - landscape 2003

Janusz Kireński - landscape 2003

Janusz Kireński - landscape 2003

Janusz Kireński - landscape 2003

ABSOLWENCI UMCS SWOJEJ CHATCE

PUBLICZNA ZBIÓRKA PIENIĘDZY

DOŁĄCZ DO AKCJI:

- KUP CEGIEŁKĘ ON-LINE LUB W PUNKTACH SPRZEDAŻY
CHATKA ŻAKA, REKTORAT UMCS IP. 001, VII PIĘTRO, KSIĘGARNIA UNIWERSYTECKA
- PRZEKAZ DAROWIZNĘ NA KONTO BANKOWE AKCJI:
20 1010 1048 2788 3463 5107 0001
LUB DO PUSZKI WOLONTARIATOWEJ

WIĘCEJ INFORMACJI NA TEMAT AKCJI NA STRONIE:

WWW.FAUMCS.PL

WSPÓLNIE WYREMONTUJMY
SAŁĘ WIDOWISKOWĄ CHATKI ŻAKA

„CEGIEŁKA PO CEGIEŁCE”

CEL KAMPANII FINANSOWEJ I AKCJI ZOSTANIE PRZEZ NAJLEPIEJ
PRZEDSTAWIENY I REMONT SAŁY WIDOWISKOWEJ AKCJI „CHATKA ŻAKA” W LUBLINIE.

WWW.FAUMCS.PL/ABSOLWENCI-SWOJEJ-CHATKI-PL-2015

Partnerzy

Patronat honorowy

HISTORIA

LUBLIN

ORGANIZATOR: FUNDACJA ABSOLWENTÓW UMCS W LUBLINIE, 20-010 1048 2788 3463 5107 0001, WWW.FAUMCS.PL